

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta sekä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta sekä muutettavaksi kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia.

Lainsäädäntömuutosten tekemistä edellyttää Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä 30.12.2020 allekirjoitettu kauppaja yhteistyösopimus Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan välillä, jonka rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevat määräykset edellyttävät täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-UK-sopimuksen kolmannen osan VII ja IX osaston pääasiallinen sisältö, nykytila ja sen arviointi	4
Kolmas osa Lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa	4
VII Osasto Luovuttaminen	4
Liite 43 Pidätysmääräyslomake	36
Liite 45 Terrorismin määritelmä	36
IX Osasto Rikosrekisteritietojen vaihtaminen.....	36
Liite 44 Rikosrekisteritietojen vaihtaminen – tekniset ja menettelyä koskevat eritelmät	48
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	51
3.1 Keskeiset ehdotukset.....	51
3.2 Pääasialliset vaikutukset.....	52
4 Säännöskohtaiset perustelut.....	53
4.1 Laki Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaa- ja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta.....	53
4.2 Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa	58
5 Sopimuksen nojalla tehtävät ilmoitukset	58
6 Voimaantulo	60
7 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	62
LAKIEHDOTUKSET	65
1. Laki Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaa- ja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta.....	65
2. Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta.	67
LIITE	69
RINNAKKAISTEKSTI.....	69
2. Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta.	69

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Yhdistynyt kuningaskunta erosi Euroopan unionista 1.2.2020. Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta saivat 24.12.2020 päätökseen neuvottelut uudesta kaupp- ja yhteistyösopimuksesta (kaupp- ja yhteistyösopimus Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan välillä, jäljempänä *EU-UK-sopimus*). EU-UK-sopimusta täydentävät erilliset sopimukset tietoturvasta ja ydinenergia-alan yhteistyöstä. Euroopan unionin neuvosto teki 29.12.2020 SEUT 218 artiklan 5 kohdan mukaisen päätöksen sopimusten allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta 1.1.2021 alkaen.

Neuvosto päätti yksimielisesti allekirjoittaa sopimukset vain unionin puolesta, niin sanottuina unionisopimuksina. Sopimukset ovat suoraan unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita velvoittavia, eikä niitä saateta erikseen kansallisesti voimaan. Sopimukset voivat kuitenkin edellyttää asiallisia täytäntöönpanosäädöksiä.

Sopimusten väliaikainen soveltaminen jatkuu 30.4.2021 saakka. Euroopan parlamentin tulee vielä hyväksyä sopimukset ja neuvoston tehdä päätös sopimusten tekemisestä.

EU-UK-sopimuksen kolmannen osan (Lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa) VII osasto sisältää määräyksiä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja IX osasto rikosrekisteritietojen vaihtamisesta. Määräykset eivät tietyiltä osin ole sovellettavissa itsenäisesti, vaan ne saattavat edellyttävää täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Täydentävälle kansalliselle lainsäädännölle on välitön tarve, jotta EU-UK-sopimusta voidaan näiltä osin täysimääräisesti soveltaa.

EU-UK-sopimuksen rikosoikeudellista yhteistyötä koskeviin määräyksiin sisältyy myös keskinäistä oikeusapua koskevia määräyksiä (VIII osasto) ja varojen jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevia määräyksiä (XI osasto). Näiden määräysten osalta ei ole välitöntä tarvetta täydentävälle kansalliselle lainsäädännölle ja niiden osalta mahdollisesti tarvittavan täydentävän kansallisen lainsäädännön tarve tullaan arvioimaan erikseen.

EU-UK-sopimuksen ensimmäisen osan II osaston yksityisen oikeuksia koskevan 5 artiklan 1 kohdan mukaan kolmannen osan (Lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa) määräykset luovat oikeuksia ja määräävät velvollisuuksia myös yksityisille henkilöille eli määräyksillä on välitön oikeusvaikutus.

1.2 Valmistelu

Sopimusten neuvotteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmät E 6/2020vp, EJ 5/2020 vp, EJ 16/2020 vp, U 55/2020 vp, UJ 50/2020 vp ja UJ 52/2020 vp.

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Valmistelussa on jouduttu poikkeamaan tavanomaisesta lausuntomenettelystä esityksen erityisen kiireellisyyden vuoksi. Erityinen kiireellisyys johtuu siitä, että EU-UK-sopimusta koskevat neuvottelut päättyivät 24.12.2020 ja sopimusta aloitettiin soveltamaan väliaikaisesti jo 1.1.2021 alkaen. Suomessa ei kuitenkaan voida soveltaa sopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevia määräyksiä täysimääräisesti ilman esityksessä ehdotettua täydentävää lainsäädäntöä. Esityksessä ehdotetun täydentävän lainsäädännön puuttuminen voi merkittävästi vaikeuttaa

käytännön yhteistyötä. Myös komissio ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat kiirehtineet Suomen lainsäädäntötoimia. Esitysluonnosta laadittaessa on kuitenkin kuultu sisäministeriötä, Poliisihallitusta, keskusrikospoliisia, Tuomioistuinvirastoa, valtakunnansyyttäjän toimistoa, Rikosseuraamuslaitosta, Helsingin käräjäoikeutta ja Oikeusrekisterikeskusta. Esitykseen on tehty joitakin tarkistuksia kuulemisen perusteella.

2 EU-UK-sopimuksen kolmannen osan VII ja IX osaston pääasiallinen sisältö, nykytila ja sen arviointi

Kolmas osa Lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa

VII Osasto Luovuttaminen

EU-UK-sopimuksen kolmannen osan VII osasto sisältää yksityiskohtaiset määräykset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta EU:n jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä.

EU-UK-sopimus sisältää sekä aineelliset että menettelylliset säännökset luovuttamismenettelystä EU:n jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä. Vaikka sopimuksessa on Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (2002/584/YOS, jäljempänä *EAW-puitepäätös*) tavoin omaksuttu pidätysmääräyksen käsite, sopimuksessa tarkoitettussa menettelyssä on kuitenkin kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta.

EU-UK-sopimuksen ensimmäisen osan II osaston 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan sopimuksessa tarkoitetaan ”jäsenvaltiolla” Euroopan unionin jäsenvaltiota. Lisäksi e alakohdan mukaan ”valtiolla” tarkoitetaan asiayhteyden mukaisesti jäsenvaltiota tai Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

596 artikla Tavoite

Artiklan mukaan osaston tavoitteena on varmistaa, että jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen luovuttamisjärjestelmän perustana on luovuttamismekanismi, joka perustuu sopimuksen luovuttamista koskevan osaston mukaiseen pidätysmääräykseen.

Artiklan määräystä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Osaston määräykset vastaavat pitkälti EAW-puitepäätöksen sääntelyä, joka on Suomessa pantu täytäntöön säätämällä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettu laki (1286/2003, jäljempänä *EU-luovuttamislaki*). EAW-puitepäätöksen täytäntöönpanoa koskee HE 88/2003 vp. Koska Yhdistynyt kuningaskunta ei enää ole EU:n jäsenvaltio, siihen ei voida sellaisenaan soveltaa EU:n jäsenvaltioihin sovellettavaa sääntelyä.

Edellä mainitun johdosta esityksessä ehdotetaan, että siltä osin kuin EU-luovuttamislain säännökset vastaavat tai tarpeellisella tavalla täydentävät EU-UK-sopimuksen määräyksiä, niitä noudatettaisiin soveltuvin osin rinnakkain EU-UK-sopimuksen luovuttamista koskevia määräyksiä sovellettaessa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan unionin ja Yhdistyneen

kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta annettu laki (jäljempänä *soveltamista koskeva laki*), jossa tämä ehdotetaan säänneltäväksi. Soveltamista koskevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi myös joitakin tarpeellisia EU-UK-sopimusta täydentäviä säännöksiä.

Kuten muissakin kansainvälistä rikosoikeudellista yhteistyötä koskevissa sopimuksissa, EU-UK-sopimuksen soveltamisessa joudutaan soveltamaan useaa säädöstä rinnakkain. EU-UK-sopimuksen osalta rinnakkain sovellettaisiin sopimuksen luovuttamista koskevien määräysten lisäksi soveltamista koskevaa lakia ja soveltuvin osin EU-luovuttamislain tiettyjä säännöksiä. Rinnakkain soveltuvin osin soveltamisella tarkoitettaisiin EU-luovuttamislain säännösten soveltamisen osalta sitä, että kaikkia niitä säännöksiä, joita on mahdollista noudattaa, sovellettaisiin rinnakkain sopimuksen määräysten kanssa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Siltä osin kuin EU-luovuttamislain säännökset ovat ristiriidassa sopimuksen määräysten kanssa, niitä ei ehdoteta sisällytettäväksi soveltamista koskevaan lakiin. Jos kuitenkin esityksessä sovellettavaksi ehdotetut EU-luovuttamislain säännökset ovat ristiriidassa EU-UK-sopimuksen velvoitteiden kanssa, sovellettaisiin kansainvälisesti velvoittavaa EU-UK-sopimusta.

597 artikla Suhteellisuusperiaate

Artikla sisältää määräyksen suhteellisuusperiaatteesta, jonka mukaan pidätysmääräykseen perustuvan yhteistyön on oltava välttämätöntä ja oikeasuhteista, kun otetaan huomioon etsityn henkilön oikeudet ja uhrien edut, teon vakavuus, todennäköinen seuraamus ja valtion mahdollisuus toteuttaa etsityn henkilön luovuttamista lievempiä toimenpiteitä erityisesti tarpeettoman pitkien tutkintavankeusaikojen välttämiseksi.

EAW-puitepäättös ei sisällä vastaavaa säännöstä.

Artiklan määräystä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

598 artikla Määritelmät

Artiklan mukaan osastossa tarkoitetaan *a kohdan* mukaan *pidätysmääräyksellä* oikeudellista päätöstä, jonka valtio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen valtion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten; *b kohdan* mukaan *oikeusviranomaisella* viranomaisella, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan tuomari, tuomioistuimien tai virallinen syyttäjä. Virallista syyttäjää pidetään oikeusviranomaisena vain siltä osin kuin kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään; *c kohdan* mukaan *täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella* täytäntöönpanovaltion sellaista oikeusviranomaisella, jolla on kyseisen valtion kansallisen lainsäädännön mukaan toimivalta panna pidätysmääräys täytäntöön; sekä *d kohdan* mukaan *pidätysmääräyksen antaneella oikeusviranomaisella* pidätysmääräyksen antaneen valtion sellaista oikeusviranomaisella, jolla on kyseisen valtion kansallisen lainsäädännön mukaan toimivalta antaa pidätysmääräys.

EAW-puitepäättöksen 1 artiklan 1 kohta sisältää sopimusta vastaavan määritelmän eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä. Lisäksi puitepäättöksen 6 artiklan 1 kohta sisältää vastaavan pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen määritelmän ja artiklan 2 kohta sisältää vastaavan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen määritelmän.

Artiklan määritelmät vastaavat siten pääosin EAW-puitepäätöksen määritelmiä. Puitepäätöksessä ei kuitenkaan ole vastaavaa määritelmäsäännöstä oikeusviranomaisesta kuin artiklan b kohdassa.

EU-luovuttamislain 1 §:n mukaan lain mukaisesti voidaan syytetoimenpiteitä taikka vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten luovuttaa Suomessa oleskeleva henkilö Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä pyytää toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa oleskeleva henkilö luovutettavaksi Suomeen. Lain 11 §:n mukaan luovuttamisesta ja säilöön ottamisen voimassa pitämisestä päättää Helsingin kärjäoikeus. Lain 12 §:n 1 momentin mukaan, jollei EU-luovuttamislaissa toisin säädetä, Helsingin kärjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat aluesyyttäjät ja erikoissyyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan lain mukaisia syyttäjän tehtäviä. Pykälän 2 momentin mukaan erityisestä syystä toimivaltainen syyttäjä voi olla myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu syyttäjä. Pykälän 3 momentin mukaan Euroopan syyttäjänviraston toimivaltaan kuuluvissa rikosasioissa Euroopan syyttäjä ja valtuutettu Euroopan syyttäjä ovat toimivaltaisia hoitamaan tämän lain mukaisia syyttäjän tehtäviä.

Lain 54 §:n mukaan 53 §:n 1 momentissa tarkoitettujen syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitettujen pyynnön tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön esityksestä.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 1, 11, 12 ja 54 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, koska EU-UK-sopimuksen mukaisesti oikeusviranomaiset ovat toimivaltaisia viranomaisia. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

599 artikla Soveltamisala

Artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräys voidaan ensinnäkin antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen valtion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäispituus on vähintään 12 kuukautta. Jos pyynnön perusteena olevasta teosta on annettu rangaistustuomio tai turvaamistoimenpiteestä on tehty päätös, määräys voidaan antaa sellaisista rangaistustuomioista tai turvaamistoimenpiteistä, joiden pituus on vähintään neljä kuukautta.

Artiklan 2 kohdan mukaan rajoittamatta artiklan 3 ja 4 kohdan soveltamista, tällaisten tekojen osalta luovuttamisen edellytyksenä on se, että pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanosta vastaavan valtion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden tunnusmerkistöistä tai kuvauksesta riippumatta.

Artiklan 3 kohdan mukaan jollei pidätysmääräyksen ehdottomia kieltäytymisperusteita koskevasta 600 artiklasta, muita pidätysmääräyksen kieltäytymisperusteita koskevasta 601 artiklan 1 kohdan b–h alakohdasta, poliittisia rikoksia koskevaa poikkeusta koskevasta 602 artiklasta, kansalaisuuspoikkeusta koskevasta 603 artiklasta ja erityistapauksissa annettavista pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takeista koskevasta 604 artiklasta muuta johdu, valtio ei saa kieltäytyä sellaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, kun kyseessä on seuraavanlainen käyttäytyminen, josta voi seurata enimmillään vähintään 12 kuukauden pituinen vapausrangaistus tai turvaamistoimenpide: a) sellaisen henkilön käyttäytyminen, joka myötävaikuttaa siihen, että ryhmä henkilöitä, jotka toimivat yhteisessä tarkoituksessa, tekee yhden tai useamman Stras-

bourgissa 27 päivänä tammikuuta 1977 tehdyn terrorismin vastustamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 16/1990) 1 ja 2 artiklassa tarkoitetun terrorismirikoksen, tai kun kyseessä on huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa, tahallinen henkiriikos, vakava pahoinpitely, vakavan ruumiinvamma aiheuttaminen, sieppaus, laiton vapaudenriisto, panttivangiksi ottaminen tai raiskaus, vaikka kyseinen henkilö ei osallistuisikaan kyseisen rikoksen tai kyseisten rikosten varsinaiseen tekemiseen; myötävaikutuksen on oltava tahallista ja tehty tietoisena siitä, että osallistuminen edistää ryhmän rikollisen toiminnan toteutumista; tai b) liitteessä 45 määritelty terrorismi.

Artiklan 4 kohta sisältää mahdollisuuden sopimuksen osapuolille, Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni jäsenvaltioidensa puolesta, ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle, että vastavuoroisuutta noudattaen artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kaksoisrangaistavuuden edellytystä ei sovelleta, jos rikos, johon pidätysmääräys perustuu, on sekä a alakohdan mukaan jokin artiklan 5 kohdassa luetelluista rikoksista, sellaisenaan kuin ne on määritelty määräyksen antaneen valtion lainsäädännössä, että b alakohdan mukaisesti rikos on sellainen, että siitä voi pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäiskesto on vähintään *kolme vuotta*.

Artiklan 5 kohta sisältää luettelon 4 kohdassa viitatuista rikoksista, joista luovutetaan ilman, että täytäntöönpanosta vastaava valtio tutkii teon rangaistavuutta.

Artiklan 5 kohdan mukainen luettelo vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaista luetteloa. Eroavaisuudet puitepäätöksen luetteloon verrattuna koskevat seuraavia tekoja: terrorismi, lahjonta, valtioiden taloudellisiin etuihin kohdistuvat petokset, rahanpesu, avaruusaluksen laiton haltuunotto ja tuhotyö. Liitteen 45 terrorismin määritelmä vastaa terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2017/541 (jäljempänä *terrorismirikosdirektiivi*) kriminalisointivelvoitteita lukuun ottamatta liitteen 3.1 kohdan i ja j alakohdassa tarkoitettuja tekoja, jotka on kuvattu eri tavalla kuin terrorismirikosdirektiivin 3 artiklan 1 kohdan i alakohdassa, mutta jotka ovat kuitenkin samoja tekoja kuin direktiivin kyseisessä alakohdassa. Ilma-aluksen ja aluksen laittoman haltuunoton osalta erona puitepäätökseen on se, että mukana on myös avaruusaluksen laiton haltuunotto.

Muiden edellä mainittujen tekojen kuin terrorismin ja ilma-aluksen sekä aluksen laittoman haltuunoton osalta kyse on lähinnä käännosteknisestä eroavaisuudesta. Esimerkiksi puitepäätöksessä käytetään lahjonnan käsitettä, kun taas sopimuksessa käytetään korruptiota ja lahjonnan käsitettä. Asian osalta on huomioitava, että englanninkielisissä versioissa sekä puitepäätöksessä että sopimuksessa käytetään ilmaisua korruptio (*corruption*).

EU-luovuttamislain 2 §:ssä säädetään luovuttamisesta kaksoisrangaistavuuden täytyessä. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan luovuttamiseen suostutaan, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään *vuoden* vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen (2009/829/YOS) lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (620/2012) tarkoitetun valvontaan määrätyn luovuttamisesta säädetään mainitun lain 8 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan jos joku on tuomittu vapausrangaistukseen, luovuttamiseen suostutaan, jos tuomittu seuraamus on vähintään *neljän kuukauden* vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

EU-luovuttamislain 3 § koskee luovuttamista kaksoisrangaistavuutta tutkimatta. Pykälän mukaan luovuttamiseen suostutaan riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan pykälän 2 momentissa tarkoitettu teko ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus teosta on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Luovuttaminen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten edellyttää lisäksi, että tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus. Pykälän 2 momentin mukainen luettelo 1 momentissa tarkoitetuista teoista on sama kuin EAW-puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan luettelo.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomi ei tekisi artiklan 4 kohdan mukaista ilmoitusta. Siten esityksen mukaan artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kaksoisrangaistavuuden edellytystä sovellettaisiin kaikissa tilanteissa.

EU-luovuttamislain 53 §:ssä taas säädetään yleisistä edellytyksistä pyynnön esittämiselle koskien luovuttamista toisesta jäsenvaltiosta Suomeen. Toisessa jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön kiinniottamista ja luovuttamista Suomeen syytetoimenpiteitä varten voidaan pyytää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään *vuosi* vankeutta. Pynnön perusteena tulee olla vangitsemispäätös (1 momentti). Kiinniottamista ja luovuttamista Suomeen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten voidaan pyytää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta on annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio Suomessa ja tuomittu seuraamus on vähintään *neljän kuukauden* vankeusrangaistus (2 momentti). Jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään *kolme vuotta* vankeutta ja teko on jokin 3 §:n 2 momentissa mainituista, tästä ilmoitetaan kiinniottamista ja luovuttamista koskevassa pyynnössä pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle (3 momentti). Jos pyynnön perusteena on teko, joka täyttää 1 tai 2 momentissa säädetty edellytykset, luovuttamista voidaan pyytää myös teoista, jotka eivät täytä kummassakaan momentissa säädettyjä edellytyksiä (4 momentti).

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 2 ja 53 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

600 artikla Ehdottomat kieltäytymisperusteet

Artiklassa luetellaan ehdottomat kieltäytymisperusteet, joiden perusteella luovuttamisesta tulee aina kieltäytyä. Artiklan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydytään: a) jos pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus täytäntöönpanosta vastaavassa valtiossa ja tällä valtiolla oli toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan; b) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan valtiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen rangaistus, sillä edellytyksellä, että jos rangaistus on määrätty, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää suorittaa tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaan; tai c) jos henkilöä, jota pidätysmääräys koskee, ei voida ikänsä takia pitää rikosoikeudellisesti vastuullisena pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan.

Artikla vastaa EAW-puitepäätöksen 3 artiklan mukaisia perusteita liittyen yleiseen armahdukseen, toisessa valtiossa samasta asiasta jo annettuun lopulliseen tuomioon ja luovutettavan ikään.

EU-luovuttamislain 5 §:ssä säädetään ehdottomista kieltäytymisperusteista. Perusteet koskevat muun ohella yleistä armahdusta sekä luovutettavaksi pyydetyn ikää. Lisäksi luovuttamisesta Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välillä tulisi aina kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty on Suomessa tai jossakin toisessa EU:n jäsenvaltiossa lainvoimaisesti tuomittu pyynnön perusteena olevasta teosta.

Artiklan määräyksiä ehdottomista kieltäytymisperusteista sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

601 artikla Muut kieltäytymisperusteet

Artiklan mukaiset perusteet ovat niin kutsuttuja harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita. Harkinnanvaraisuus merkitsee sitä, että vaikka muodolliset perusteet kieltäytymisperusteiden soveltamiselle olisivat olemassa, luovuttamisesta ei ole velvollisuutta kieltäytyä, vaan kieltäytyminen on tuomioistuimen harkinnassa.

Artiklan *1 kohdan* mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan ensinnäkin kieltäytyä: a) jos jossakin soveltamisalaa koskevan 599 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista tapauksista pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan rikos; veron, maksun, tullin tai valuuttatoimien osalta pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ei voida kuitenkaan kieltäytyä sen perusteella, että täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä ei aseteta samantyyppisiä veroja tai maksuja tai siihen ei sisälly samantyyppistä veroja, maksuja, tulleja tai valuuttatoimia koskevaa sääntelyä kuin pidätysmääräyksen antaneen valtion lainsäädäntöön; b) jos pidätysmääräyksen kohteena olevaa henkilöä vastaan on täytäntöönpanovaltiossa nostettu syyte samasta teosta, joka on pidätysmääräyksen perusteena; c) jos täytäntöönpanovaltion oikeusviranomaiset ovat päättäneet, että ne joko eivät nosta syytettä pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta tai luopuvat jo nostetusta syytteestä, tai jos etsittyä henkilöä vastaan on jossain valtiossa annettu samasta teosta lopullinen tuomio, joka estää syytteen nostamisen myöhemmin; d) jos syyteoikeus on täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan vanhentunut tai tuomittu rangaistus rauennut ja teot kuuluvat kyseisen valtion oman rikoslainsäädännön mukaan sen toimivaltaan.

Toiseksi kohdan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä: e) jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen saa tiedon, että etsitylle henkilölle on annettu kolmannessa maassa samasta teosta lopullinen tuomio edellyttäen, että tämä henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka sitä ei voida tuomion antaneen maan lain mukaan enää suorittaa; f) jos pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten ja etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa valtiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, ja tämä valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai toimenpiteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti; jos rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen siirtäminen täytäntöönpanovaltioon edellyttää etsityn henkilön suostumusta, täytäntöönpanovaltio voi kieltäytyä panemasta pidätysmääräystä täytäntöön vasta sen jälkeen, kun etsitty henkilö on suostunut rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen siirtämiseen; g) jos pidätysmääräys liittyy rikoksiin, jotka (i) katsotaan täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan tehdyiksi kokonaan tai osittain täytäntöönpanovaltion alueella tai siihen rinnastettavassa paikassa; tai (ii) on tehty päätöksen antaneen valtion alueen ulkopuolella eikä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista nostaa syytettä samoista rangaistavista teoista, jos ne on tehty sen alueen ulkopuolella; h) jos on objektiivisia perusteita katsoa, että pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen

alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa.

Kolmanneksi kohdan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä: i) jos pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten ja henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä, jollei pidätysmääräyksessä todeta, että henkilö pidätysmääräyksen antaneen valtion kansallisessa lainsäädännössä tarkemmin määriteltyjen menettelyvaatimusten mukaisesti: (i) asianmukaiseen aikaan (A) joko oli saanut haasteen henkilökohtaisesti tiedoksi ja siten saanut tiedon päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tai oli muilla keinoin tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon kyseisen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että hän oli tietoinen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta; ja (B) hänelle oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jäisi pois oikeudenkäynnistä; tai (ii) oli oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tietoisena valtuuttanut oikeudellisen avustajan, jonka joko asianomainen henkilö tai valtio oli nimennyt puolustamaan häntä oikeudenkäynnissä, ja tämä oikeudellinen avustaja oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä; tai (iii) sen jälkeen, kun päätös oli annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi ja hänelle oli nimenomaisesti ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen: (A) on nimenomaisesti ilmoittanut, ettei hän riitauttanut päätöstä; tai (B) ei pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta määräajassa; tai (iv) ei saanut päätöstä tiedoksi henkilökohtaisesti, mutta (A) se annetaan hänelle henkilökohtaisesti tiedoksi viipymättä luovuttamisen jälkeen ja hänelle nimenomaisesti ilmoitetaan hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon asianomaisella henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen; ja (B) hänelle ilmoitetaan, missä ajassa hänen on pyydettävä uudelleenkäsittelyä tai haettava muutosta, kuten asiaa koskevassa pidätysmääräyksessä mainitaan.

Artiklan 2 kohdan mukaan jos pidätysmääräys annetaan vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten 1 kohdan i alakohdan iv alakohdan edellytysten mukaisesti ja asianomainen henkilö ei ole aiemmin saanut virallista tietoa häntä koskevasta rikosoikeudellisesta menettelystä, hän voi siinä yhteydessä, kun hän saa tiedon pidätysmääräyksen sisällöstä, pyytää jäljennöksen tuomiosta ennen kuin hänet luovutetaan. Pidätysmääräyksen antaneen viranomaisen on toimitettava välittömästi saatuaan tiedon pyynnöstä asianomaiselle henkilölle jäljennös tuomiosta täytäntöönpanoviranomaisen välityksellä. Asianomaisen henkilön pyyntö ei saa viivyttää luovuttamismenettelyä eikä viivyttää päätöstä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Tuomio toimitetaan asianomaiselle henkilölle ainoastaan informaatiotarkoituksessa; sitä ei saa pitää virallisena tuomion tiedoksi antamisena eikä uudelleenkäsittelypyyntöön tai muutoksenhakuun sovellettavaa määräaikaa saa laskea alkavaksi siitä.

Artiklan 3 kohdan mukaan jos henkilö luovutetaan 1 kohdan i alakohdan iv alakohdan edellytysten nojalla ja hän on pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta, tämän uudelleenkäsittelyä tai muutoksenhakua odottavan henkilön vapaudenmenetyksen laillisuus on siihen asti, kunnes asian käsittely on saatu päätökseen, tutkittava pidätysmääräyksen antaneen valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti joko säännöllisin väliajoin tai asianomaisen henkilön pyynnöstä. Tällaiseen uudelleenkäsittelyyn sisältyy erityisesti mahdollisuus vapaudenmenetyksen lykkäämiseen tai keskeyttämiseen. Uudelleenkäsittely tai muutoksenhaku on aloitettava asianmukaiseen aikaan luovutuksen jälkeen.

Artiklan mukaiset muut kieltäytymisperusteet vastaavat pääosin EAW-puitepäätöksen 4 artiklaa. Erona puitepäätökseen verrattuna ovat artiklan 1 kohdan f, h ja i alakohdat. Alakohtien h ja i osalta puitepäätöksessä ei ole vastaavia säännöksiä ja f alakohta eroaa puitepäätöksestä siten, että alakohdassa lisäksi todetaan, että jos rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen siirtäminen täytäntöönpanovaltioon edellyttää etsityn henkilön suostumusta, täytäntöönpanovaltio voi kieltäytyä panemasta pidätysmääräystä täytäntöön vasta sen jälkeen, kun etsitty henkilö on suostunut rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen siirtämiseen.

EU-luovuttamislain 6 §:ssä säädetään harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista ja 6 a §:ssä säädetään poissaolotuomiota koskevasta kieltäytymisperusteesta.

Artiklan määräyksiä muista kieltäytymisperusteista sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

602 artikla Poliittista rikosta koskeva poikkeus

Artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ei saa kieltäytyä sillä perusteella, että täytäntöönpanovaltio saattaa pitää rikosta poliittisena rikoksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet voivat kuitenkin ilmoittaa, että 1 kohtaa sovelletaan ainoastaan seuraavissa yhteyksissä: a) terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitetut rikokset; b) salahanke- tai yhteenliittäytymisrikokset yhden tai useamman terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi, jos kyseiset salahanke- tai yhteenliittäytymisrikokset vastaavat tämän sopimuksen soveltamisalaa koskevan 599 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua käyttäytymistä; ja c) sopimuksen liitteessä 45 määritelty terrorismi.

Artiklan 3 kohdan mukaan jos pidätysmääräyksen on antanut valtio, joka on tehnyt 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, tai valtio, jonka puolesta on tehty mainitunlainen ilmoitus, pidätysmääräyksen täytäntöön paneva valtio voi soveltaa vastavuoroisuutta.

EAW-puitepäätös ei sisälly vastaavaa poliittista rikosta koskevaa poikkeussäännöstä.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain (456/1970, jäljempänä *yleinen luovuttamislaki*) 6 §:n mukaan poliittisesta rikoksesta ei saa luovuttaa. Luovuttaminen on kuitenkin sallittua, jos poliittiseen rikokseen samalla sisältyy tai liittyy rikos, joka ei ole luonteeltaan poliittinen, eikä tekoa kokonaisuudessaan voida pitää pääasialliselta luonteeltaan poliittisena rikoksena. Säännöksen 2 momentin mukaan tahallista surmaamista tai sen yritystä, joka ei ole tapahtunut avoimessa taistelussa, ei missään tapauksessa ole pidettävä poliittisena rikoksena.

Myös useissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa on sovittu, että tiettyjä rikoksia ei pidetä poliittisina. Näistä esimerkkinä voidaan mainita eurooppalainen yleissopimus terrorismin vastustamisesta (SopS 16/1990), joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemisestä ja rankaisemista koskeva yleissopimus (SopS 5/1960) ja väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvä ehdonvaltainen pöytäkirja (SopS 47/1936). Nämä kansainväliset velvoitteet rajaavat yleisen luovuttamislain 6 §:n soveltamisalaa.

Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin selventävä säännös poliittista rikosta koskevasta poikkeuksesta. Ehdotettava säännös sisältäisi artiklan 2 kohdan mukaisen rajoituksen poikkeukseen eli että artiklan 1 kohtaa sovelletaan ainoastaan 2 kohdassa mainituissa yhteyksissä.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu artiklan 2 kohdan mukaisesti, että 1 kohtaa sovelletaan ainoastaan kohdan a ja b alakohdissa mainituissa yhteyksissä.

603 artikla Kansalaisuuteen perustuva poikkeus

Artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ei saa kieltäytyä sillä perusteella, että etsitty henkilö on täytäntöönpanovaltion kansalainen.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet voivat kuitenkin ilmoittaa, että valtion omia kansalaisia ei luovuteta tai että niiden omien kansalaisten luovutukseen annetaan lupa ainoastaan tietyin erikseen määritetyin ehdoin. Ilmoituksen on perustuttava valtion sisäisen oikeusjärjestyksen perustavaa laatua oleviin periaatteisiin tai käytäntöihin liittyviin syihin. Tällöin tapauksen mukaan unioni jonkin jäsenvaltionsa puolesta tai Yhdistynyt kuningaskunta voivat ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle kohtuullisessa ajassa vastaanotettuaan toisen osapuolen ilmoituksen, että tapauksen mukaan jäsenvaltion tai Yhdistyneen kuningaskunnan täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voivat kieltäytyä luovuttamasta omia kansalaisiaan kyseiselle valtiolle tai että luovutukseen annetaan lupa tietyin erikseen määritetyin ehdoin.

Artiklan 3 kohdan mukaan tilanteissa, joissa valtio on kieltäytynyt pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, että Yhdistynyt kuningaskunta on tehnyt tai jäsenvaltion tapauksessa unioni on tehnyt 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen sen puolesta, kyseinen valtio harkitsee sen jälkeen, kun se on ottanut huomioon pidätysmääräyksen antaneen valtion näkemykset, pidätysmääräyksen perusteeseen oikeassa suhteessa olevan menettelyn vireillepanoa kansalaisiaan vastaan. Tilanteissa, joissa oikeusviranomainen päättää olla panematta tällaista menettelyä vireille, pidätysmääräyksen perusteena olevan rikoksen uhrin on voitava saada sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti tieto päätöksestä.

Artiklan 4 kohdan mukaan jos valtion toimivaltaiset viranomaiset aloittavat 3 kohdassa tarkoitetun rikosoikeudellisen menettelyn valtion omaa kansalaista vastaan, kyseinen valtio varmistaa, että sen toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä uhrien ja todistajien auttamiseksi olosuhteissa, joissa he asuvat toisessa valtiossa, erityisesti menettelyn toteuttamistavan osalta.

EAW-puitepäättös ei sisällä vastaavaa kansalaisuuteen perustuvaa poikkeussäännöstä.

Suomen perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Lailla voidaan kuitenkin säätää, että Suomen kansalainen voidaan rikoksen johdosta tai oikeudenkäyntiä varten taikka lapsen huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi luovuttaa tai siirtää maahan, jossa hänen ihmisoikeutensa ja oikeusturvansa on taattu.

Yleisen luovuttamislain 2 §:n mukaan Suomen kansalaista ei saa luovuttaa.

Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tätä pidetään perusteltuna perustuslaillisista syistä. Selvyyden vuoksi on huomioitava, että ehdotettu säännös kieltäisi

myös 604 artiklan b kohdan mukaisen Suomen kansalaisen ehdollisen luovuttamisen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu artiklan 2 kohdan mukaisesti, että Suomen kansalaisia ei luovuteta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

604 artikla Pidätysmääräyksen antaneelta valtiolta erityistapauksissa vaadittavat takeet

Artiklan mukaan sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen panee pidätysmääräyksen täytäntöön, voidaan asettaa seuraavia takeita: a) jos pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voi pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa seurata elinkautisen vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, täytäntöönpanovaltio voi asettaa pidätysmääräyksen täytäntöönpanon ehdoksi sen, että pidätysmääräyksen antanut valtio antaa täytäntöönpanovaltion riittäväksi katsoman takeen siitä, että se pyynnöstä tai viimeistään 20 vuoden kuluttua käsittelee määrättyä rangaistusta tai toimenpidettä uudelleen tai kannustaa soveltamaan kyseisen rangaistuksen tai toimenpiteen täytäntöönpanematta jättämiseen tähtääviä armaidustoimenpiteitä, joihin henkilö on oikeutettu pidätysmääräyksen antaneen valtion lainsäädännön tai käytännön mukaan; b) jos henkilö, josta pidätysmääräys on annettu syytteen nostamista varten, on täytäntöönpanovaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa se, että kun henkilöä on kuultu, hänet palautetaan täytäntöönpanovaltioon suorittamaan pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide; jos rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen siirtäminen täytäntöönpanovaltioon edellyttää etsityn henkilön suostumusta, sen takeena, että hänet palautetaan täytäntöönpanovaltioon suorittamaan rangaistus on se, että henkilö sen jälkeen kun häntä on kuultu, antaa suostumuksensa palauttamiseen täytäntöönpanovaltioon; c) jos on painavia syitä uskoa, että etsityn henkilön perusoikeuksien suojelua saattaa kohdata todellinen uhka, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi tarvittaessa vaatia lisätakeita etsityn henkilön kohtelusta hänen luovuttamisensa jälkeen ennen kuin se päättää pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.

EAW-puitepäätöksen 5 artiklassa säädetään erityistapauksissa annettavista pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltioiden takuista. EU-UK-sopimuksen 604 artiklan a kohta vastaa puitepäätöksen 5 artiklan 2 kohtaa ja sopimuksen 604 artiklan b kohta taas vastaa osittain puitepäätöksen 5 artiklan 3 kohtaa. Viimeksi mainitun osalta EAW-puitepäätöksestä poiketen sopimuksen 604 artiklan b kohdassa todetaan lisäksi, että jos rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen siirtäminen täytäntöönpanovaltioon edellyttää etsityn henkilön suostumusta, sen takeena, että hänet palautetaan täytäntöönpanovaltioon suorittamaan rangaistus on se, että henkilö sen jälkeen kun häntä on kuultu, antaa suostumuksensa palauttamiseen täytäntöönpanovaltioon.

Lisäksi 604 artikla ei sisällä EAW-puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdan mukaista säännöstä, jonka mukaan jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu sellaisen rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa ja jos asianomaiselle henkilölle ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun päätökseen johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamiselle voidaan asettaa ehto, että pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen antaa vakuutuksen, jonka katsotaan riittävän takaamaan sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja olla läsnä tuomiota annettaessa. Puitepäätös ei taas sisällä 604 artiklan c kohtaa vastaavaa säännöstä.

EU-luovuttamislain 10 §:ssä säädetään elinkautista rangaistusta koskevasta ehdosta. Pykälän 1 momentin mukaan jos pyynnön perusteena olevasta teosta voi pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa seurata elinkautinen vapausrangaistus, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että tuomittua rangaistusta voidaan sen lainsäädännön tai oikeuskäytännön mukaan muuttaa taikka siitä voidaan pyytää armahdusta. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä.

EU-luovuttamislain 8 §:ssä säädetään luovutettavan palauttamista koskevasta ehdosta. Pykälän 1 momentin mukaan päätettäessä luovuttaa Suomen kansalainen syytetoimenpiteitä varten luovuttamisen ehdoksi on asetettava, että hänet välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palautetaan Suomeen suorittamaan mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta, jos luovutettavaksi pyydetty luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa. Pykälän 2 momentin mukaan jos luovutettavaksi pyydetty asuu Suomessa pysyvästi, 1 momentin mukainen ehto voidaan asettaa, jos luovutettavaksi pyydetty luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa ja hänen henkilökohtaisien olosuhteittensa tai muun erityisen syyn takia on perusteltua, että hän voi suorittaa mahdollisesti tuomittavan vapausrangaistuksen Suomessa. Pykälän 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettut vapausrangaistukset on pantava Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään.

Tältä osin on 8 §:n 1 momentin osalta perusteltua huomioida edellä 603 artiklan osalta esityksen ehdotus, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Näin 8 §:n 1 momenttia ei voitaisi soveltuvin osin rinnakkain soveltaa, koska pääsääntönä olisi, ettei Suomen kansalaista saisi luovuttaa. Pykälän 2 momentti koskee kuitenkin Suomessa pysyvästi asuvia henkilöitä, joita edellä kerrottu esityksen ehdotus kansalaispoikkeuksesta ei koskisi. Siten selvyuden vuoksi tarpeellista olisi mahdollistaa 8 §:n 2 momentin soveltaminen soveltuvin osin rinnakkain artiklan kanssa. Lisäksi perusteltua olisi mahdollistaa 8 §:n 3 momentin soveltaminen soveltuvin osin rinnakkain siltä osin kuin kyse on 2 momentissa tarkoitettusta vapausrangaistuksen täytäntöönpanosta.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 8 §:n 2 ja 3 momenttia ja 10 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

605 artikla Keskusviranomaiseen turvautuminen

Artiklan *1 kohdan* mukaan sopimuspuolet voivat ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle valtion keskusviranomaisen, kun tämä on nimetty, tai asianomaisen valtion oikeusjärjestyksen niin vaatiessa useita keskusviranomaisia avustamaan toimivaltaisia oikeusviranomaisia.

Artiklan *2 kohdan* mukaan on mahdollista 1 kohdan ilmoituksen tekemisen yhteydessä ilmoittaa, että kyseisten valtioiden sisäisen oikeusjärjestelmän rakenteen vuoksi keskusviranomaisen tai keskusviranomaisien hallinnollisena tehtävänä on pidätysmääräysten sekä kaiken muun niihin liittyvän virallisen kirjeenvaihdon lähettäminen ja vastaanottaminen. Tällainen ilmoitus sitoo määräyksen antaneen jäsenvaltion kaikkia viranomaisia.

Artikla on samankaltainen kuin EAW-puitepäätöksen 7 artikla, jonka osalta Suomi on ilmoittanut keskusviranomaiseksi oikeusministeriön ja keskusrikospoliisin SIRENE-toimiston. Suomen ilmoituksissa on kuitenkin selvennetty, että oikeusministeriö ja SIRENE-toimiston tehtävänä on avustaa toimivaltaisia viranomaisia.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu oikeusministeriö 605 artiklan mukaisesti keskusviranomaiseksi, mutta esityksessä ehdotetaan, että oikeusministeriön asemasta keskusviranomaisena säänneltäisiin soveltamista koskevassa laissa. Esityksen mukaan oikeusministeriön tehtävänä olisi avustaa toimivaltaisia viranomaisia pidätysmääräyksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa.

606 artikla Pidätysmääräyksen sisältö ja muoto

Artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräyksessä on oltava EU-UK-sopimuksen liitteessä 43 olevan lomakkeen mukaisesti esitettyinä seuraavat tiedot: a) etsityn henkilöllisyys ja kansalaisuus; b) pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen nimi, osoite, puhelin- ja telekopionumero sekä sähköpostiosoite; c) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu soveltamisalaa koskevan 599 artiklan soveltamisalaa; d) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu, erityisesti soveltamisalaa koskevan 599 artiklan osalta; e) kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien ajankohta, paikka ja se, millä tavoin etsitty henkilö on ollut osallisena rikokseen; f) tuomittu rangaistus, jos kyseessä on lopullinen tuomio, tai rikoksesta pidätysmääräyksen antaneen valtion laissa säädetty rangaistusasteikko; ja g) mahdollisuuksien mukaan rikoksen muut seuraukset.

Artiklan 2 kohdan mukaan pidätysmääräys on käännettävä täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä. Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni jonkin jäsenvaltionsa puolesta voivat kumpikin ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle, että käänнос jonkin valtion yhdelle tai useammalle muulle viralliselle kielelle hyväksytään.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 8 artiklaa.

EU-luovuttamislain 14 §:ssä säädetään pyynnön sisällöstä ja muodosta, ja siihen viitataan 56 §:ssä koskien luovutusmenettelyä toisesta EU:n jäsenvaltiosta Suomeen. Lain 14 §:n erona artiklaan on sen 1 momentin 6 kohta ja 2 momentti. Artikla ei edellytä 14 ja 56 §:n soveltamista soveltuvin osin rinnakkain artiklan kanssa.

EU-luovuttamislain 15 §:n 1 momentin mukaisesti pyyntö on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käänнос jollekin näistä kielistä. Pykälän 2 momentin mukaan Suomen toimivaltainen viranomainen voi täyttää pyynnön, vaikka pyyntö on tehty jollakin muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, jollei pyynnön täyttämiseksi muutoin ole estettä. Lisäksi 3 momentin mukaan jos pyyntö on tehty muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, keskusrikospoliisiin tulee huolehtia pyynnön kääntämisestä luovuttamisasian käsittelyssä käytettävälle suomen tai ruotsin kielelle.

EU-luovuttamislain 57 §:n 1 momentin mukaan kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, pyyntö on tehtävä pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion kielellä. Jos kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä pyynnöt myös muulla kielellä, pyyntö voidaan tehdä jäsenvaltion hyväksymällä kielellä. Pykälän 2 momentin mukaan keskusrikospoliisi huolehtii 1 momentin mukaisten käänनों tekemisestä ja toimittamisesta pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu, että Suomi hyväksyy suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä tehdyt pyynnöt.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 15 ja 57 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, jotta kielistä ja käännöksistä olisi artiklan edellyttämät kansalliset säännökset sovellettavissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

607 artikla Pidätysmääräyksen toimittaminen

Artiklan mukaan jos etsityn henkilön olinpaikka tunnetaan, pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi ilmoittaa pidätysmääräyksestä suoraan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Artikla vastaa EAW-puitepäättöksen 9 artiklan 1 kohtaa.

Artiklan määräystä sovelletaan suoraan kansallisesti. Ehdotuksessa kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 13 §:n 2 ja 3 momenttia ja 55 §:n 2 ja 3 momenttia. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, jotta yhteydenpitojärjestyksestä olisi tarvittavat kansalliset säännökset sovellettavissa. Esimerkiksi tarpeellista olisi myös keskusrikospoliisin tiedottaminen niissä tilanteissa, joissa pyyntö ei ole tullut keskusrikospoliisin välityksellä. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

608 artikla Pidätysmääräyksen toimittamistavat

Artiklan 1 kohdan mukaan, jos pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen ei tiedä, mikä viranomainen on toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen, pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen tekee tarvittavat tiedustelut tämän tiedon saamiseksi täytäntöönpanovaltiosta.

Artiklan 2 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi pyytää Kansainvälistä rikospoliisijärjestöä (Interpol) toimittamaan pidätysmääräyksen.

Artiklan 3 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi välittää pidätysmääräyksen käyttäen mitä tahansa luotettavaa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste siten, että täytäntöönpanevaltiolla on mahdollisuus tarkistaa pidätysmääräyksen aitous.

Artiklan 4 kohdan mukaan kaikki pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon tarvittavien asiakirjojen toimittamiseen tai aitouteen liittyvät ongelmat ratkaistaan asianomaisten oikeusviranomaisien välisillä suorilla yhteydenotoilla tai tarvittaessa valtioiden keskusviranomaisten avustuksella.

Artiklan 5 kohdan mukaan jos pidätysmääräyksen vastaanottanut viranomainen ei ole toimivaltainen käsittelemään sitä, se toimittaa pidätysmääräyksen viran puolesta valtionsa toimivaltaiselle viranomaiselle ja ilmoittaa siitä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle.

Artiklan 1 ja 2 kohta eroaa EAW-puitepäättöksen 10 artiklan vastaavista kohdista, koska puitepäättöksessä viitataan Euroopan oikeudelliseen verkostoon. Artiklan 3–5 kohta vastaa puitepäättöksen 10 artiklan 4–6 kohtaa.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Artiklan osalta on huomioitava, että esityksessä ehdotetaan oikeusministeriötä 605 artiklan mukaiseksi keskusviranomaiseksi, jonka tehtävänä olisi avustaa toimivaltaisia viranomaisia pidätysmääräyksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa.

609 artikla Etsityn henkilön oikeudet

Artiklan 1 kohdan mukaan jos etsitty henkilö otetaan kiinni pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on annettava hänelle kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tieto pidätysmääräyksestä ja sen sisällöstä sekä hänen mahdollisuudestaan antaa suostumuksensa siihen, että hänet luovutetaan määräyksen antaneeseen valtioon.

Artiklan 2 kohdan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten kiinni otetulla etsityllä henkilöllä, joka ei puhu tai ymmärrä pidätysmääräysmenettelyissä käytettävää kieltä, on täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti oikeus käyttää tulkkia ja saada kirjallinen käännös äidinkielelleen tai muulle kielelle, jota hän puhuu tai ymmärtää.

Artiklan 3 kohdan mukaan etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 4 kohdan mukaan etsitylle henkilölle on ilmoitettava hänen oikeudestaan nimetä määräyksen antaneessa valtiossa oikeudellinen avustaja avustamaan täytäntöönpanovaltion oikeudellista avustajaa pidätysmääräysmenettelyissä. Tämä kohta ei vaikuta aikarajoista henkilön luovuttamiselle koskevassa 621 artiklassa asetettuihin aikarajoihin.

Artiklan 5 kohdan mukaan etsitylle henkilöllä, joka on pidätetty, on oikeus siihen, että sen valtion konsuliviranomaiset, jonka kansalainen hän on, tai jos hän on kansalaisuudeton, sen valtion konsuliviranomaiset, jossa hän yleensä asuu, saavat tiedon pidätyksestä ilman aiheetonta viivytystä ja oikeus olla halutessaan yhteydessä kyseisiin viranomaisiin.

Artiklan 1–3 kohta vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 11 artiklaa. Erona puitepäätökseen on sopimuksen artiklan 4 ja 5 kohta. Artiklan 4 kohta sisältää kuitenkin pääosin samat määräykset kuin puitepäätöksen 11 artiklan 2 kohta. Artiklan 5 kohdan osalta puitepäätös ei sisällä vastaavaa säännöstä.

EU-luovuttamislain 20 §:ssä säädetään luovutettavaksi pyydetyn oikeudesta avustajaan ja puolustajaan. Lain 20 a §:ssä säädetään kirjallisesta ilmoituksesta luovutettavaksi pyydetylle hänen oikeuksistaan. Lain 20 b §:ssä taas säädetään avustajan käyttöä koskevasta oikeudesta luopumisesta.

Lisäksi EU-luovuttamislain 21, 21 a–c ja 22–24 §:ssä säädetään tarkemmin luovuttamisasian valmistelusta. Edelleen lain 57 a §:ssä säädetään tietojen toimittamisesta avustajan nimeämistä varten.

Artiklan määräyksiä sovelletaan kansallisesti suoraan. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 20, 20 a ja b, 21, 21 a–c, 22–24 ja 57 a §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on perusteltua tarpeellisen kansallista menettelyä koskevan sääntelyn

vuoksi. Esityksen mukaan 21 a §:n viittauksilla 6 a §:n 2 momentin 5 kohtaan tarkoitetaan sopimuksen 601 artiklan 1 kohdan i alakohdan iv alakohtaa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

610 artikla Henkilön pitäminen säilössä

Artiklan mukaan kun henkilö otetaan kiinni pidätysmääräyksen perusteella, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on tehtävä täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti päätös siitä, onko säilössä pitämistä jatkettava. Väliaikainen vapauttaminen on mahdollista milloin hyvänsä täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti edellyttäen, että kyseisen valtion toimivaltainen viranomainen toteuttaa tarpeellisiksi katsomansa toimenpiteet etsityn henkilön pakemisen estämiseksi.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 12 artiklaa.

EU-luovuttamislain 16 §:ssä säädetään luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta, 17 §:ssä luovutettavaksi pyydetyn säilöön ottamisesta, 18 §:ssä säilöön ottamisen pitamisestä voimassa ja 19 §:ssä kantelusta säilöön ottamisen pitamisestä voimassa.

Artiklan määräystä sovelletaan kansallisesti suoraan. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 16–19 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, jotta kiinniottamisesta ja säilöön ottamisesta olisi artiklan edellyttämät kansalliset säännökset sovellettavissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

611 artikla Suostumus luovuttamiseen

Artiklan 1 kohdan mukaan jos kiinni otettu ilmoittaa suostuvansa luovuttamiseen, suostumus ja tarvittaessa nimenomainen luopuminen mahdollisesta syytteenpanoon muista rikoksista koskevan 625 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun erityissääntöön vetoamisesta on annettava täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan valtioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen erityissäännöstä luopuminen hankitaan tavalla, josta ilmenee asianomaisen antaneen ne vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena tästä aiheutuvista seurauksista. Etsityllä henkilöllä on tätä varten oikeus käyttää oikeudellista avustajaa.

Artiklan 3 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen erityissäännöstä luopuminen merkitään pöytäkirjaan täytäntöönpanovaltion kansallisessa lainsäädännössä säädettyä menettelyä noudattaen.

Artiklan 4 kohdan mukaan suostumus on periaatteessa peruuttamaton. Jokainen valtio voi säätää, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen erityissäännöstä luopuminen voidaan peruuttaa kansallisessa lainsäädännössä sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa suostumuksen antamispäivän ja sen peruuttamispäivän välistä aikaa ei oteta huomioon aikarajoista henkilön luovuttamiselle koskevassa 621 artiklassa määrättyjä aikarajoja määritettäessä. Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni jonkin jäsenvaltionsa puolesta voivat kumpikin ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle halustaan käyttää tätä

mahdollisuutta määrittämällä menettelyt, joiden mukaisesti suostumuksen peruuttaminen on mahdollista, sekä kaikki näihin menettelyihin tehdyt muutokset.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 13 artiklaa.

EU-luovuttamislain 7 §:n mukaan vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuu luovuttamiseensa, luovuttamisesta voidaan kieltäytyä 6 §:n 1 tai 4 kohdassa säädetyllä perusteella. EU-luovuttamislain 6 §:n 1 kohdan mukaan luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syyteessä pyynnön perusteena olevasta teosta. Pykälän 4 kohdan mukaan luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa.

Lain 21 §:n 1 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetylle on ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua luovuttamiseensa sekä siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syyteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään, ja siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Luovutettavaksi pyydetylle on lisäksi selostettava suostumusten merkitys. Luovutettavaksi pyydetyltä on tiedusteltava, aikooko hän suostua luovuttamiseensa tai katsooko hän, että EU-luovuttamislaissa säädetyt kieltäytymisperusteita tai ehtoja voidaan soveltaa hänen asiassaan. Luovutettavaksi pyydetyltä on tarvittaessa myös tiedusteltava, pyytääkö hän saada suorittaa vapausrangaistuksensa Suomessa. Kuten edellä on mainittu, pykälän soveltamista soveltuvin osin rinnakkain ehdotetaan 609 artiklan yhteydessä.

Pykälän 2 ja 3 momentti sisältää säännökset ilmoituksissa ja tiedusteluissa käytettävästä kielestä, luovutettavaksi pyydetyn oikeudesta tulkkaukseen ja kirjalliseen tai suulliseen käännöksen. Lisäksi 4 momentin mukaan suoritetuista toimenpiteistä on laadittava pöytäkirja, johon on tehtävä merkinnät tehdyistä toimenpiteistä ja jossa on ilmoitettava saatu selvitys. Keskusrikospoliisi toimittaa pöytäkirjan ja muut asiakirjat toimivaltaiselle syyttäjälle.

Edelleen EU-luovuttamislain 29 §:n 1 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetty ilmoittaa kärkeäoikeuden istunnossa, suostuuko hän luovuttamiseensa tai siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syyteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään, taikka siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Pykälän 2 ja 3 momentin mukaan kärjääoikeuden on ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle 1 momentissa tarkoitettujen suostumusten merkitys, ja 1 momentissa tarkoitetuista suostumuksista sekä 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta on tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

Suostumuksen peruuttamisen osalta lain 30 §:n mukaan luovutettavaksi pyydetty voi peruuttaa tässä laissa tarkoitettujen suostumuksensa, kunnes luovuttamista koskeva päätös on pantu täytäntöön (1 momentti). Jos luovutettavaksi pyydetty peruuttaa suostumuksensa luovuttamiseen, tuomioistuimen on otettava luovuttamista koskeva asia uudelleen käsiteltäväksi. Suostumuksen antamisen ja peruuttamisen välistä aikaa ei oteta huomioon tässä laissa säädetyt määräaikoja laskettaessa (2 momentti).

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain

7, 29 ja 30 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, jotta suostumuksesta luovuttamiseen, sen ilmoittamisesta ja peruuttamisesta olisi artiklan edellyttämät tarpeelliset kansalliset säännökset sovellettavissa.

Esityksen mukaan 7 §:n viittauksilla 6 §:n 1 ja 4 kohtaan tarkoitettaisiin sopimuksen 601 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja g alakohdan i alakohtaa. Lisäksi 29 §:n 1 momentin mukainen suostumus siihen, että henkilö voitaisiin luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon tarkoittaisi henkilön luovuttamista edelleen Yhdistyneestä kuningaskunnasta toiseen EU:n jäsenvaltioon. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu 611 artiklan 4 kohdan osalta, että artiklan 1 kohdassa tarkoitettu suostumus luovuttamiseen ja mahdollinen erityissäännöstä luopuminen sekä suostumus edelleen luovuttamiseen voidaan peruuttaa, kunnes luovuttamista koskeva päätös on pantu täytäntöön.

612 artikla Etsityn henkilön kuuleminen

Artiklan mukaan jos pidätetty henkilö ei suostumuksesta luovuttamiseen koskevassa 611 artiklassa tarkoitettulla tavalla anna suostumustaan luovuttamiseensa, hänellä on oikeus tulla täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 14 artiklaa.

EU-luovuttamislain 28 §:ssä säädetään läsnäolosta käräjäoikeuden istunnossa. Pykälä liittyy puitepäätöksen 14 artiklaan. Pykälässä luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeutta tulla kuulluksi käräjäoikeuden istunnossa ei ole rajoitettu niihin tilanteisiin, joissa hän ei suostu luovuttamiseensa. Tätä ei ole pidetty perusteltuna, sillä myös niihin tilanteisiin, joissa henkilö suostuu luovuttamiseensa, voi liittyä sellaisia kysymyksiä, jotka on syytä käsitellä tuomioistuimessa siten, että asianomaisella henkilöllä on oikeus olla läsnä (HE 88/2003 vp. s. 43).

EU-luovuttamislain 25–36 §:ssä säädetään luovutusasian käsittelystä ja 37–43 §:ssä muutoksenhausta.

Artiklan määräystä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 25, 27, 28, 30 a ja 37–43 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on perusteltua, jotta luovuttamisasian käsittelystä ja muutoksenhausta olisi artiklan edellyttämät kansalliset säännökset sovellettavissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

613 artikla Luovuttamispäätös

Artiklan 1 kohdan mukaan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on tehtävä päätös henkilön luovuttamisesta osastossa määritetyissä aikarajoissa ja luvussa määritetyin edellytyksin ja erityisesti 597 artiklan mukaista oikeasuhteisuuden periaatetta noudattaen.

Artiklan 2 kohdan mukaan jos täytäntöönpaneva oikeusviranomainen toteaa, että määräyksen antaneen valtion antamat tiedot ovat riittämättömiä luovuttamisesta päättämiseksi, sen on pyydetävä, että tarvittavat lisätiedot erityisesti oikeasuhteisuuden periaatetta koskevan 597 artik-

lan, pidätysmääräyksen ehdottomia kieltäytymisperusteita koskevan 600 artiklan, pidätysmääräyksen muita kieltäytymisperusteita koskevan 601 artiklan, poliittista rikosta koskevan 602 artiklan, pidätysmääräyksen antaneelta valtiolta erityistapauksissa vaadittavia takeita koskevan 604 artiklan ja pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa koskevan 606 artiklan osalta toimitetaan viipymättä, ja se voi määrätä tietojen vastaanottamiselle aikarajan, ottaen huomioon tarpeen noudattaa pidätysmääräyksen täytäntöönpanopäätöksen aikarajoista ja menettelyistä koskevassa 615 artiklassa määrättyjä aikarajoja.

Artiklan 3 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi toimittaa mitä tahansa käyttökelpoisia lisätietoja täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle milloin tahansa.

Artikla vastaa lähtökohtaisesti EAW-puitepäätöksen 15 artiklaa. Erona puitepäätökseen on artiklan viittaus 597 artiklan mukaiseen suhteellisuusperiaatteeseen (1 ja 2 kohta) sekä pyydettyjen lisätietojen osalta kun viitataan 602 artiklan mukaiseen poliittista rikosta koskevaan poikkeukseen.

EU-luovuttamislain 31 §:ssä säädetään lisätietojen pyytämisestä ja 33 §:ssä säädetään käräjäoikeuden päätöksestä. Lain 31 §:n mukaan käräjäoikeus voi tarvittaessa ennen päätöksen tekemistä pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voidaan asettaa määräaika. Luovutettavaksi pyydettyä tulee kuulla toimitetuista tiedoista siten kuin 28 §:ssä säädetään.

Lain 33 §:n 1 momentin mukaan jos luovuttamiselle asetetaan 8–10 §:n mukainen ehto, se on sisällytettävä käräjäoikeuden päätökseen. Lisäksi käräjäoikeuden päätöksessä on ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn antamista suostumuksista. Jos käräjäoikeus suostuu luovuttamiseen, päätökseen on otettava maininta myös siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamis-menettelyistä tehdyn neuvoston puitepäätöksen (2002/584/YOS, puitepäätös) 27 ja 28 artiklan säännöksiä. Pykälän 2 momentin mukaan jos käräjäoikeus suostuu luovuttamiseen, luovutettava on pidettävä säilössä, jollei tuomioistuim toisin määrää. Jos käräjäoikeus kieltäytyy luovuttamisesta, se voi kuultuaan asiassa syyttäjää ja luovutettavaksi pyydettyä määrätä, että luovutettavaksi pyydetyn säilöön ottamista jatketaan, kunnes luovuttamista koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi tai korkein oikeus päättää toisin. Pykälän 3 momentin mukaan mitä 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös matkustuskieltoa.

Lain 33 §:n 1 momentissa viitatus EAW-puitepäätöksen 27 ja 28 artikla vastaavat pääosin sopimuksen 625 ja 626 artiklaa.

Lain 44 §:n mukaan luovuttamispäätöksen täytäntöönpanosta vastaa keskusrikospoliisi. Lisäksi 45 §:n 1 momentin mukaan luovuttamispäätös pannaan täytäntöön, kun se on lainvoimainen. Pykälän 2 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetty voi kirjallisesti ilmoittaa käräjäoikeudelle, ettei hän aio hakea muutosta käräjäoikeuden päätökseen. Toimivaltaisen syyttäjän suostumuksella päätös voidaan tällöin panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 31, 33, 44 ja 45 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Esityksen mukaan 33 §:n 1 momentin EAW-puitepäätöstä koskevien viittausten (27 ja 28 artikla) osalta soveltuvin osin rinnakkain soveltamisella tarkoitettaisiin sopimuksen 625 ja 626 artiklaa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

614 artikla Päätös samanaikaisten pyyntöjen tapauksessa

Artikla sisältää määräykset päätöksen tekemisestä tapauksessa, jossa on esitetty useita samanaikaisia pyyntöjä.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 16 artiklaa. Artiklan 1 kohta kuitenkin poikkeaa puitepäätöksestä siltä osin kuin siinä määrätään myös siitä, että täytäntöönpanevan oikeusviranomaisen on tehtävä päätös ottaen asianmukaisella tavalla huomioon kohdassa mainittujen muiden seikkojen lisäksi EU:n jäsenvaltioiden unionin oikeudesta johtuvat lailliset velvoitteet erityisesti vapaan liikkuvuuden ja kansallisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteisiin liittyen.

EU-luovuttamislain 34 §:ssä säädetään kilpailevista pyynnöistä ja yleisen luovuttamislain 25 §:ssä säädetään päätöksestä samanaikaisten pyyntöjen tapauksessa. EU-luovuttamislain 34 §:n 1 momentti koskee tilanteita, joissa useat EU:n jäsenvaltiot pyytävät saman henkilön luovuttamista. Pykälän 3 momentti taas koskee tilanteita, joissa sekä EU:n jäsenvaltio että Euroopan unioniin kuulumaton valtio, joka ei ole Pohjoismaa, pyytävät saman henkilön luovuttamista. Momentin mukaan jos sekä tuomioistuimien katsoo, että jäsenvaltion pyyntöön voidaan tämän lain mukaan suostua, ja oikeusministeriö katsoo, että sille esitettyyn pyyntöön voidaan suostua, oikeusministeriö ratkaisee yleisen luovuttamislain 25 §:n mukaisesti, mihin valtioon henkilö luovutetaan. Tuomioistuimien lykkää lainvoimaisen päätöksensä täytäntöönpanoa ja lähettää päätöksen oikeusministeriöön asian ratkaisemista varten.

Lisäksi 34 §:n 4 momentin mukaan jos sekä jäsenvaltio että kansainvälinen rikostuomioistuimien pyytävät saman henkilön luovuttamista, lain mukaisen pyynnön käsittelyä tuomioistuimissa lykätään, kunnes oikeusministeriö on tehnyt sille esitettyä pyyntöä koskevan päätöksen.

Artiklan määräyksiä sovelletaan kansallisesti suoraan. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 34 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Esityksen mukaan artiklan 1 kohdan mukaisiin tilanteisiin sovellettaisiin soveltuvin osin 34 §:n 1 momenttia, koska artiklan mukaan oikeusviranomaisen tekisi päätöksen samanaikaisten pyyntöjen tapauksessa silloin, kun kyse on Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n jäsenvaltion samaa henkilöä koskevista samanaikaisista pyynnöistä. Artiklan 3 kohdan mukaisiin tilanteisiin sovellettaisiin soveltuvin osin 34 §:n 3 momenttia, kun kyse olisi sekä Yhdistyneen kuningaskunnan että kolmannen maan, joka ei ole EU:n jäsenvaltio tai Pohjoismaa, tekemistä samanaikaisista pyynnöistä. Edelleen artiklan 4 kohdan mukaisiin tilanteisiin sovellettaisiin 34 §:n 4 momenttia. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

615 artikla Pidätysmääräyksen täytäntöönpanopäätöksen aikarajat ja menettelyt

Artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräys on käsiteltävä ja pantava täytäntöön kiireellisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan jos etsitty henkilö suostuu luovuttamiseen, lopullinen päätös pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on tehtävä *kymmenen päivän* kuluttua suostumuksen antamisesta.

Artiklan 3 kohdan mukaan muissa tapauksissa lopullinen päätös pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on tehtävä *60 päivän* kuluessa etsityn henkilön kiinni ottamisesta.

Artiklan 4 kohdan mukaan jos pidätysmääräystä ei erityistapauksissa voida panna täytäntöön 2 tai 3 kohdan mukaisissa aikarajoissa, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on välittömästi ilmoitettava siitä ja viivästyksen syystä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle. Tällaisissa tapauksissa aikarajoja voidaan jatkaa 30 päivällä.

Artiklan 5 kohdan mukaan siihen saakka, kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisen tekee pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan lopullisen päätöksen, sen on varmistettava, että henkilön tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät.

Artiklan 6 kohdan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen on perusteltava.

Artiklan määräykset vastaavat muilta osin EAW-puitepäätöksen 17 artiklaa pois lukien sen 7 kohta, jota vastaava määräystä ei sopimuksessa ole. Puitepäätöksen 17 artiklan 7 kohdan mukaan jos jäsenvaltio ei poikkeuksellisissa olosuhteissa pysty noudattamaan artiklassa säädettyjä määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä ja viivästyksen syistä Eurojustyksikölle. Jäsenvaltion, joka on toistuvasti kärsinyt jonkin toisen jäsenvaltion viivästyksestä pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa, on lisäksi ilmoitettava siitä neuvostolle puitepäätöksen täytäntöönpanon arvioimiseksi jäsenvaltioiden tasolla.

EU-luovuttamislain 26, 32 ja 35 §:ssä säädetään määräaikojen noudattamisesta käräjäoikeudessa, määräajoista ja viivästyksistä.

Lain 32 §:n mukaan jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, käräjäoikeuden on tehtävä luovuttamista koskeva päätös kolmen päivän kuluessa suostumuksen antamisesta. Käräjäoikeuden on kuitenkin aina tehtävä luovuttamista koskeva päätös 26 päivän kuluessa siitä, kun luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä mainitussa määräajassa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 17 artiklaan, joka asettaa veloitteen artiklassa asetettujen määräaikojen noudattamiselle. Pykälän määräajat ovat kuitenkin lyhyemmät kuin puitepäätöksen 17 artiklan mukaiset määräajat. Tämä johtuu siitä, että on haluttu mahdollistaa tietty joustavuus määräaikojen noudattamisen osalta (HE 88/2003 vp s. 44).

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 26, 32 ja 35 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

616 artikla Tilanne päätöstä odotettaessa

Artiklan 1 kohdan mukaan kun pidätysmääräys on annettu rikossyytteen ajamista varten, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on joko a) suostuttava siihen, että etsitty henkilö on kuultava henkilön kuulemisesta päätöstä odotettaessa koskevan 617 artiklan mukaisesti; tai b) suostuttava siihen, että etsitty henkilö siirretään väliaikaisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on keskenään sovittava väliaikaisen siirtämisen edellytyksistä ja kestosta.

Artiklan 3 kohdan mukaan väliaikaista siirtämistä koskevissa tapauksissa henkilön on voitava palata täytäntöönpanovaltioon ollakseen läsnä häntä koskevissa istunnoissa luovuttamismenettelyn puitteissa.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 18 artiklaa.

EU-luovuttamislaki ei sisällä säännöksiä luovutettavan henkilön väliaikaisesta siirtämisestä, vaikka EAW-puitepäätöksen 18 ja 19 artikla sisältävät tästä säännöksiä. Perusteluna on ollut se, että jos 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun kuulemiseen suostutaan, väliaikaiseen siirtämiseen ei olisi 18 artiklan mukaan velvollisuutta suostua. Tältä osin sääntelyä ei siten ole pidetty pakollisena. Säännösten ottamista lakiin ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä lopullinen luovuttamista koskeva päätös voitaisiin menettelyssä antaa suhteellisen nopeasti (HE 88/2003 vp. s. 58).

Esityksen mukaan saman perustelun voitaisiin katsoa soveltuvan myös EU-UK-sopimuksen osalta ja perusteltuna pidettäisiin sitä, että 616 artiklaa sovellettaisiin tältä osin samalla tavalla eli jos artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun kuulemiseen suostutaan, väliaikaiseen siirtämiseen ei olisi artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista velvollisuutta suostua. Säännösten ottamista soveltamista koskevaan lakiin ei pidetä tarkoituksenmukaisena. Täten artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

617 artikla Henkilön kuuleminen päätöstä odottaessa

Artiklan 1 kohdan mukaan etsityn henkilön kuulemisen toimittaa oikeusviranomainen. Etsittyä henkilöä avustaa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti nimetty oikeudellinen avustaja.

Artiklan 2 kohdan mukaan etsityn henkilön kuuleminen on toimitettava täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti, ja sen edellytykset on määritettävä pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen keskinäisellä sopimuksella.

Artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi antaa valtionsa muun oikeusviranomaisen tehtäväksi osallistua etsityn henkilön kuulemiseen, jotta varmistetaan tämän artiklan asianmukainen soveltaminen.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 19 artiklaa.

Artiklan 1 kohdan osalta on huomioitava, että etsityn henkilön kuulemisen tulee toimittaa oikeusviranomainen. Määritelmät sisältävän 598 artiklan b kohdan mukaan oikeusviranomaisella tarkoitetaan viranomaista, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan tuomari, tuomioistuin tai yleinen syyttäjä. EU-luovuttamislain 63 §:n mukaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) mukaisen toimivaltaisen viranomaisen on pyynnön esittäneen jäsenvaltion pyynnöstä ennen luovuttamista koskevan päätöksen tekemistä suostuttava siihen, että luovutettavaksi pyydettyä kuullaan mainitun lain mukaisesti. Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain mukaan toimivaltainen viranomainen kuulemisen toimittamiseen esitutkinnan aikana on poliisi. EU-UK-sopimuksen soveltamista koskevissa tilanteissa kuulemista ei kuitenkaan edellä mainituin perustein voisi toimittaa poliisi, joten kuulemisen tulisi toimittaa syyttäjä.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

618 artikla Erioikeudet ja vapaudet

Artiklan 1 kohdan mukaan jos etsittyä henkilöä koskee täytäntöönpanovaltiossa oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoa koskeva erioikeus tai vapaus, pidätysmääräyksen täytäntöönpanopäätöksen aikarajoja ja menettelyitä koskevassa 615 artiklassa tarkoitetut määräajat alkavat kulua vain jos ja vasta kun täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle on ilmoitettu tämän erioikeuden tai vapauden poistamisesta.

Artiklan 2 kohdan mukaan jos henkilöä ei enää koske tällainen erioikeus tai vapaus, täytäntöönpanovaltio varmistaa, että tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät.

Artiklan 3 kohdan mukaan jos erioikeuden tai vapauden poistaminen kuuluu täytäntöönpanovaltion viranomaiselle, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on pyydettävä siltä erioikeuden tai vapauden poistamista viipymättä. Jos erioikeuden tai vapauden poistaminen kuuluu toisen valtion viranomaiselle, kolmannelle maalle tai kansainväliselle järjestölle, pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on pyydettävä siltä kyseistä erioikeuden tai vapauden poistamista.

Artikla vastaa soveltuvin osin EAW-puitepäätöksen 20 artiklaa.

EU-luovuttamislain 65 §:ssä säädetään erioikeuksista ja vapauksista.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

619 artikla Kansainvälisten velvoitteiden samanaikaisuus

Artiklan 1 kohdan mukaan EU-UK-sopimus ei vaikuta täytäntöönpanovaltion velvoitteisiin, jos etsitty henkilö on luovutettu kyseiseen valtioon kolmannesta maasta ja kyseistä henkilöä suojaavat erityissäännön osalta sen järjestelyn määräykset, jonka nojalla hänet on luovutettu. Täytäntöönpanovaltio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet pyytääkseen viipymättä sen kolmannen maan suostumusta, josta etsitty henkilö on luovutettu, jotta hänet voidaan luovuttaa pidätysmääräyksen antaneeseen valtioon. Pidätysmääräyksen täytäntöönpanopäätöksen aikarajoja ja menettelyitä koskevassa 615 artiklassa tarkoitetut aikarajat alkavat kulua vasta ajankohdasta, jona erityissäännön soveltaminen lakkaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan odottaessaan sen kolmannen maan päätöstä, josta etsitty henkilö on luovutettu, täytäntöönpanovaltio varmistaa, että tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 21 artiklaa. Samoin kuin puitepäätöksessä, sopimuksen artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetaan kolmannelle valtiolle muita valtioita kuin Euroopan unioniin kuuluvaa valtiota tai Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Näin EU-UK-sopimuksen soveltamisen osalta Yhdistynyttä kuningaskuntaa ei pidetä sopimuksen mukaisena kolmantena valtiona.

EU-luovuttamislain 64 §:n mukaan jos luovutettavaksi pyydetty on luovutettu Suomeen muusta kuin Euroopan unioniin kuuluvasta valtiosta ja häntä sitovat kyseistä luovuttamista koskevat

ehdot, häntä ei saa luovuttaa toiseen jäsenvaltioon ilman sen valtion suostumusta, josta hänet on luovutettu Suomeen (1 momentti). Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa toimivaltainen viranomaisena pyytää luovuttamiselle sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. EU-luovuttamislainsäädännössä tarkoitettujen määräajajat alkavat kulua vasta, kun ehdot eivät enää ole voimassa (2 momentti).

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 64 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, koska artiklan mukaisissa tilanteissa kyse olisi Euroopan unioniin kuulumattoman valtion suostumuksen pyytämisestä. Näissä tilanteissa toimivaltainen viranomaisena on yleensä oikeusministeriö. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

620 artikla Päätöksestä ilmoittaminen

Artiklan mukaan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on ilmoitettava pidätysmääräystä koskevasta päätöksestä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle välittömästi.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 22 artiklaa.

EU-luovuttamislain 36 §:n mukaan syyttäjä ilmoittaa välittömästi luovuttamista koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä keskusrikospoliisille. Jos luovuttamisesta on kieltäytytty, pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee ilmoittaa myös kieltäytymisen peruste. Pynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee ilmoittaa myös, kuinka kauan luovutettavaksi pyydetty on ollut Suomessa vapautensa menettäneenä kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön vuoksi.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 36 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, sillä kansallisesti syyttäjä ilmoittaisi luovuttamista koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle sekä keskusrikospoliisille. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

621 artikla Aikarajat henkilön luovuttamiselle

Artiklan 1 kohdan mukaan etsitty henkilö luovutetaan mahdollisimman pian asianomaisten viranomaisten sopimana ajankohtana.

Artiklan 2 kohdan mukaan etsitty henkilö on luovutettava kymmenen päivän kuluessa lopullisesta päätöksestä panna pidätysmääräys täytäntöön.

Artiklan 3 kohdan mukaan jos etsittyä henkilöä ei kyetä luovuttamaan 2 kohdassa tarkoitettussa ajassa jossakin valtiossa ilmenevän ylivoimaisen esteen vuoksi, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on välittömästi otettava yhteyttä toisiinsa ja sovittava uudesta luovuttamispäivästä. Luovuttaminen tapahtuu tällöin kymmenen päivän kuluessa näin sovitusta uudesta määräpäivästä.

Artiklan 4 kohdan mukaan poikkeuksellisesti luovuttamista voidaan tilapäisesti lykätä vakavista humanitaarisista syistä, esimerkiksi jos on olemassa perusteltu syy uskoa, että luovuttaminen

selvästi vaarantaisi etsityn henkilön hengen tai terveyden. Pidätysmääräys on pantava täytäntöön heti, kun kyseisten syiden olemassaolo on lakannut. Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on ilmoitettava tästä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle välittömästi ja sovittava uudesta luovuttamisajankohdasta. Luovuttaminen tapahtuu tällöin kymmenen päivän kuluessa sovituksista uudesta määräpäivästä.

Artiklan 5 kohdan mukaan jos kyseinen henkilö on 2–4 kohdassa tarkoitettujen aikarajojen umpeuduttua edelleen säilöön otettuna, hänet on päästettävä vapaaksi. Täytäntöönpanosta vastaavan ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on otettava yhteyttä toisiinsa heti, kun vaikuttaa siltä, että kyseinen henkilö on tämän kohdan nojalla päästettävä vapaaksi, ja sovittava järjestelyistä kyseisen henkilön luovuttamiseksi.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 23 artiklaa. Ainoa ero puitepäätökseen nähden on sopimuksen 5 kohta, jossa todetaan lisäyksenä, että täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on otettava yhteyttä toisiinsa heti, kun vaikuttaa siltä, että kyseinen henkilö on tämän kohdan nojalla päästettävä vapaaksi, ja sovittava järjestelyistä kyseisen henkilön luovuttamiseksi.

EU-luovuttamislain 46–48 §:ssä säädetään täytäntöönpanoajasta, täytäntöönpanon siirtämisestä ja vapaaksi päästämisestä.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

622 artikla Luovuttamisen lykkäminen

Artiklan 1 kohdan mukaan tehtyään päätöksen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi lykätä etsityn henkilön luovuttamista, jotta hänet voidaan asettaa syyteeseen täytäntöönpanovaltiossa tai, jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi täytäntöönpanovaltion alueella suorittaa rangaistuksen, joka on tuomittu muusta teosta kuin siitä, jota pidätysmääräys koskee.

Artiklan 2 kohdan mukaan täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi luovuttamisen lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa etsityn henkilön pidätysmääräyksen antaneelle valtiolle täytäntöönpanosta vastaavan ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen kesken tehtävässä sopimuksessa määritettävien ehtojen. Sopimus on tehtävä kirjallisesti, ja ehdot sitovat kaikkia pidätysmääräyksen antaneen valtion viranomaisia.

Artikla vastaa pääosin osin EAW-puitepäätöksen 24 artiklaa.

EU-luovuttamislain 49 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimien voi lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jotta luovutettava henkilö voidaan Suomessa syyttää muusta kuin kiinniottamista tai luovuttamista koskevan pyynnön perusteena olevasta teosta tai, jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi suorittaa tuomitun rangaistuksen. Lykkäämisen jälkeen luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä päättää 12 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuimien voi luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa luovutettavan henkilön pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle. Suomessa vankeusrangaistusta suorittava henkilö voidaan luovuttaa ainoastaan pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa vireillä olevaa oikeudenkäyntiä varten. Määräaika, johon mennessä väliaikaisesti luovutettu on palautettava Suomeen, sekä muut väliaikaisen luovuttamisen ehdot on

kirjattava käräjäoikeuden päätökseen. Päätökseen on otettava maininta myös siitä, että pyynnön esittäneellä valtiolla on velvollisuus noudattaa väliaikaisen luovuttamisen ehtoja. Väliaikaista luovuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä, kun pyynnön esittäneen valtion toimivaltainen viranomainen on kirjallisesti ilmoittanut sitoutuvansa noudattamaan käräjäoikeuden määräämiä ehtoja.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 49 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on perusteltua tarpeellisen kansallista menettelyä koskevan sääntelyn vuoksi. On kuitenkin huomioitava, että syyttäjä olisi toimivaltainen sopimaan ehdoista täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen kanssa pyydettyä henkilön väliaikaista luovuttamista Yhdistyneestä kuningaskunnasta Suomeen. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

623 artikla Kauttakuljetus

Artikla sisältää kauttakuljetusta koskevat määräykset, jotka vastaavat pääosin EAW-puitepäättöksen 25 artiklaa.

Artiklan *1 kohdan* mukaan kukin valtio sallii etsityn henkilön kuljettamisen alueensa kautta luovuttamisen yhteydessä, edellyttäen että valtiolle on ilmoitettu a) pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön henkilöllisyys ja kansalaisuus; b) pidätysmääräyksen olemassaolo; c) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu; ja d) rikoksenteon olosuhteiden kuvaus, mukaan lukien ajankohta ja paikka.

Artiklan *2 kohdan* mukaan valtio, jonka puolesta on tehty kansalaisuuteen perustuvasta poikkeuksesta 603 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ilmoitus, että sen omia kansalaisia ei luovuteta tai että luovutukseen annetaan lupa tietyin erikseen määritellyin ehdoin, voi samoin ehdoin kieltää kansalaistensa kuljetuksen alueensa kautta tai asettaa sille samat ehdot.

Tämän osalta on huomioitava, että edellä selostetusti 603 artiklan 2 kohdan mukaisesti esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saa luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Artiklan *3 kohdan* mukaan valtiot nimeävät viranomaisen, joka on vastuussa kauttakuljetusta koskevien pyyntöjen sekä tarvittavien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä muusta kauttakuljetuspyyntöihin liittyvästä virallisesta kirjeenvaihdosta.

Artiklan *4 kohdan* mukaan pyyntö kauttakuljetuksesta sekä 1 kohdassa tarkoitettut tiedot voidaan lähettää 3 kohdan nojalla nimetyille viranomaiselle millä tahansa tavalla, josta jää kirjallinen todiste. Kauttakulkuvaltio ilmoittaa päätöksestään samaa menettelyä noudattaen.

Artiklan *5 kohdan* mukaan artiklaa ei sovelleta käytettäessä ilmakuljetusta ilman aiottua välilaskua. Jos ennakoimaton laskeutuminen kuitenkin tapahtuu, pidätysmääräyksen antaneen valtion on toimitettava 3 kohdan nojalla nimetyille viranomaiselle 1 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Artiklan *6 kohdan* mukaan jos kauttakulku koskee henkilöä, joka on määrä luovuttaa kolmannelta maasta valtioon, tätä artiklaa sovelletaan tarvittavin muutoksin. Erityisesti viittauksia "pidätysmääräykseen" pidetään viittauksina "luovutuspyyntöön".

EU-luovuttamislain 69–71 §:ssä säädetään kauttakuljetuksesta. Lain 69 §:n mukaan oikeusministeriö antaa yleisen luovuttamislain 33 §:n mukaisesti luvan siihen, että jäsenvaltiosta tai Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta toiseen jäsenvaltioon luovutettavaksi pyydetty voidaan kuljettaa Suomen kautta. Lain 70 §:ssä säädetään kauttakuljetuksen pyytämisestä ja 71 §:ssä ilmakuljetuksesta.

EU-luovuttamislain 69 §:n mukainen viranomainen, joka on vastuussa kauttakuljetusta koskevien pyyntöjen sekä tarvittavien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä muusta kauttakuljetuspyyntöihin liittyvästä virallisesta kirjeenvaihdosta, on oikeusministeriö. EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu yleisen luovuttamislain 33 §:n mukaisesti oikeusministeriö 623 artiklan 3 kohdan mukaiseksi viranomaiseksi.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 69–71 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Esityksessä myös ehdotetaan, että artiklan 2 kohdan mukaisesti tehdään ilmoitus, jossa kielletään Suomen kansalaisten kuljetus Suomen kautta. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös soveltamista koskevan lakiin. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

624 artiklan Täytäntöönpanovaltiossa säilöön otettuna vietetyn ajan vähentäminen

Artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut valtio vähentää pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta johtuvan säilöönottoajan vapausrangaistuksen kokonaisuudesta, joka on suoritettava pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen tuomitsemisen seurauksena.

Artiklan 2 kohdan mukaan nimetyn täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tai 605 artiklan nojalla nimetyn keskusviranomaisen on luovuttamisen yhteydessä toimitettava pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle kaikki tiedot siitä, miten kauan pidätysmääräyksen perusteella etsityn henkilön vapaudenmenetys on kestänyt.

Artiklan määräykset täytäntöönpanovaltiossa säilöön otettuna vietetyn ajan vähentämisestä vastaavat pääosin EAW-puitepäätöksen 26 artiklaa.

EU-luovuttamislain 67 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen on mahdollisesti tuomittavasta rangaistuksesta rikoslain 6 luvun 13 §:n mukaisesti vähennettävä Suomeen luovutetulle henkilölle luovuttamismenettelyssä aiheutunut vapaudenmenetys. Pykälän 2 momentin mukaan jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, aluevankilan täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suorittavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 67 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen, koska pykälässä määritellään, että täytäntöönpanosta johtuvan säilöönottoajan vapausrangaistuksen kokonaisuudesta vähentäisi tuomioistuin ja että aluevankilan täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentäisi luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen, jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

625 artikla Mahdollinen syyteeseenpano muista rikoksista

Artiklan 1 kohdan mukaan Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni jäsenvaltionsa puolesta voivat kumpikin ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle siitä, että henkilön suostumus syyteeseenpanoa, tuomitsemista tai säilöön ottamista varten vapaudenmenetyksen käsitteävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemiseksi ennen kyseisen henkilön luovuttamista tehdystä, muusta kuin henkilön luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta katsotaan annetuksi muiden samanlaisen ilmoituksen antaneiden osalta, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päättä luovuttamisesta tekemässään päätöksessä toisin.

Artiklan 2 kohdan mukaan lukuun ottamatta 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tapauksia, luovutettua henkilöä ei saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen kyseisen henkilön luovuttamista tehdystä muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta.

Artiklan 3 kohdan mukaan artiklan 2 kohtaa ei sovelleta seuraaviin tapauksiin: a) henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua sen valtion alueelta, johon hänet on luovutettu, ei ole poistunut sieltä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut alueelle sieltä poistuttuaan; b) rikoksesta ei voi seurata vapaudenmenetystä käsittävää rangaistusta tai turvaamistoimenpiteitä; c) rikosoikeudellinen menettely ei johda henkilön henkilökohtaisen vapauden rajoitusta koskevaan toimenpiteeseen; d) henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai taloudellisen rangaistuksen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen henkilökohtaista vapauttaan; e) henkilö on suostumuksesta luovuttamiseen koskevan 611 artiklan mukaisesti suostunut luovuttamiseensa sekä mahdollisesti luopunut erityissääntöön vetoamisesta; f) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut erityissääntöön vetoamisesta tiettyjen hänen luovuttamistaan edeltäneiden rikosten osalta; luopumisilmoitus on annettava pidätysmääräyksen antaneen valtion toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle ja kirjattava tämän valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti; luopumisilmoitus on annettava tavalla, josta ilmenee kyseisen henkilön antaneen sen vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena sen seurauksista; tätä varten henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa; ja g) henkilön luovuttanut täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa suostumuksensa tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Artiklan 4 kohdan mukaan suostumusta koskeva pyyntö on toimitettava täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle, ja siihen on liitettävä pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa koskevan artiklan 606 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot ja 2 kohdassa tarkoitettu käänös. Suostumus on annettava, jos rikoksesta, jonka perusteella sitä pyydetään, voitaisiin luovuttaa tämän osaston määräysten nojalla. Suostumus on evättävä pidätysmääräyksen ehdottomia kieltäytymisperusteita koskevassa 600 artiklassa mainituilla perusteilla, ja muutoin se voidaan evätä ainoastaan pidätysmääräyksen muita kieltäytymisperusteita koskevassa 601 artiklassa, poliittista rikosta koskevaa poikkeusta koskevan 602 artiklan 2 kohdassa ja kansalaisuuteen perustuvaa poikkeusta koskevan 603 artiklan 2 kohdassa mainituilla perusteilla. Päätös on tehtävä 30 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Pidätysmääräyksen antaneen valtion on annettava 604 artiklassa määrättyissä tilanteissa kyseisessä artiklassa määrättyt takeet.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 27 artiklaa, pois lukien sopimuksen artiklan 4 kohdan viittaukset 602 artiklan 2 kohdan mukaiseen poliittista rikosta koskevaan poikkeukseen ja 603 artiklan 2 kohdan mukaiseen kansalaisuuteen perustuvaan poikkeukseen. Puitepäätös ei sisällä vastaavia säännöksiä. Käytännössä ero puitepäätökseen verrattuna tarkoittaa sitä, että artiklan mukainen suostumus on evättävä myös poliittista rikosta koskevaa poikkeusta koskevan

602 artiklan 2 kohdassa ja kansalaisuuteen perustuvaa poikkeusta koskevan 603 artiklan 2 kohdassa mainituilla perusteilla.

EU-luovuttamislain 50 §:n mukaan kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle voidaan sen pyynnöstä antaa lupa siihen, että Suomesta luovutettu henkilö saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa asettaa syytteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella hänet on luovutettu, taikka siihen, että luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Pyyntö on toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle, ja sen tulee sisältää 14 §:ssä tarkoitettut tiedot.

Lain 51 §:n 1 momentin mukaan 50 §:ssä tarkoitettun luvan antamista koskevassa menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä EU-luovuttamislaissa säädetään luovuttamisasian käsitteystä. Luovutetulle henkilölle on määrättävä 20 §:ssä tarkoitettu puolustaja, jota on kuultava kärjäoikeuden istunnossa ennen luvan antamista. Tarvittaessa kärjäoikeus voi varata myös luovutetulle henkilölle tilaisuuden tulla kirjallisesti kuulluksi.

Pykälän 2 momentin mukaan kärjäoikeus antaa luvan, jos luovuttaminen EU-luovuttamislain mukaan olisi sallittua. Kärjäoikeuden tulee tarvittaessa asettaa 8 ja 10 §:ssä säädetty ehdot.

Pykälän 3 momentin mukaan päätös tulee tehdä 30 päivän kuluessa pyynnön saapumisesta syyttäjälle. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä mainitussa määräajassa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Lisäksi EU-luovuttamislain 52 §:n mukaan kärjäoikeuden 51 §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen noudattaen soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta säädetään 37–43 §:ssä.

Edelleen 58 §:ssä säädetään erityissäännön noudattamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa asettaa syytteeseen tai rangaista tai häneltä riistää vapautta muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, joka oli luovuttamisen perusteena. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta, jos: 1) luovutetulla henkilöllä on ollut tilaisuus poistua Suomesta eikä hän ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta; 2) rikoksesta ei voi seurata vankeusrangaistusta; 3) rikosoikeudenkäynti ei johda luovutetun henkilön vapautta rajoittavaan toimenpiteeseen; 4) luovutettu henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen vapauttaan; 5) henkilö on suostunut luovuttamiseensa ja luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon; 6) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta; luopumisilmoitus annetaan kärjäoikeudelle 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla; 7) henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen; taikka 8) henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus kiellosta poikkeamiseen katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa tai erityisestä syystä muu syyttäjä. Pynnön perusteena tulee olla 60 §:ssä tarkoitettu vangitsemispäätös, ja pyynnön liitteenä tulee olla Suomeen luovutetun kirjallinen lausuma pyynnöstä. Suostumusta tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon voi pyytää syyttäjä. Tässä momentissa tarkoitettujen pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Lain 59 §:n mukaan Suomeen luovutetun henkilön osalta on noudatettava niitä ehtoja, joita luovuttamispäätöksessä on puitepäätöksen mukaisesti asetettu.

Lisäksi 60 §:ssä säädetään vangitsemispäätöksen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan jos jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön todennäköisin syin epäillään syyllistyneen muuhun kuin luovuttamispäätöksessä tarkoitettuun tekoon, josta voi seurata vankeusrangaistus ja joka on tehty ennen hänen luovuttamistaan Suomeen, tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä määrätä hänet vangittavaksi kyseisestä teosta henkilön syyttämistä koskevan suostumuksen saamiseksi toiselta jäsenvaltiolta. Rikoksesta epäillyltä ei kuitenkaan saa riistää vapautta tämän vangitsemispäätöksen nojalla ennen kuin kyseinen jäsenvaltio on antanut suostumuksensa syytteen nostamiseen vangitsemispäätöksessä tarkoitettusta teosta. Vangitsemispäätös raukeaa, jos jäsenvaltio ei anna suostumusta syytteen nostamiseen.

Pykälän 2 momentin jos toinen jäsenvaltio on antanut 1 momentissa tarkoitettua suostumuksen ja epäillyltä on riistetty vapaus momentissa tarkoitettua vangitsemispäätöksen nojalla, kysymys epäillyn vangitsemisesta pakkokeinoin 2 luvun 11 §:n nojalla on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitun lain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä säädetään. Jos epäilty on vapautensa menettäneenä muusta syystä, vangitsemispäätös on ilman viivytystä toisen jäsenvaltion suostumuksen jälkeen saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä vangitsemisasiain käsittelystä säädetään pakkokeinolaissa.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 50–52 §:ää ja 58–60 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on perusteltua tarpeellisen kansallista menettelyä koskevan sääntelyn vuoksi. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

On huomioitava, että vaikka 58 §:n 1 ja 2 momentti vastaa pääosin artiklan 2 ja 3 kohdan määräyksiä, perusteena 58 §:n soveltamiselle soveltuvin osin rinnakkain artiklan kanssa on erityisesti sekä sen 2 momentin 6 kohta, jossa määritellään käräjäoikeus toimivaltaiseksi oikeusviranomaiseksi ja tarkennetaan luovutusilmoituksen antamisen tapa, että 3 momentti. Pykälän 3 momentin viittauksella 2 momentin 7 kohtaan tarkoitettaisiin artiklan 3 kohdan g alakohtaa, ja momentin viittauksella 14 §:n 1 momenttiin tarkoitettaisiin artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, ettei Suomi antaisi artiklan 1 kohdan mukaista ilmoitusta, vaan Suomelta tulisi aina pyytää suostumusta artiklan mukaisesti.

626 artikla Pidätysmääräyksen mukainen luovuttaminen ja luovuttaminen edelleen kolmanteen maahan

Artiklan 1 kohdan mukaan Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni jonkin jäsenvaltionsa puolesta voivat kumpikin ilmoittaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle siitä, että suostumus kyseisen henkilön luovuttamiseen muuhun valtioon kuin täytäntöönpanovaltioon ennen kyseistä luovuttamista tehtyyn rikokseen perustuvan pidätysmääräyksen tai eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla katsotaan annetuksi muiden samanlaisen ilmoituksen antaneiden osalta, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päättää luovuttamisesta tekemässään päätöksessä toisin.

Artiklan 2 kohdan mukaan joka tapauksessa henkilö, joka on luovutettu pidätysmääräyksen tai eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätysmääräyksen antaneeseen valtioon, voidaan ilman täytäntöönpanovaltion suostumusta luovuttaa muuhun valtioon kuin täytäntöönpanovaltioon ennen kyseistä luovuttamista tehtyyn rikokseen perustuvan pidätysmääräyksen tai eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla seuraavissa tapauksissa: a) etsitty henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua sen valtion alueelta, johon hänet on luovutettu, ei ole poistunut sieltä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut alueelle sieltä poistuttuaan; b) etsitty henkilö antaa suostumuksensa luovuttamiseen toiseen valtioon kuin täytäntöönpanovaltioon pidätysmääräyksen tai eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla; suostumus on annettava pidätysmääräyksen antaneen valtion toimivaltaisille oikeusviranomaisille ja se on kirjattava tämän valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti; suostumus on annettava tavalla, josta ilmenee, että kyseinen henkilö on antanut sen vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena seurauksista, joita tästä aiheutuu; etsityllä henkilöllä on tätä varten oikeus käyttää oikeudellista avustajaa; ja c) mahdollisesta syytteenpanosta muista rikoksista koskevan 625 artiklan 3 kohdan a, e, f tai g alakohdan nojalla erityissääntö ei koske etsittyä henkilöä.

Artiklan 3 kohdan mukaan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on annettava suostumuksensa toiseen valtioon luovuttamiselle seuraavien sääntöjen mukaisesti: a) suostumusta koskeva pyyntö on toimitettava pidätysmääräyksen toimittamista koskevan artiklan 607 artiklan mukaisesti, ja siihen on liitettävä pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa koskevan 606 artiklan 1 kohdassa määrätyt tiedot ja 2 kohdassa tarkoitettu käännös; b) suostumus on annettava, jos rikoksesta, jonka perusteella sitä pyydetään, voitaisiin luovuttaa tämän sopimuksen määräysten nojalla; c) päätös on tehtävä viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta; ja d) suostumus on evättävä pidätysmääräyksen ehdottomia kieltäytymisperusteita koskevassa 600 artiklassa mainituilla perusteilla, ja muutoin se voidaan evätä ainoastaan pidätysmääräyksen muita kieltäytymisperusteita koskevassa 601 artiklassa, poliittista rikosta koskevaa poikkeusta koskevan 602 artiklan 2 kohdassa ja kansalaisuuteen perustuvaa poikkeusta koskevan 603 artiklan 2 kohdassa mainituilla perusteilla.

Artiklan 4 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut valtio antaa 604 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa kyseisessä artiklassa määrätyt takeet.

Artiklan 5 kohdan mukaan poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, pidätysmääräyksen nojalla luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa kolmanteen maahan ilman luovuttaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen suostumusta. Suostumus on annettava sitä valtiota, josta pyydetty henkilö on luovutettu, sitovien yleissopimusten ja sen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Artikla vastaa pääosin EAW-puitepäätöksen 28 artiklaa.

EU-luovuttamislain 61 ja 62 §:ssä säädetään edelleen luovuttamisesta. Lain 61 §:n mukaan EU:n jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon tai Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon (1 momentti). Tätä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen toiseen jäsenvaltioon, jos: 1) hänellä on ollut tilaisuus poistua Suomesta eikä hän ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta; 2) hän on suostunut luovuttamiseensa ja luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon; 3) hän on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta; luopumisilmoitus annetaan käräjäoikeudelle 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla; 4) hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen; taikka 5) hänet luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus

kiellosta poikkeamiseen katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut (2 momentti).

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, jos hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen.

Lain 62 §:n mukaan jos jäsenvaltio pyytää toisesta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamista kyseiseen jäsenvaltioon eikä edelleen luovuttaminen 61 §:n 2 momentin 1–3 tai 5 kohdan mukaan ole mahdollista, toimivaltainen syyttäjä pyytää suostumusta edelleen luovuttamiseen siltä jäsenvaltiolta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Pyynnön tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 61 ja 62 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

Perusteena 61 §:n soveltamiselle on erityisesti sen 2 momentin 3 kohta, jossa määritellään käräjäoikeus toimivaltaiseksi oikeusviranomaiseksi ja tarkennetaan luopumisilmoituksen antamisen tapa. Lisäksi 62 §:ssä määritellään toimivaltaiseksi oikeusviranomaiseksi syyttäjä. Edelleen on huomioitava, että artiklan 1–4 kohdan määräykset koskevat EU:n jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisiä tilanteita, kun taas artiklan 5 kohta koskee kieltoa luovuttaa henkilö edelleen muuhun kuin EU:n jäsenvaltioon tai Yhdistyneeseen kuningaskuntaan eli kolmannen valtioon ilman luovuttaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen suostumusta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, ettei Suomi antaisi artiklan 1 kohdan mukaista ilmoitusta, vaan Suomelta tulisi aina pyytää suostumusta artiklan mukaisesti.

627 artikla Omaisuuden luovuttaminen

Artikla omaisuuden luovuttamisesta on sisällöltään sama kuin EAW-puitepäätöksen 29 artikla.

EU-luovuttamislain 66 §:ssä säädetään etsinnästä, takavarikosta ja omaisuuden siirtämisestä.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 66 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

628 artikla Kustannukset

Artiklan 1 kohdan mukaan täytäntöönpanosta vastaava valtio vastaa pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta alueellaan aiheutuvista kustannuksista. Artiklan 2 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut valtio vastaa kaikista muista kustannuksista.

Artikla kustannuksista on sisällöltään sama kuin EAW-puitepäätöksen 30 artikla.

EU-luovuttamislain 68 §:n mukaan toisen EU:n jäsenvaltion pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuneista kustannuksista ei peritä korvausta kyseiseltä jäsenvaltiolta.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että selvyyden vuoksi artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 68 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Soveltuvin osin soveltamisella tarkoitettaisiin sitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuneista kustannuksista ei perittäisi korvausta Yhdistyneeltä kuningaskunnalta.

629 artikla Suhde muihin oikeudellisiin välineisiin

Artiklan 1 kohdan mukaan luovuttamista koskevan osaston määräyksillä korvataan sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen seuraavien, rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien yleissopimusten vastaavat määräykset Yhdistyneen kuningaskunnan ja jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, sanotun vaikuttamatta niiden soveltamiseen valtioiden ja kolmansien maiden välisissä suhteissa: a) rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pariisissa 13 päivänä joulukuuta 1957 tehty eurooppalainen yleissopimus (SopS 32/1971) ja sen lisäpöytäkirjat; ja b) terrorismin vastustamisesta tehty eurooppalainen yleissopimus rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta.

Artiklan 2 kohdan mukaan silloin kun 1 kohdassa tarkoitettuja yleissopimuksia sovelletaan sellaisiin valtioiden alueisiin tai sellaisiin alueisiin, joiden ulkosuhteista valtio on vastuussa ja joihin tätä osastoa ei sovelleta, olemassa olevat suhteet kyseisten alueiden ja muiden valtioiden välillä perustuvat edelleen kyseisiin yleissopimuksiin.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

630 artikla Ilmoitusten uudelleentarkastelu

Artiklan mukaan suorittaessaan uudelleentarkastelua ja arviointia koskevan 691 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tämän osaston yhteistä tarkastelua osapuolet harkitsevat, onko tarpeen pitää voimassa soveltamisalaa koskevan 599 artiklan 4 kohdan, poliittista rikosta koskevaa poikkeusta koskevan 602 artiklan 2 kohdan ja kansalaisuuteen perustuvaa poikkeusta koskevan 603 artiklan 2 kohdan nojalla tehdyt ilmoitukset. Jos 603 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja ilmoituksia ei uusita, niiden voimassaolo päättyy viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta. Edellä 603 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja ilmoituksia voidaan uusita tai ne voidaan tehdä uudestaan ainoastaan tämän sopimuksen voimaantulon viidettä vuosipäivää edeltävien kolmen kuukauden aikana ja sen jälkeen joka viides vuosi edellyttäen, että 603 artiklan 2 kohdassa asetetut edellytykset täyttyvät kyseisenä ajankohtana.

Artiklan määräystä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että Suomen 603 artiklan 2 kohdan mukainen ilmoitus uusitaan artiklan mukaisesti, jos asetetut edellytykset edelleen täyttyvät.

631 artikla Vireillä olevat pidätysmääräykset soveltamatta jättämisen tapauksessa

Artiklan mukaan sen estämättä, mitä 526, 692 ja 693 artiklassa määrätään, tämän osaston määräyksiä sovelletaan pidätysmääräyksiin silloin, kun etsitty henkilö pidätetään pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten ennen tämän osaston soveltamisen loppumista, eikä soveltamiseen vaikuta, pitääkö täytäntöönpaneva oikeusviranomainen kyseisen henkilön vapaudenmenetyksen voimassa vai vapauttaako se hänet väliaikaisesti.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

632 artikla Soveltaminen olemassa oleviin eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin

Artiklan mukaan luovuttamista koskevaa osastoa sovelletaan eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin, jotka valtio on antanut neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS mukaisesti ennen siirtymäkauden päättymistä, jos etsittyä henkilöä ei ole pidätetty sen täytäntöönpanoa varten ennen siirtymäkauden päättymistä.

Artikla ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Liite 43 Pidätysmääräyslomake

EU-UK-sopimuksen mukainen pidätysmääräys annetaan liitteen 43 lomaketta käyttäen.

Liite 45 Terrorismin määritelmä

EU-UK-sopimuksen liite 45 sisältää terrorismin määritelmän. Määritelmä vastaa terrorismirikosdirektiiviin kriminalisointivelvoitteita lukuun ottamatta liitteen 3.1 kohdan i ja j alakohdassa tarkoitettuja tekoja, jotka on kuvattu eri tavalla kuin terrorismirikosdirektiivin 3 artiklan 1 kohdan i alakohdassa, mutta jotka ovat kuitenkin samoja tekoja kuin direktiivin kyseisessä alakohdassa.

IX Osasto Rikosrekisteritietojen vaihtaminen

Osaston määräykset koskevat rikosrekisteritietojen vaihtamista EU:n jäsenvaltion ja Yhdistyneen kuningaskunnan keskusviranomaisen välillä. Kun Oikeusrekisterikeskus luovuttaa rikosrekisteritietoja Yhdistyneen kuningaskunnan keskusviranomaiselle, kyse on samalla luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/680 (jäljempänä *rikosasioiden tietosuojadirektiivi*) tarkoitettuista henkilötietojen siirroista kolmanteen maahan. Henkilötietojen siirtoihin sovelletaan direktiivin V luvun kansallisia täytäntöönpanosäännöksiä. Direktiivin V luvun säännökset on pantu täytäntöön henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018, jäljempänä *rikosasioiden tietosuojalaki*) 7 luvun säännöksillä. Jos komissio ei ole hyväksynyt direktiivin 36 artiklassa tarkoitettua tietosuojan riittävyttä koskevaa päätöstä (rikosasioiden tietosuojalain 41 §:n 1 momentin 3 kohta), rekisterinpitäjän on noudatettava asianmukaisia suojatoimia 37 artiklan (rikosasioiden tietosuojalain 42 §) mukaisesti, jollei sovellettavaksi tule jokin 38 artiklassa tarkoitettu poikkeus (rikosasioiden tietosuojalain 43 §).

Rikosasioiden tietosuojadirektiivin 35 artiklan 1 kohdan mukaisesti henkilötietojen siirroissa on noudatettava myös muiden direktiivin säännösten nojalla annettuja kansallisia säännöksiä. EU-UK-sopimuksen lainvalvontaa ja rikosoikeudellista yhteistyötä koskevan kolmannen osan I osaston 525 artiklassa määrätään eräistä henkilötietojen suojaa koskevista vaatimuksista, joita yhteistyössä tulisi noudattaa. Näihin vaatimuksiin sisältyvät keskeiset henkilötietojen käsittelyn laillisuutta koskevat vaatimukset, mukaan lukien henkilötietojen minimointiperiaate ja käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate, erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn rajoitukset, tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset, rekisteröidyn oikeudet, henkilötietojen tietoturvaloukkauksia koskevat ilmoitukset, tietojen siirtämistä edelleen kolmanteen maahan koskevat periaatteet,

riippumaton valvonta ja rekisteröidyn oikeussuojakeinot. Nämä vaatimukset sisältyvät myös direktiivin säännöksiin, jotka on pantu täytäntöön rikosasioiden tietosuojalailla.

643 artikla Tavoite

Artiklan 1 kohdan mukaan osaston tavoitteena on mahdollistaa rikosrekisteritietojen vaihto jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä. Osaston määräykset vastaavat pitkälti EU:n jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS (jäljempänä *ECRIS-puitepäätös*) ja eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän (ECRIS) perustamisesta puitepäätöksen 2009/315/YOS 11 artiklan mukaisesti tehdyn neuvoston päätöksen 2009/316/YOS (jäljempänä *ECRIS-päätös*) sääntelyä. ECRIS-puitepäätös ja ECRIS-päätös on Suomessa pantu täytäntöön säätämällä rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettu laki (214/2012, jäljempänä *EU-rikosrekisterilaki*) sekä muuttamalla rikosrekisterilakia (770/1993). ECRIS-puitepäätöksen ja ECRIS-päätöksen täytäntöönpanoa koskee HE 1/2012 vp. Koska Yhdistynyt kuningaskunta ei enää ole EU:n jäsenvaltio, siihen ei voida sellaisenaan soveltaa EU:n jäsenvaltioihin sovellettavaa sääntelyä.

Edellä mainitun johdosta esityksessä ehdotetaan, että siltä osin kuin EU-rikosrekisterilain säännökset vastaavat tai tarpeellisella tavalla täydentävät EU-UK-sopimuksen määräyksiä, niitä noudatettaisiin soveltuvin osin rinnakkain EU-UK-sopimuksen rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevia määräyksiä sovellettaessa. Tästä säädettäisiin soveltamista koskevassa laissa. Soveltamista koskevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi myös joitakin tarpeellisia EU-UK-sopimusta täydentäviä säännöksiä.

Kuten muissakin kansainvälistä rikosoikeudellista yhteistyötä koskevissa sopimuksissa, EU-UK-sopimuksen soveltamisessa joudutaan soveltamaan useaa säädöstä rinnakkain. EU-UK-sopimuksen osalta rinnakkain sovellettaisiin sopimuksen rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten lisäksi soveltamista koskevaa lakia ja soveltuvin osin EU-rikosrekisterilain tiettyjä säännöksiä. Rinnakkain soveltuvin osin soveltamisella tarkoitettaisiin EU-rikosrekisterilain vastaavien säännösten soveltamisen osalta sitä, että kaikkia niitä säännöksiä, joita on mahdollista noudattaa, sovellettaisiin rinnakkain sopimuksen määräysten kanssa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Siltä osin kuin EU-rikosrekisterilain säännökset ovat ristiriidassa sopimuksen määräysten kanssa, niitä ei ehdoteta sisällytettäväksi soveltamista koskevaan lakiin. Jos kuitenkin esityksessä sovellettavaksi ehdotetut EU-rikosrekisterilain säännökset ovat ristiriidassa EU-UK-sopimuksen velvoitteiden kanssa, sovellettaisiin kansainvälisesti velvoittavaa EU-UK-sopimusta.

Artiklan 2 kohdan mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja jäsenvaltioiden välisissä suhteissa osaston määräyksillä ensinnäkin a alakohdan mukaan täydennetään keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 30/1981, jäljempänä *eurooppalainen oikeusapusopimus*) 13 artiklaa ja 22 artiklan 2 kohtaa sekä sopimuksen 17 päivänä maaliskuuta 1978 (SopS 14/1985) ja 8 päivänä marraskuuta 2001 (SopS 35/2014) tehtyjä lisäpöytäkirjoja; ja b alakohdan mukaan korvataan eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin se on täydennettynä sopimuksen 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehdyn lisäpöytäkirjan 4 artiklalla.

HE 58/2021 vp

Artiklan 3 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio ja Yhdistynyt kuningaskunta luopuvat keskinäisissä suhteissaan oikeudestaan vedota varaumiinsa, jotka koskevat eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaa ja sopimuksen 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehdyn lisäpöytäkirjan 4 artiklaa.

Artiklan 2 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 12 artiklan 1 ja 3 kohtaa. Erona on, että EU-UK-sopimus korvaa ainoastaan eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan 1 kohdan, kun taas ECRIS-puitepäätös korvaa 22 artiklan kokonaan.

Artiklan 2 kohta tarkoittaisi eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan osalta, että EU-UK-sopimus ei kumoa sen mukaista menettelyä, vaan täydentää sitä. Mainitun 13 artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen osapuolen tulee antaa rikosrekisteriotteita, joita toisen sopimuspuolen oikeusviranomaiset pyytävät rikosasian käsittelyä varten, samassa laajuudessa kuin sen omat oikeusviranomaiset ovat vastaavanlaisissa asioissa oikeutettuja niitä saamaan. Mainitun 13 artiklan 2 kohdan mukaan muissa kuin artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa tulee täyttää pyyntö pyynnön vastaanottaneen osapuolen lainsäädännön, määräysten tai käytännön mukaan. EU-UK-sopimuksen määräykset velvollisuudesta luovuttaa rikosrekisteritietoja sisältyvät tietopyyntöihin vastaamista koskevaan 649 artiklaan. EU-UK-sopimuksen määräykset tietopyyntöjen esittämisestä sisältyvät 648 artiklaan. Kyseisten määräysten suhdetta toisiinsa käsitellään 649 ja 648 artiklan perusteluissa.

Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan 2 kohdan osalta EU-UK-sopimus ei myöskään kumoa sen mukaista menettelyä, vaan täydentää sitä. EU-UK-sopimus kuitenkin kumoo mainitun artiklan 1 kohdan. Mainitun 22 artiklan 1 kohta koskee rangaistuspäätöksiä koskevien tietojen ilmoittamista sopimuspuolelle, jonka kansalaista päätös koskee. EU-UK-sopimuksen ilmoituksia koskeva 646 artikla sisältää vastaavat määräykset, jotka näin ollen korvaavat eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan 1 kohdan.

Mainitun 22 artiklan 2 kohta koskee lisätietojen toimittamista artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten osalta, eikä määräystä siis kumottaisi.

Artiklan 3 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 12 artiklan 2 kohtaa. Erona on, että sopimuksen mukaan valtioiden tulee luopua myös 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehdyn lisäpöytäkirjan 4 artiklaa koskevista varaumista. Suomi ei ole tehnyt varaumaa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaan eikä myöskään mainitun lisäpöytäkirjan 4 artiklaan.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, eikä artikla edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

644 artikla Määritelmät

Artiklan mukaan osastossa tarkoitetaan *a kohdan* mukaan *tuomiolla* rikostuomioistuimen lainvoimaista päätöstä luonnollisen henkilön tuomitsemisesta rikoksesta, siltä osin kuin kyseinen päätös merkitään tuomiovaltion rikosrekisteriin; *b kohdan* mukaan *rikosasian käsittelyllä* oikeudenkäyntiä edeltävää vaihetta, oikeudenkäyntiä ja tuomion täytäntöönpanoa; ja *c kohdan* mukaan *rikosrekisterillä* kotimaista rekisteriä tai kotimaisia rekistereitä, johon tai joihin kirjataan tiedot kansallisen lainsäädännön mukaisista tuomioista.

Artiklan määräykset vastaavat ECRIS-puitepäätöksen 2 artiklan määritelmiä. EU-rikosrekisterilain 2 §:n 1 kohta sisältää asiallisesti vastaavan rikosasian käsittelyn määritelmän. Pykälän 3 kohta sisältää rekisterin määritelmän, jonka mukaan rekisterillä tarkoitetaan toisen jäsenvaltion

rekisteriä, johon kirjataan tiedot rikostuomioista mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, sekä Suomessa rikosrekisteriä, sakkorekisteriä ja säilytysrekisteriä. Pykälän 2 kohdan mukaan säilytysrekisterillä tarkoitetaan rekisteriä, johon EU-rikosrekisterilain mukaisesti merkitään tiedot Suomen kansalaista koskevasta toisessa jäsenvaltiossa annetuista ja sen rekisteriin kirjatuista rikostuomioistuinten lainvoimaisista tuomioista. EU-rikosrekisterilaki ei sisällä erillistä tuomion määritelmää, mutta määritelmän sisältö on otettu huomioon EU-rikosrekisterilain 3 §:n 1 momentissa. Tältä osin merkitystä on muun ohella sillä, että soveltamisalaan kuuluvat vain lainvoimaiset päätökset, vaikka rikosrekisteriin merkitään myös ilman lainvoimaa olevat päätökset.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 2 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Tämä on tarpeen erityisesti siksi, että pykälän 3 kohdassa on määritelty, mitä Suomessa tarkoitetaan rekisterillä. Tällä on merkitystä erityisesti sakkorekisterin osalta, jonka on katsottu kuuluvan määritelmän alaan. Sakkorekisterin tiedot kuuluvat EU-rikosrekisterilain soveltamisalaan siltä osin kuin kyse on tuomioistuinten päätöksistä. Lisäksi pykälän 2 kohta sisältää säilytysrekisterin määritelmän, jota käsitellään tarkemmin tuomioiden säilyttämistä koskevan 647 artiklan perusteluissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

645 artikla Keskusviranomaiset

Artiklan mukaan kukin valtio nimeää vähintään yhden keskusviranomaisen, jolla on toimivalta vaihtaa rikosrekisteritietoja osaston nojalla sekä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja.

Artikla vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 3 artiklan sisältöä. EU-rikosrekisterilain 1 §:n 4 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus toimii puitepäätöksen 3 artiklassa tarkoitettuna keskusviranomaisena.

Kuten edellä on todettu, eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan 2 kohta koskee lisätietojen toimittamista rangaistus päätöstietojen toimittamisessa kansalaisuusvaltioon. Rikosrekisterilain 8 §:n 1 momentin mukaan muun ohella rikosrekisterin tietoja luovutetaan eurooppalaisen oikeusapusopimuksen osapuolena olevalle valtiolle, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio, sopimuksen 22 artiklan mukaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskuksen on eurooppalaisen oikeusapusopimuksen osapuolena olevan valtion, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio, kansalaisesta rikosrekisteriin tehdyn merkinnän jälkeen viipymättä ilmoitettava tämän valtion viranomaisille tiedot merkinnästä. Oikeusrekisterikeskus on toimivaltainen viranomainen mainitun 22 artiklan 2 kohdan osalta.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 1 §:n 1, 2 ja 4 momenttia. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Perusteluna voidaan pitää, että sovellettaisiin Oikeusrekisterikeskuksen aseman määrittelevän 4 momentin lisäksi myös pykälän 1 ja 2 momenttia, jotka määrittelevät lain soveltamisalaa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Pykälän 3 momentin mukaan EU-rikosrekisterilakia sovelletaan myös räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, 6 artiklassa tarkoitettuun yhteistyöhön. Koska

lähtöaineasetusta ei enää sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, perusteltua olisi, että EU-rikosrekisterilakia ei tältä osin noudatettaisi EU-UK-sopimuksen soveltamisessa.

Selvyyden vuoksi esityksessä lisäksi ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan Oikeusrekisterikeskus olisi artiklassa tarkoitettu keskusviranomaisen.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkaessa on nimetty toimivaltainen viranomaisen, mutta esityksessä ehdotetaan, että ehdotetun lainsäädännön tultua voimaan Suomi antaisi uuden ilmoituksen, jonka mukaan artiklassa tarkoitettu keskusviranomaisen olisi Oikeusrekisterikeskus.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994, jäljempänä *kansainvälinen rikosoikeusapulaki*) 24 §:n 2 momenttiin lisättäisiin viittaussäännös EU-UK-sopimukseen ja soveltamista koskevaan lakiin. Viittaus olisi vastaava kuin momentissa jo on EU-rikosrekisterilain osalta.

646 artikla Ilmoitukset

Artiklan 1 kohdan mukaan kukin valtio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kaikkiin sen alueella annettuihin tuomioihin liitetään niitä rikosrekisteriin vietäessä tiedot tuomitun henkilön kansalaisuudesta tai kansalaisuuksista, jos kyseinen henkilö on jonkin toisen valtion kansalainen.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin valtion keskusviranomaisen on ilmoitettava muiden valtioiden keskusviranomaisille kaikista rikosrekisteriin merkityistä näiden valtioiden kansalaisille sen alueella annetuista rikostuomioista sekä rikosrekisterissä olevien tietojen myöhemmistä muutoksista tai poistoista. Valtioiden keskusviranomaisten on toimitettava nämä tiedot toisilleen vähintään kerran kuussa.

Artiklan 3 kohdan mukaan, jos valtion keskusviranomaisen saa tietoonsa, että tuomittu henkilö on kahden tai useamman muun valtion kansalainen, sen on toimitettava asiaankuuluvat tiedot kullekin näistä valtioista, vaikka tuomittu henkilö olisi sen valtion kansalainen, jonka alueella hänet on tuomittu.

Artiklan 1 kohta vastaa ECRIS-puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohtaa. Rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan rikosrekisteriin merkitään kansalaisuus. Myös sakkorekisteriin merkitään tieto kansalaisuudesta, vaikka siitä ei ole erikseen säädetty. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 47 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan sakkorekisteri sisältää muun ohella seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunnist- ja yhteystiedot. Kansalaisuus sisältyy säännöksen mukaisiin tunnistetietoihin. Suomen voimassa oleva lainsäädäntö vastaa artiklan 1 kohdan velvoitteita.

Artiklan 2 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 4 artiklan 2 ja 3 kohtaa. Erona on, että puitepäätöksen mukaan tiedot tulee toimittaa mahdollisimman pian taikka välittömästi, kun taas EU-UK-sopimuksen mukaan tiedot tulee toimittaa vähintään kerran kuussa.

Artiklan 3 kohta vastaa puitepäätöksen 2 kohdan toista alakohtaa.

EU-rikosrekisterilain 5 §:n 1 ja 2 momentti vastaa ECRIS-puitepäätöksen 4 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältöä. Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus toimittaa viipymättä 3 §:ssä tarkoitettut tiedot Suomessa annetusta toisen jäsenvaltion kansalaista koskevasta ratkaisusta,

josta on tehty merkintä rikos- tai sakkorekisteriin, tuomitun kansalaisuusvaltion keskusviranomaiselle. Jos tiedossa on, että tuomittu on useamman jäsenvaltion kansalainen, tiedot on toimitettava kaikille kansalaisuusjäsenvaltioille, vaikka tuomittu olisi myös Suomen kansalainen. Pykälän 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa 1 momentissa tarkoitetun rikos- tai sakkorekisteriin tehdyn merkinnän muuttamisesta tai poistamisesta viipymättä 1 momentissa tarkoitettujen kansalaisuusjäsenvaltioiden keskusviranomaisille. Pykälän 3 momentti vastaa eurooppalaisen oikeusapupöytäkirjan 22 artiklan 2 kohdan sisältöä lisätietojen toimittamisesta. Pykälän 4 momentin mukaan sakkorekisterin tietoja ei saa toimittaa sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamisesta tai antamisesta.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 5 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rikostuomioita sekä niiden muutoksia ja poistoja koskevat tiedot voitaisiin toimittaa myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan mainitun 5 §:n mukaisesti viipymättä. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

EU-rikosrekisterilain 5 §:n 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus toimittaisi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan rikos- ja sakkorekisterin 3 §:ssä tarkoitetut tiedot. Kyseinen 3 § määrittelee luovutettavat tiedot. Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain myös EU-rikosrekisterilain 3 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Yhdistyneeseen kuningaskuntaan voitaisiin toimittaa samat tiedot kuin EU:n jäsenvaltioille. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

647 artikla Tuomioiden säilyttäminen

Artiklan 1 kohdan mukaan kunkin valtion keskusviranomaisen on säilytettävä kaikki 646 artiklan nojalla ilmoitetut tiedot.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin valtion keskusviranomaisen on varmistettava, että jos myöhemmästä muutoksesta tai poistosta ilmoitetaan 646 artiklan 2 kohdan nojalla, tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti säilytettäviin tietoihin tehdään vastaava muutos tai poisto.

Artiklan 3 kohdan mukaan kunkin valtion keskusviranomaisen on varmistettava, että tietopyyntöjä koskevan 648 artiklan nojalla esitettyihin pyyntöihin vastattaessa annetaan ainoastaan tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti päivitettyjä tietoja.

Artiklan 1 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohtaa.

Artiklan 2 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 5 artiklan 2 kohtaa.

Artiklan 3 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 5 artiklan 3 kohtaa.

ECRIS-puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot merkitään säilytysrekisteriin EU-rikosrekisterilain 9 §:n mukaisesti. Erona 647 artiklan 1 kohtaan on, että ECRIS-puitepäätöksen sallimalla tavalla EU-rikosrekisterilain 9 § ei edellytä kaikkien toimitettujen tietojen tallentamista. Mainitun 9 §:n 2 momentin mukaan, jos toinen jäsenvaltio on toimittanut muita kuin 1 momentissa mainittuja tietoja, ne merkitään säilytysrekisteriin, jos tiedot voitaisiin rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin nojalla merkitä rikosrekisteriin. Tämän johdosta perusteltuna voidaan

pitää, että EU-rikosrekisterilain 9 §:n 1 ja 2 momenttia ei noudatettaisi EU-UK-sopimuksen soveltamisessa. Esityksessä ehdotetaan, että selvyiden vuoksi soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan kaikki 646 artiklan nojalla ilmoitetut tiedot merkitään säilytysrekisteriin. Esityksessä lisäksi ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 9 §:n 3 ja 4 momenttia. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

EU-UK-sopimuksen liitteen 44 1 luvun 4 artiklan 1 ja 2 kohta määrittelee, mitä tietoja 646 artiklassa tarkoitetuissa ilmoituksissa on oltava. Kuten jäljempänä mainitun 4 artiklan yhteydessä todetaan, tiedot vastaavat pääosin ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 1 kohtaa. Erona on, että puitepäätöksestä poiketen mainitun 4 artiklan 2 kohdan h alakohdassa valinnaisena tietona on myös kasvokuva. Olisi mahdollista, että Yhdistynyt kuningaskunta toimittaisi kasvokuvia, jotka olisi velvollisuus merkitä säilytysrekisteriin.

Säilytysrekisterin tietosisältö voisi näin ollen poiketa Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n jäsenvaltioiden välillä siltä osin, että Yhdistyneen kuningaskunnan osalta säilytysrekisteriin voitaisiin merkitä myös muita kuin EU-rikosrekisterilain 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja sekä kasvokuvia.

EU-rikosrekisterilain säilytysrekisterissä olevien tietojen poistamista ja muuttamista koskeva 12 § vastaa artiklan 2 kohtaa. Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 12 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Esityksessä lisäksi ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain säilytysrekisteriä koskevan 3 luvun 8 §:ää (säilytysrekisterin käyttötarkoitus), 10 §:ää (tietojen siirtäminen rikosrekisteriin), 11 §:ää (tietojen luovuttaminen säilytysrekisteristä) ja 13 §:ää (tarkastusoikeus). Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

EU-rikosrekisterilain 11 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta säilytysrekisteristä. Kuten pykälän 2 momentissa säädetään, säilytysrekisterin tietoja muun ohella luovutettaisiin myös 14, 15 ja 15 a §:n mukaisesti. EU-rikosrekisterilain 3 § tarkentaa luovutettavat tiedot. Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa säilytysrekisteristä 9 §:n mukaisesti merkityt tiedot. Kuten edellä on todettu, Yhdistyneen kuningaskunnan osalta säilytysrekisterin tietosisältö voisi poiketa 9 §:n mukaisesta tietosisällöstä ja tämän johdosta tietosisällöstä säädetäisiin erikseen soveltamista koskevassa laissa. Tämän johdosta soveltamista koskevaan lakiin ehdotetaan lisäksi mainittua 3 §:n 2 momentin 4 kohtaa täydentävää säännöstä, jonka mukaan sovellettaessa EU-UK-sopimusta Oikeusrekisterikeskus saisi luovuttaa säilytysrekisteristä kaikki sinne Yhdistyneen kuningaskunnan osalta merkityt tiedot noudattaen soveltuvin osin rinnakkain, mitä EU-rikosrekisterilaissa säädetään.

Rikosrekisterilain 2 §:n 5 momentin mukaan rikosrekisteriin tehdään myös EU-rikosrekisterilain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu merkintä. Säännös soveltuisi myös tilanteeseen, jossa tiedot on saatu EU-UK-sopimuksen nojalla, sillä sen määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 10 §:ää.

Rikosrekisterilain 5 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 3 momentissa säädetään tilanteista, joissa säilytysrekisteriin merkittävät tietoja merkitään rikosrekisterin otteelle. Säännökset soveltuisivat

myös tietoihin, jotka on toimitettu EU-UK-sopimuksen nojalla ja jotka on merkitty säilytysrekisteriin. Jotta rikosrekisterilain tarpeelliset säännökset kaikilta osin soveltuisivat EU-UK-sopimuksen mukaiseen yhteistyöhön, esityksessä lisäksi ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan sovellettaessa EU-UK-sopimusta rinnakkain rikosrekisterilain kanssa toista Euroopan unionin jäsenvaltiota ja toista jäsenvaltiota koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, vaikka esityksessä kuitenkin ehdotetaan edellä mainittujen EU-rikosrekisterilain säännösten noudattamista soveltuvin osin rinnakkain artiklaa sovellettaessa sekä täydentäviä säännöksiä soveltamista koskevaan lakiin.

648 artikla Tietopyynnöt

Artiklan *1 kohdan* mukaan, jos valtion rikosrekisterissä olevia tietoja pyydetään kotimaisella tasolla henkilöön kohdistuvaa rikosasian käsittelyä varten tai mitä tahansa muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, kyseisen valtion keskusviranomaisen voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti esittää toisen valtion keskusviranomaiselle rikosrekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön.

Artiklan *2 kohdan* mukaan, jos henkilö pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään muun kuin kansalaisuusvaltionsa keskusviranomaiselta, kyseisen keskusviranomaisen on esitettävä henkilön kansalaisuusvaltion keskusviranomaiselle rikosrekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja koskeva pyyntö voidakseen sisällyttää kyseiset tiedot ja niihin liittyvät tiedot kyseiselle henkilölle toimitettavaan rikosrekisteriotteeseen.

Artiklan 1 kohta vastaa ECRIS-puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohtaa.

Artiklan 2 kohta vastaa ECRIS-puitepäätöksen 6 artiklan 3 kohtaa.

EU-rikosrekisterilain 19 §:ssä säädetään pyynnön esittämisestä rikosasian käsittelyä varten, 20 §:ssä pyynnön esittämisestä yksityisen henkilön pyynnön perusteella ja 20 a §:ssä pyynnön esittämisestä lasten kanssa toimivien vapaaehtoistoimintaa varten. Mainitulla sääntelyllä on pantu täytäntöön ECRIS-puitepäätöksen 6 artiklan sääntely. Esityksessä ehdotetaan, että 648 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 19, 20 ja 20 a §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

EU-rikosrekisterilain 20 b §:ssä säädetään pyynnön esittämisestä lähtöaineasetuksen tarkoittamissa tilanteissa. Kuten edellä on todettu, lähtöaineasetusta ei enää sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, joten perusteltua olisi, että EU-rikosrekisterilain 20 b §:ää ei noudatettaisi EU-UK-sopimuksen soveltamisessa.

Rikosrekisterilain 5 §:n 1 momentissa, 6 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 3 momentissa on säädetty, että myös EU-rikosrekisterilain 20 ja 20 a §:n nojalla saatuja tietoja merkitään rikosrekisterin otteelle. Kyse on tilanteista, joissa Oikeusrekisterikeskus on pyytänyt rikosrekisteritietoja EU-rikosrekisterilain 20 ja 20 a §:n nojalla. Säännökset soveltuisivat myös tilanteeseen, jossa Oikeusrekisterikeskus olisi pyytänyt rikosrekisteritietoja Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaiselta viranomaiselta, koska ehdotetun soveltamista koskevan lain mukaan EU-UK-sopimuksen määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 20 ja 20 a §:ää. Kuten edellä on todettu, esityksessä lisäksi ehdotetaan, että

soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan sovellettaessa EU-UK-sopimusta rinnakkain rikosrekisterilain kanssa toista Euroopan unionin jäsenvaltiota ja toista jäsenvaltiota koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

649 artikla Tietopyyntöihin vastaaminen

Artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön vastaanottavan valtion keskusviranomaisen on toimitettava vastaukset pyyntöihin pyynnön esittävän valtion keskusviranomaiselle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa 20 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin valtion keskusviranomainen vastaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti pyyntöihin, jotka on esitetty muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten.

Artiklan 3 kohdan mukaan sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, valtioiden on vastatessaan pyyntöihin, jotka koskevat värväystä sellaiseen ammatilliseen tai järjestäytyneeseen vapaaehtoistoimintaan, jossa ollaan suoraan ja säännöllisesti tekemisissä lasten kanssa, sisällytettävä vastauksiin tiedot mahdollisista rikostuomioista, jotka on annettu lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön tai riistoon liittyvistä rikoksista, lapsipornografiasta, lasten houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin, mukaan luettuina yllytys, avunanto ja osallistuminen näihin rikoksiin tai niiden yritys, sekä mahdollisesta näistä rikostuomioista johtuvasta kiellosta harjoittaa toimintaa, jossa ollaan suoraan ja säännöllisesti tekemisissä lasten kanssa.

Artiklan 1 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 8 artiklaa. Erona on, että EU-UK-sopimuksen mukaan määräaika vastaamiselle kaikkiin pyyntöihin on 20 työpäivää, kun taas ECRIS-puitepäätöksen mukaan rikosasian käsittelyä koskeviin pyyntöihin tulee vastata kymmenen työpäivän kuluessa.

EU-rikosrekisterilain määräaikoja koskeva 18 § sisältää ECRIS-puitepäätöksen 8 artiklaa vastaavat säännökset. Esityksessä ehdotetaan, että 649 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 18 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Myös Yhdistyneen kuningaskunnan osalta rikosasian käsittelyä koskeviin pyyntöihin voitaisiin vastata 10 arkipäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Artiklan 2 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohtaa. EU-rikosrekisterilain 15 § sisältää säännöksen pyyntöön vastaamisesta yksityisen henkilön pyynnön perusteella. Kyseisissä pyynnöissä on kyse muusta tarkoituksesta kuin rikosasian käsittelystä. Esityksessä ehdotetaan, että 649 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 15 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Mainitun 15 §:n mukaan henkilölle toimitettaisiin 3 §:ssä tarkoitettut tiedot. Kuten edellä on todettu, esityksessä ehdotetaan, että EU-UK-sopimuksen määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain myös EU-rikosrekisterilain 3 §:ää. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

ECRIS-puitepäätös ei sisällä artiklan 3 kohtaa vastaavaa säännöstä. Lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS korvaamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU

(10 artikla) sisältää kuitenkin säännöksiä rikosrekisteritietojen toimittamisesta toiseen jäsenvaltioon lasten kanssa työskentelyä varten. Myös ECRIS-puitepäätöksen 6 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on varmistaa tiedonsaanti tältä osin.

EU-rikosrekisterilain 15 ja 15 a §:n säännökset mahdollistavat pyyntöön vastaamisen alaikäisten kanssa työskentelyä tai toimimista varten. Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain myös EU-rikosrekisterilain 15 a §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Ehdotus tarkoittaisi, että tuomioita koskevia tietoja luovutettaisiin samassa laajuudessa kuin kansallisissa tapauksissa ja samassa laajuudessa kuin EU-jäsenvaltioille luovutetaan. Tämä tarkoittaisi, että luovutettavat tiedot voisivat kattaa muitakin kuin 3 kohdan edellyttämiä rikoksia koskevia tietoja. Tämä johtuu siitä, että rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentin mukaiselle otteelle merkitään myös esimerkiksi tiettyjä väkivaltarikoksia ja huumausainerikoksia koskevia päätöksiä. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

EU-rikosrekisterilain 15 b § sisältää säännöksen pyyntöön vastaamisesta lähtöaineasetuksen tarkoitamissa tilanteissa. Kuten edellä on todettu, lähtöaineasetusta ei enää sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, joten perusteltua olisi, että EU-rikosrekisterilain 15 b §:ää ei noudatettaisi EU-UK-sopimuksen soveltamisessa.

Rikosrekisterilain 6 §:n 7 momenttiin sisältyy yksittäisiä rikosrekisteritietojen luovuttamispyyntöjä koskeva viittaussäännös EU-rikosrekisterilakiin. Säännöksen voidaan katsoa soveltuvan myös EU-UK-sopimuksen soveltamiseen, sillä ehdotuksen mukaan soveltuvin osin rinnakkain noudatettaisiin EU-rikosrekisterilain 15 ja 15 a §:ää. Kuten edellä on todettu, esityksessä lisäksi ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan sovellettaessa EU-UK-sopimusta rinnakkain rikosrekisterilain kanssa toista Euroopan unionin jäsenvaltiota ja toista jäsenvaltiota koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Artikla ei sisällä määräyksiä rikosasian käsittelyä varten tehtyihin pyyntöihin vastaamisesta. Koska EU-UK-sopimus ei kumoa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaa, tämä tarkoittaa, että pyyntöihin tulisi vastata mainitun 13 artiklan mukaisesti. Kyseisen 13 artiklan mukaan pyynnön vastaanottaneen osapuolen tulee antaa rikosrekisteriotteita, joita toisen sopimuspuolen oikeusviranomaiset pyytävät rikosasian käsittelyä varten, samassa laajuudessa kuin sen omat oikeusviranomaiset ovat vastaavanlaisissa asioissa oikeutettuja niitä saamaan.

ECRIS-puitepäätöksen asiaa koskeva säännös sisältyy sen 7 artiklan 1 ja 4 kohtaan. Siltä osin kuin tietoja pyydetään kansalaisuusvaltion keskusviranomaiselta, tiedot tulee luovuttaa ilman vastaavaa kansallista menettelyä koskevaa edellytystä. Siltä osin kuin tietoja pyydetään muulta kuin kansalaisuusvaltion keskusviranomaiselta, tiedot tulee luovuttaa siten kuin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklassa määrätään. Siltä osin kuin tietoja pyytää muu kuin keskusviranomainen, sovellettaisiin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan määräyksiä. ECRIS-puitepäätös mahdollistaa rinnakkaisena menettelynä myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 24 artiklassa tarkoitettujen oikeusviranomaisten pyynnöt.

EU-rikosrekisterilain asiaa koskeva säännös sisältyy 14 §:ään. Säännös mahdollistaa tietojen luovuttamisen laajemmin kuin ECRIS-puitepäätös edellyttää, sillä sen mukaan tiedot luovutetaan rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin riippumatta siitä, koskeeko pyyntö Suomen kansalaista ja mikä toimivaltainen viranomainen pyynnön on esittänyt. Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 14 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Ehdotus tarkoittaisi, että tietoja luovutettaisiin samassa laajuudessa kuin EU:n jäsenvaltioille ja

siis laajemmin kuin EU-UK-sopimus edellyttää. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Koska EU-UK-sopimus ei sen 643 artiklan mukaan kumoa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaa, voidaan katsoa, että eurooppalaisen oikeusapusopimuksen ja sitä täydentävien pöytäkirjojen sallimat yleiset kieltäytymisperusteet ovat voimassa myös EU-UK-sopimuksen mukaisessa yksittäiseen pyyntöön perustuvassa rikosrekisteritietojen luovuttamisessa. Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen kieltäytymisperusteita vastaava kieltäytymisperuste sisältyy kansainvälisen rikosoikeusapulain 12 §:ään. EU-rikosrekisterilain 4 § sisältää vastaavista syistä säännöksen, jonka mukaan yhteistyöhön sovelletaan kansainvälistä rikosoikeusapulakia sekä mitä siitä erikseen säädetään tai Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään. Esityksessä ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 4 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Rikosrekisterilain 4 §:n 2 momenttiin sisältyy yksittäisiä rikosrekisteritietojen luovuttamispyyntöjä koskeva viittaussäännös EU-rikosrekisterilakiin ja eurooppalaiseen oikeusapusopimukseen. Säännöksessä todetaan vieraan valtion viranomaisen osalta myös, että rikosrekisteritietoja luovutetaan siten kuin siitä erikseen sovitaan tai säädetään. Säännöstä voidaan pitää riittävänä EU-UK-sopimuksen kannalta.

650 artikla Viestintäkanava

Artiklan mukaan rikosrekisteritietojen vaihtaminen valtioiden välillä tapahtuu sähköisesti liitteessä 44 vahvistettujen teknisten ja menettelyä koskevien eritelmien mukaisesti.

ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 3 kohdan 2 alakohta vastaa pääosin artiklan sääntelyä. ECRIS-puitepäätöksen osalta tekninen sääntely sisältyy ECRIS-päätökseen.

EU-rikosrekisterilain 7 § sisältää säännöksen tietojen toimittamisesta sähköisessä muodossa.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 7 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

651 artikla Henkilötietojen käyttöedellytykset

Artiklan 1 kohdan mukaan kukin valtio voi käyttää henkilötietoja, jotka se on saanut vastauksena tietopyyntöihin vastaamista koskevan 649 artiklan nojalla esittämänsä pyyntöön, ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on pyydetty.

Artiklan 2 kohdan mukaan, jos tietoja on pyydetty muita tarkoituksia kuin rikosasian käsittelyä varten, pyynnön esittävä valtio voi käyttää tietopyyntöihin vastaamista koskevan 649 artiklan nojalla saamiaan henkilötietoja kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ainoastaan pyynnön vastaanottavan valtion liitteessä 44 olevassa 2 luvussa esitetystä lomakkeesta määrittelemissä rajoissa.

Artiklan 3 kohdan mukaan sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään, pyynnön esittävä valtio voi käyttää henkilötietoja, jotka jokin valtio on toimittanut vastauksena tietopyyntöihin vastaamista koskevan 649 artiklan nojalla esitettyyn pyyntöön, yleiseen turvallisuuteen kohdistuvan välittömän ja vakavan uhkan estämiseksi.

Artiklan 4 kohdan mukaan kukin valtio varmistaa, etteivät sen keskusviranomaiset luovuta ilmoituksia koskevan 646 artiklan nojalla ilmoitettuja henkilötietoja kolmansien maiden viranomaisille, elleivät seuraavat edellytykset täyty: a) henkilötietoja luovutetaan vain tapauskohtaisesti; b) henkilötiedot luovutetaan viranomaisille, joiden tehtävät liittyvät suoraan tämän kohdan c alakohdan mukaiseen tarkoitukseen, jota varten tiedot luovutetaan; c) henkilötietoja luovutetaan vain, jos se on välttämätöntä (i) rikosasian käsittelyä varten; (ii) muita tarkoituksia kuin rikosasian käsittelyä varten; tai (iii) yleistä turvallisuutta koskevan välittömän ja vakavan uhkan estämiseksi; d) pyynnön esittävä kolmas maa voi käyttää henkilötietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on pyydetty, ja sen valtion määrittelemissä rajoissa, joka on ilmoittanut henkilötiedot ilmoituksia koskevan 646 artiklan nojalla; ja e) henkilötiedot luovutetaan vain, keskusviranomainen on arvioinut kaikki henkilötietojen siirtoon kolmanteen maahan liittyvät olosuhteet ja päätellyt, että henkilötietojen suojaamiseksi on käytössä asianmukaiset suojatoimet.

Artiklan 5 kohdan mukaan tätä artiklaa ei sovelleta henkilötietoihin, jotka valtio on saanut tämän osaston nojalla ja jotka ovat peräisin kyseisestä valtiosta.

Artiklan 1–3 kohdan määräykset vastaavat pääosin ECRIS-puitepäätöksen 9 artiklan 1–3 kohdan määräyksiä. Artiklan 5 kohta vastaa ECRIS-puitepäätöksen 9 artiklan 5 kohtaa.

EU-rikosrekisterilain tietojen käyttöä koskevia rajoituksia koskeva 22 § vastaa ECRIS-puitepäätöksen 9 artiklan 1–3 ja 5 kohtaa. Esityksessä ehdotetaan, että 651 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvien osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 22 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

ECRIS-puitepäätös ei sisällä artiklan 4 kohtaa vastaavaa sääntelyä. Siltä osin kuin kyse on tietojen luovuttamisesta edelleen kolmanteen valtioon, ECRIS-puitepäätöksessä säännökset sisältyvät 9 artiklan 4 kohtaan. Kyseistä kohtaa koskeva kansallinen sääntely sisältyy kansainvälisen rikosoikeusapulain 24 §:n 1 momenttiin. Sen mukaan, jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu, toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta saatuja tietoja luovutettaessa Oikeusrekisterikeskuksen on asetettava ehto, jonka mukaan tietoja saadaan käyttää vain sen rikosasian käsittelyyn, johon ne on pyydetty.

Esityksessä ehdotetaan, että mainittua 1 momenttia täydennettäisiin siten, että siinä selvennettäisiin, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta saatuja tietoja luovutettaessa Oikeusrekisterikeskuksen olisi noudatettava, mitä 651 artiklan 4 kohdassa määrätään.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, vaikka esityksessä kuitenkin ehdotetaan edellä mainitun EU-rikosrekisterilain säännöksen noudattamista soveltuvien osin rinnakkain artiklaa sovellettaessa sekä selventävää säännöstä kansainväliseen rikosoikeusapulakiin.

Artiklan 1–3 kohtaa sovellettaisiin, kun rikosrekisteritietoja vaihdetaan Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä. Sen sijaan 4 kohdassa asetetaan velvollisuus varmistua eräiden edellytysten täyttymisestä, kun tietoja luovutettaisiin edelleen johonkin muuhun kolmanteen maahan.

Kummassakin tilanteessa olisi samalla noudatettava edellä mainittuja rikosasioiden tietosuojalain 7 luvun säännöksiä sekä muita rikosasioiden tietosuojalain säännöksiä, joilla rikosasioiden tietosuojadirektiivi on pantu täytäntöön.

Rikosasioiden tietosuojalain 7 luvun soveltaminen käytännössä tarkoittaa, että henkilötietoja siirrettäessä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan on varmistuttava riittävästä henkilötietojen suojasta. Riittävä tietosuojan taso koskevat vaatimukset on muiden kolmansien maiden osalta huomioitu sopimuksen 651 artiklan 4 kohdan e alakohdassa, jonka mukaan henkilötiedot luovutetaan vain, kun keskusviranomaisen on arvioinut kaikki henkilötietojen siirtoon kolmanteen maahan liittyvät olosuhteet ja päätellyt, että henkilötietojen suojaamiseksi on käytössä asianmukaiset suojaustoimet. Myös näissä tilanteissa sovellettaisiin rikosasioiden tietosuojalain 7 luku. Yhdistyneen kuningaskunnan olisi noudatettava vastaavia vaatimuksia, jos sen keskusviranomaisen luovuttaisi edelleen Suomesta luovutettuja henkilötietoja.

Liite 44 Rikosrekisteritietojen vaihtaminen – tekniset ja menettelyä koskevat eritelmät

1 luku Yleiset määräykset

1 artikla Tavoite

Artiklan mukaan liitteen tavoitteena on vahvistaa tarvittavat menettelylliset ja tekniset määräykset kolmannen osan rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevan IX osaston täytäntöönpanoa varten.

Kuten edellä on todettu, ECRIS-puitepäätöksen osalta tekninen sääntely sisältyy ECRIS-päätökseen.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

2 artikla Tietoliikenneverkko

Artiklan *1 kohdan* mukaan rikosrekisteritietoja vaihdetaan sähköisesti jäsenvaltion ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä käyttäen yhteistä viestintäinfrastruktuuria, joka mahdollistaa salatun viestinnän.

Artiklan *2 kohta* määrittelee tarkemmin käytettävän yhteisen viestintäinfrastruktuuriin.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

3 artikla Liitäntäohjelma

Artiklan *1 kohdan* mukaan valtiot käyttävät standardoitua liitäntäohjelmaa, jonka avulla niiden keskusviranomaiset saavat yhteyden yhteiseen viestintäinfrastruktuuriin rikosrekisteritietojen vaihtamiseksi sähköisesti muiden valtioiden kanssa kolmannen osan rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevan IX osaston määräysten ja tämän liitteen mukaisesti.

Artiklan *2–4 kohta* määrittelee tarkemmin käytettävän liitäntäohjelman ja sen käyttöä.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

4 artikla Ilmoituksissa, pyynnöissä ja vastauksissa toimitettavat tiedot

Artiklan 1 kohdassa luetellaan pakolliset tiedot, jotka on oltava kaikissa sopimuksen ilmoituksia koskevassa 646 artiklassa tarkoitetuissa ilmoituksissa. Pakollisia tietoja ovat a) tuomittua henkilöä koskevat tiedot (koko nimi, syntymäaika, syntymäpaikka (kaupunki ja valtio), sukupuoli, kansalaisuus ja, tapauksen mukaan, aikaisemmat nimet); b) tuomion luonteeseen liittyvät tiedot (tuomion antamispäivä, tuomioistuimen nimi, päivä, jona ratkaisu sai lainvoiman); c) tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyvät tiedot (tuomion perusteena olevan rikoksen tekopäivä, rikosnime tai oikeudellinen luokitus sekä viittaus siihen sovellettavan lain säännöksiin); ja d) tuomion sisältöön liittyvät tiedot, joihin kuuluvat varsinkin rangaistus ja mahdolliset oheisseuraukset, turvaamistoimenpiteet ja rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset.

Artiklan 2 kohdassa luetellaan valinnaiset tiedot, jotka on annettava ilmoituksissa, jos kyseiset tiedot on merkitty rikosrekisteriin (a–d alakohta) tai jos ne ovat keskusviranomaisen saatavilla (e–h alakohta). Valinnaisia tietoja ovat a) tuomitun vanhempien nimet; b) tuomion viitenumero; c) rikoksen tekopaikka; d) tuomiosta johtuvat oikeudenmenetykset; e) tuomitun henkilötunnus tai tuomitun henkilötodistuksen tyyppi ja numero; f) henkilöltä otetut sormenjäljet; g) tapauksen mukaan sala- ja/tai lisänimi tai -nimet; ja h) kasvokuva.

Artiklan 2 kohdan mukaan lisäksi voidaan toimittaa rikosrekisteriin merkittyjä tuomioita koskevia muita tietoja.

Artiklan 3 kohdan mukaan kaikki tietopyyntöjä koskevassa 648 artiklassa tarkoitettut tietopyynnot on toimitettava standardoidussa sähköisessä muodossa liitteen malleja koskevassa 2 luvussa olevan mallin mukaisesti jollakin pyynnön vastaanottavan valtion virallisista kielistä.

Artiklan 4 kohdan mukaan kaikki sopimuksen tietopyyntöihin vastaamista koskevassa 649 artiklassa tarkoitettut pyyntöön annetut vastaukset on toimitettava standardoidussa sähköisessä muodossa tämän liitteen malleja koskevassa 2 luvussa olevan mallin mukaisesti, ja vastauksiin on liitettävä tuomioluettelo kansallisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin. Pynnön vastaanottavan valtion on vastattava joko jollakin sen virallisista kielistä tai millä tahansa muulla molempien osapuolten hyväksymällä kielellä. Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni minkä tahansa jäsenvaltionsa puolesta voivat ilmoittaa lainvalvonnan ja rikosoikeudellisen yhteistyön erityiskomitealle ne kielet, jotka ne hyväksyvät kyseisen valtion virallisen kielen tai virallisten kielten lisäksi.

Artiklan 5 kohdan mukaan lainvalvonnan ja rikosoikeudellisen yhteistyön erityiskomitea tekee tarvittavat muutokset 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin, tämän liitteen malleja koskevassa 2 luvussa oleviin malleihin.

Artiklan 1 ja 2 kohdan sisältö vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 1 kohtaa. Kuten edellä tuomioiden säilyttämistä koskevan 647 artiklan yhteydessä on todettu, erona on, että puitepäätöksestä poiketen artiklan 2 kohdan h alakohdassa valinnaisena tietona on myös kasvokuva. Koska kyse on valinnaisesta tiedosta, joka tulee toimittaa, jos se on keskusviranomaisen saatavilla, eikä näin Suomessa olisi, Oikeusrekisterikeskus ei toimittaisi kasvokuvia Yhdistyneeseen kuningaskuntaan artiklan tarkoittamissa 646 artiklan mukaisissa ilmoituksissa.

EU-rikosrekisterilain 5 §:n 1 momentissa on määritelty, että Oikeusrekisterikeskus toimittaa tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle 3 §:ssä tarkoitettut tiedot Suomessa annetusta toisen jäsenvaltion kansalaista koskevasta ratkaisusta, josta on tehty merkintä rikos- tai sakkorekisteriin. Kuten edellä on todettu, esityksessä ehdotetaan, että EU-UK-sopimuksen määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekis-

terilain 5 ja 3 §:ää. Mainittu 3 § määritteli tarkemmin Suomesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan toimitettavat tiedot, jotka olisivat siis samat kuin EU:n jäsenvaltioiden osalta. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Artiklan 3 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 3 kohtaa, 6 artiklan 4 kohtaa ja 10 artiklan 1 kohtaa.

EU-rikosrekisterilain pyynnön sisältöä, muotoa ja kieltä koskeva 21 § vastaa mainittua ECRIS-puitepäätöksen sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan, että 4 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 21 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Artiklan 4 kohta vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 3 kohtaa, 7 artiklan 5 kohtaa ja 10 artiklaa.

EU-rikosrekisterilain vastauksen sisältöä, muotoa ja kieltä koskeva 17 § vastaa mainittua ECRIS-puitepäätöksen sääntelyä. Mainitun 17 §:n 2 momentissa on lisäksi säännös, jonka mukaan keskusviranomaiselle toimitetussa vastauksessa on oltava maininta siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa puitepäätöksen säännöksiä henkilötietojen käytämisestä. EU-UK-sopimuksen osalta kyseiset määräykset sisältyvät henkilötietojen käyttöedellytyksiä koskevaan 651 artiklaan. Esityksessä ehdotetaan, että 4 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 17 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

EU-rikosrekisterilain 16 § sisältää säännökset Suomelle esitetyn pyynnön sisällöstä, muodosta ja kielestä. Esityksessä ehdotetaan, että 4 artiklaa sovellettaessa noudatettaisiin sen kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain 16 §:ää. Tämä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Artiklan 4 kohdan mukaan unioni voisi jäsenvaltionsa puolesta ilmoittaa lainvalvonnan ja rikosoikeudellisen yhteistyön erityiskomitealle ne kielet, jotka ne hyväksyvät kyseisen valtion virallisen kielen tai virallisten kielten lisäksi. Esityksen mukaan Suomi voisi ilmoittaa hyväksyvänsä suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielen. Esityksessä ehdotetaan otettavaksi käytettävästä kielestä säännös soveltamista koskevaan lakiin.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti, vaikka esityksessä kuitenkin ehdotetaan edellä mainittujen EU-rikosrekisterilain säännösten noudattamista soveltuvin osin rinnakkain artiklaa sovellettaessa sekä täydentävää säännöstä soveltamista koskevaan lakiin.

5 artikla Tietojen siirron muoto

Artikla sisältää määräykset tietojen siirrossa käytettävästä koodista sekä velvollisuudesta toimittaa kansallisia rikoksia sekä seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevia tietoja.

Artikla vastaa pääosin ECRIS-päätöksen 4 ja 5 artiklan sisältöä.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

6 artikla Tiedonsiirron jatkuvuus

HE 58/2021 vp

Artiklan mukaan, jos sähköinen tiedonsiirtotapa ei tilapäisesti ole käytettävissä, valtioiden on toimitettava tiedot käyttäen mitä tahansa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste niin, että pyynnön vastaanottavan valtion keskusviranomaisen voi todeta tietojen aitouden, koko sen ajan, kun tiedot eivät ole saatavilla.

Artikla vastaa pääosin ECRIS-puitepäätöksen 11 artiklan 3 kohtaa.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

7 artikla Tilastot ja raportointi

Artikla määrää tilastojen laatimisesta.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

8 artikla Tekniset eritelvät

Artikla määrää yhteisten teknisten eritelmien noudattamisesta.

Artiklan määräyksiä sovelletaan suoraan kansallisesti.

2 luku Mallit

Luku sisältää rikosrekisteritietoja koskevan pyynnön ja pyyntöön tehtävän vastauksen mallin.

3 luku Tietojen siirron standardoitu muoto

Luku sisältää rikosnimikkeiden sekä seuraamusten ja toimenpiteiden koodeja koskevat taulukot.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaa- ja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta.

Rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta soveltamista koskevassa laissa säädettäisiin, että EU-UK-sopimuksen luovuttamista koskevia määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain erikseen määriteltyjä EU-luovuttamislain säännöksiä (1 §). Soveltamista koskeva laki sisältäisi lisäksi säännökset poliittista rikosta koskevasta poikkeuksesta (2 §), kansalaisuuteen perustuvasta poikkeuksesta (3 §), kauttakuljetuksesta (4 §) ja keskusviranomaisesta (5 §).

Rikosrekisteritietojen vaihtamisen osalta soveltamista koskevassa laissa säädettäisiin, että EU-UK-sopimuksen rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevia määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain erikseen määritellyjä EU-rikosrekisterilain säännöksiä (6 §). Soveltamista koskeva laki sisältäisi lisäksi säännökset keskusviranomaisesta (7 §), säilytysrekisterin tietosisällöstä (8 §), EU:n jäsenvaltioita koskevien rikosrekisterilain säännösten soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan (9 §) ja vastauksessa käytettävästä kielestä (10 §).

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:ää.

3.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan väliseen yhteistyöhön rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta. EU-jäsenyyteen perustuva yhteistyö Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa perustui EAW-puitepäätökseen ja EU-luovuttamislain säännöksiin. Kuten edellä on todettu, EU-UK-sopimuksen määräykset pitkälti vastaavat EAW-puitepäätöksen mukaista sääntelyä. Merkittävin ero EAW-puitepäätöksen mukaiseen yhteistyöhön olisi esityksen ehdotus siitä, ettei Suomen kansalaista saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Myöskään poliittisesta rikoksesta ei luovutettaisi kuin EU-UK-sopimuksen 602 artiklan 2 kohdassa määritellyjen terrorismirikosten osalta. Muilta osin esityksessä ehdotetaan, että EU-UK-sopimuksen luovuttamista koskevien määräysten soveltamisessa pääosin noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain mukaista sääntelyä.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan väliseen yhteistyöhön myöskään rikosrekisteritietojen vaihtamisen osalta. EU-jäsenyyden mukainen yhteistyö perustui ECRIS-puitepäätökseen, ECRIS-päätökseen ja EU-rikosrekisterilain säännöksiin. Kuten edellä on todettu, EU-UK-sopimuksen määräykset pitkälti perustuvat ECRIS-puitepäätöksen ja ECRIS-päätöksen mukaiseen sääntelyyn. Esityksessä ehdotetaan, että EU-UK-sopimuksen rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisessa pääosin noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-rikosrekisterilain mukaista sääntelyä.

Taloudelliset vaikutukset

Rikoksen johdosta tapahtuvia luovuttamistapauksia Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä on ollut vuosina 2018–2020 yhteensä kahdeksan. Suomesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan on luovutettu kyseisenä aikana vain kerran vuonna 2018. Loput kyseisen aikavälivälin tapauksista ovat koskeneet luovutuksia Yhdistyneestä kuningaskunnasta Suomeen (2018: yhteensä 3, 2019: yhteensä 1, 2020: yhteensä 3). Näin ollen vuosittainen tapausten määrä ei ole ollut merkittävä, eikä määrän arvioida merkittävästi muuttuvan tulevaisuudessa.

Ehdotettujen lainmuutosten tullessa voimaan Suomen kansalaisia ei olisi enää mahdollista luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tämä saattaa lisätä Suomessa käsiteltäviä yksittäisiä Suomen kansalaisia koskevia oikeudenkäyntejä. Tällaisten oikeudenkäyntien määrän arvioidaan kuitenkin olevan hyvin rajallinen, koska edellä todetusti luovuttamistapausten määrä Suomesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan on ollut vuosittain vähäinen. Siten rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä kustannusvaikutuksia toimivaltaisten viranomaisten hallinnonalalle.

Rikosrekisteritietojen vaihtamisen osalta Yhdistyneen kuningaskunnan jääminen pois lähtöai-
neasetuksen tarkoittamasta rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevasta EU:n jäsenvaltioiden
välisestä yhteistyöstä aiheuttaa vähäisiä tietojärjestelmämuutoksia Oikeusrekisterikeskuksen
ylläpitämään CRIS-järjestelmään. Tämä johtuu siitä, että tiedonvaihdon laajuus Yhdistyneeseen
kuningaskuntaan tulee huomioida CRIS-järjestelmässä tiedonvaihdon erotessa EU:n jäsenval-
tioiden kanssa tehtävästä tiedonvaihdosta.

Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuisi lisäksi jonkin verran manuaalivaihtamista sen soveltaessa ehdo-
tettua kansainvälisen rikosoikeusapulain rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevaa 24 §:n 1
momenttia, jonka mukaan Yhdistyneestä kuningaskunnasta saatuja tietoja luovutettaessa Oi-
keusrekisterikeskuksen olisi noudatettava, mitä EU-UK-sopimuksen 651 artiklan 4 kohdassa
määrätään. Artiklan 4 kohdassa on lueteltu käyttöedellytykset, joiden tulee täytyä, että tietojen
luovuttaminen kolmannelle maalle on sallittua. Kyseessä on harkinta, joka vaatii Oikeusrekis-
terikeskukselta manuaalivaihtamista luovutettaessa tietoja kolmansien maiden viranomaisille.

Edellä mainittujen Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvien kulujen ei kuitenkaan arvioida ole-
van merkittäviä.

Rikosrekisteritietojen vaihtamisen osalta esityksellä ei myöskään arvioida olevan merkittäviä
kustannusvaikutuksia muiden toimivaltaisten viranomaisten hallinnonalalle.

Ehdotettujen lainmuutosten arvioidaan aiheuttavan jonkin verran kustannuksia toimivaltaisen
viranomaisten henkilöstön kouluttamisesta. Niitä ei kuitenkaan ole arvioitu merkittäviksi.

Esityksen mukaisista muutoksista aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspää-
tösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

4 Säännöskohtaiset perustelut

4.1 Laki Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kaupp- ja yhteistyöso- pimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihta- mista koskevien määräysten soveltamisesta

1 §. *Rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen sovellettava sääntely.* Pykälän mukaan EU-
UK-sopimuksen kolmannen osan VII osaston rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista kos-
kevia määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain, mitä
EU-luovuttamislain 1, 2 ja 7 §:ssä, 8 §:n 2 ja 3 momentissa, 10–12 §:ssä, 13 §:n 2 ja 3 momen-
tissa, 15–20, 20 a, 20 b, 21, 21 a–21 c, 22–30, 30 a, 31–45 ja 49–54 §:ssä, 55 §:n 2 ja 3 momen-
tissa sekä 57, 57 a, 58–62, 64 ja 66–71 §:ssä säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Mainittujen pykälien soveltamisen osalta viitataan soveltuvin osin EAW-puitepäätöksen täytäntö-
töönpanoa koskevaan hallituksen esitykseen 88/2003 vp. Rinnakkaista soveltumista on edellä
tarkemmin perusteltu 596 artiklan yhteydessä.

EAW-puitepäätöksen tavoin EU-UK-sopimus sisältää yksityiskohtaiset määräykset rikoksen
johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta EU:n jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan vä-
lillä. Määräykset ovat Suomessa kansallisesti suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta ne eivät tie-
tyiltä osin ole sovellettavissa itsenäisesti ja siten edellyttävät täydentävää kansallista sääntelyä.
Kyse on luovuttamisesta syytetoimia sekä rangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Määräykset
vastaavat suurelta osin EAW-puitepäätöksen säännöksiä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta.

Esimerkiksi EU-sääntelystä poiketen sallittua on kieltäytyä omien kansalaisten luovuttamisesta tai asettaa rajoituksia heidän luovuttamiseensa. Tämä on sallittua valtion oikeusjärjestelmän peruseriaatteisiin liittyvistä syistä. Myös poliittisista rikoksista luovuttamisesta on tietyin edellytyksin sallittua kieltäytyä.

EAW-puitepäättös on Suomessa pantu täytäntöön EU-luovuttamislailailla. EU-luovuttamislaki on soveltamisalaltaan rajattu, sillä se soveltuu vain Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välillä tehtävään yhteistyöhön rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että EU-luovuttamislain sääntelyä tarpeellisilta osin noudatettaisiin soveltuvin osin rinnakkain sovellettaessa EU-UK-sopimusta, koska sopimuksen luovuttamista koskevat määräykset, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, vastaavat pääosin EAW-puitepäättöksen säännöksiä. Tämä katsotaan tarpeelliseksi erityisesti kansallista menettelyyn liittyvän täydentävää sääntelyä koskevan tarpeen vuoksi.

2 §. Poliittista rikosta koskeva poikkeus. Pykälän 1 momentin mukaan poliittisesta rikoksesta ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, mutta jos poliittiseen rikokseen samalla sisältyy tai liittyy rikos, joka ei ole luonteeltaan poliittinen, eikä tekoa kokonaisuudessaan voida pitää pääasialliselta luonteeltaan poliittisena rikoksena, luovuttaminen olisi kuitenkin sallittua. Pykälän 3 momentin mukaan jos tahallinen surmaaminen tai sen yritys on tapahtunut avoimessa taistelussa, sitä ei pidettäisi poliittisena rikoksena. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat yleisen luovuttamislain 6 §:ää.

Pykälän 2 momentin mukaan EU-UK-sopimuksen 602 artiklan 2 kohdan mukaisesti luovuttamisesta ei kuitenkaan saisi kieltäytyä sillä perusteella, että rikosta saatetaan pitää poliittisena, poliittiseen rikokseen liittyvänä tai poliittisista vaikuttimista tehtynä momentissa tarkemmin mainituissa yhteyksissä. Momentti vastaisi siten artiklan 2 kohdan mahdollistamaa rajoitettua poliittista rikosta koskevaa poikkeusta, jonka mukaan artiklan 1 kohdan poikkeusta sovellettaisiin vain tietyissä yhteyksissä, vaikka pääsääntönä artiklan 1 kohdan mukaisesti on, ettei luovuttamisesta saisi kieltäytyä.

Momentissa tarkoitetuilla yhteyksillä viitattaisiin ensinnäkin sen 1 kohdassa eurooppalaisen terrorismisopimuksen (SopS 16/1990) 1 artiklassa mainittuihin rikoksiin, jotka tarkoittavat Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitetun ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen (SopS 62/1971) alaan kuuluvia rikoksia (a kohta); Montreallissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitetun siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen (SopS 56/1973) alaan kuuluvia rikoksia (b kohta); vakavaa rikosta, joka sisältää kansainvälisesti suojattujen henkilöiden, mukaan lukien diplomaattiedustajien, henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen tai vapauteen kohdistuvan hyökkäyksen (c kohta); rikosta, joka sisältää ihmisryöstön, panttivangin ottamisen tai vakavan laittoman vapaudenriiston (d kohta); rikosta, joka sisältää pommin, kranaatin, raketin, konetuliaseen tai kirje- tai pakettipommin käytön, jos tämä käyttö aiheuttaa yleistä vaaraa ihmisille (e kohta); taikka edellä mainittujen rikosten yritystä ja osallisuutta niihin tai niiden yritykseen (f kohta).

Edelleen momentin 1 kohdassa viitattaisiin eurooppalaisen terrorismisopimuksen 2 artiklaan, jonka 1 kohdan mukaan päätettäessä luovuttamisesta sopimusvaltioiden välillä sopimusvaltio voi päättää olla pitämättä poliittisena rikoksena tai poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena sellaista vakavaa rikosta, joka sisältää muun kuin 1 artiklan kattaman, ihmishenkeen, henkilön ruumiilliseen koskemattomuuteen tai vapauteen kohdistuvan väkivallanteon. Artiklan 2 kohdan mukaan sama koskee vakavaa rikosta, joka si-

sältää muun kuin 1 artiklassa mainitun omaisuutta vastaan kohdistuvan teon, jos teko on aiheuttanut yleistä vaaraa ihmisille. Artiklan 3 kohdan mukaan sama koskee edellä mainittujen rikosten yritystä ja osallisuutta niissä tai niiden yrityksessä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa mainittaisiin salahanke- ja yhteenliittäytymisrikokset yhden tai useamman edellä 1 kohdassa olevan eurooppalaisen terrorismisopimuksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemiseksi, jos kyseiset salahanke- ja yhteenliittäytymisrikokset vastaavat 599 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua käyttäytymistä.

Momentin 3 kohdassa mainittaisiin sopimuksen liitteessä 45 määritelty terrorismi. Liitteen mukainen terrorismin määritelmä vastaa terrorismirikosdirektiivin (EU) 2017/541 kriminalisointivelvoitteita lukuun ottamatta liitteen 3.1 kohdan i ja j alakohdassa tarkoitettuja tekoja, jotka on kuvattu eri tavalla kuin terrorismirikosdirektiivin 3 artiklan 1 kohdan i alakohdassa mutta jotka ovat kuitenkin samoja tekoja kuin direktiivin kyseisessä alakohdassa.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen sopimuksen (2006/697/EY) 6 artikla sisältää myös pääosin saman poliittista rikosta koskevan poikkeuksen kuin EU-UK-sopimuksen 602 artikla.

EU:n jäsenvaltioiden välillä mitään rikosta ei pidetä poliittisena rikoksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehtynä rikoksena. Tämä kanta omaksuttiin jo rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa (SopS 32—33/1971). EAW-puitepäätos ei siten myöskään sisällä poliittista rikosta koskevaa sääntelyä. Tämän voidaan yleisesti katsoa perustuvan jäsenvaltioiden väliseen keskinäiseen luottamukseen ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. EU:n jäsenvaltioiden kesken katsotaan, että demokraattisia periaatteita kunnioittavien jäsenvaltioiden tulisi voida luottaa toistensa järjestelmiin siinä määrin, että poliittisia rikoksia koskevaa luovuttamiskieltoa ei olisi tarpeen olla.

3 §. *Kansalaisuuteen perustuva poikkeus.* Pykälän mukaan Suomen kansalaista ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Pykälä perustuisi EU-UK-sopimuksen 603 artiklan 2 kohtaan. Säännös vastaisi yleisen luovuttamislain 2 §:ää.

Kansalaisen luovuttamista koskeva kielto perustuisi perustuslain 9 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Lailla voidaan kuitenkin säätää, että Suomen kansalainen voidaan rikoksen johdosta tai oikeudenkäyntiä varten taikka lapsen huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi luovuttaa tai siirtää maahan, jossa hänen ihmisoikeutensa ja oikeusturvansa on taattu.

Vaikka pääsääntönä on, että Suomen kansalaisen luovuttaminen on kiellettyä, poikkeavasta luovuttamismahdollisuudesta voidaan perustuslain mukaan säätää lailla. Pääsäännöstä poikkeava luovuttamis- ja siirtämismahdollisuus on aikoinaan katsottu tarpeelliseksi siksi, ettei pelkästään kansalaisuuteen kytkeytyvän ehdottoman luovuttamis- ja siirtämiskiellon voimassa pitämiseksi asiallisesti ollut esitettävissä yhtä painavia perusteita esimerkiksi henkilöiden liikkuvuuden lisääntymisen vuoksi (HE 102/2003 vp.). Lisäksi luovuttamis- ja siirtämismahdollisuuden lisääminen katsottiin saattavan perustuslain sanamuodon vastaamaan Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin ja Euroopan yhteisön oikeuteen perustuvaa tosiasiallista oikeustilaa (PeVM 5/2005 vp. s 3). On kuitenkin huomioitava, että luovuttamis- ja siirtämismahdollisuus on säädetty erityisesti muiden EU:n jäsenvaltioiden ja muiden pohjoismaiden kanssa tehtävää yhteistyötä silmällä pitäen.

Oikeuskirjallisuuden mukaan EU:n jäsenvaltioiden ja pohjoismaiden välillä on luovuttu ajatuksesta, jonka mukaan omien kansalaisten luovuttamiskielto on valtion velvollisuus olla alistamatta omia kansalaisiaan vieraan valtion toimenpiteiden alaisiksi, koska luotetaan sekä niiden oikeusjärjestelmiin että siihen että valtiot kohtelevat muiden valtioiden kansalaisia samantarvoisesti omiin kansalaisiin verrattuna. Tämä perustuu muun ohella ajatukseen tehokkaan yhteistyön mahdollistamisesta sellaisten valtioiden kanssa, jotka ovat oikeuskulttuureiltaan varsin lähellä toisiaan ja jotka ovat esimerkiksi liittyneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Näin EU-luovuttamislain ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain (1383/2007) nojalla Suomen kansalaisen luovuttaminen tietyin edellytyksin on mahdollista.

Yleisen luovuttamislain 2 §:n mukainen Suomen kansalaisia koskeva luovuttamiskielto on kuitenkin ehdoton. Tämän voidaan katsoa johtuvan erityisesti lain soveltamisalasta. Lakia sovelletaan suhteessa muihin valtioihin kuin EU:n jäsenvaltioihin tai muihin pohjoismaihin. Lain soveltamisalan mukaisesti kyse on siten pääosin yhteistyöstä sellaisten kolmansien valtioiden kanssa, jotka eroavat esimerkiksi oikeuskulttuureiltaan Suomesta. Toisin kuin EU:n jäsenvaltioiden kesken tehtävässä yhteistyössä, yleisen luovuttamislain omien kansalaisten luovuttamista koskevan kiellon perusteena voidaan katsoa olevan valtion velvollisuus olla alistamatta omia kansalaisiaan vieraan valtion toimenpiteiden alaisiksi.

EU-UK-sopimuksen kolmannen osan I osaston (yleiset määräykset) ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien suojelua koskevan 524 artiklan mukaan yhteistyö perustuu osapuolten ja jäsenvaltioiden pitkäaikaiseen demokratian kunnioittamiseen, oikeusvaltioperiaateeseen sekä muun muassa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa esitettyjen yksilön perusoikeuksien ja -vapauksien suojeluun, ja siihen, että kyseisen yleissopimuksen mukaisten oikeuksien ja vapauksien toteutuminen osapuolten sisäisesti on tärkeää (1 kohta). Mikään sopimuksen osassa ei muuta velvollisuutta kunnioittaa perusoikeuksia ja oikeudellisia periaatteita, sellaisina kuin ne ilmenevät erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja unionin ja sen jäsenvaltioiden osalta Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (2 kohta).

Lisäksi sopimuksen kolmannen osan XII osaston (muut määräykset) 693 artiklan mukaan sopimuksen mukainen lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa voidaan keskeyttää, jos jommankumman osapuolen alueella on vakavia ja systeemisiä puutteita perusoikeuksien suojelussa tai oikeusvaltioperiaatteen toteutumisessa.

Vaikka EU-UK-sopimuksen mukainen yhteistyö perustuu EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Yhdistyneen kuningaskunnan pitkäaikaiseen demokratian kunnioittamiseen, oikeusvaltioperiaateeseen sekä muun muassa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa esitettyjen yksilön perusoikeuksien ja -vapauksien suojeluun, EU-eron myötä Yhdistyneestä kuningaskunnasta on tullut kolmas valtio. Näin omien kansalaisten luovuttamista koskevan yhteistyön osalta esityksessä katsotaan perustelluksi omaksua EU-UK-sopimuksen soveltamista koskevaan lakiin yleisen luovuttamislain 2 §:n mukaisesti ehdoton omien kansalaisten luovuttamista koskeva kielto.

Vaikka EU-UK-sopimuksen suojakeinojen muun ohella perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen varmistamiseksi voidaan ajatella olevan tarkoituksenmukaisia, niiden ei kuitenkaan katsota olevan riittävät toimimaan valtion omien kansalaisten luovuttamisen osalta samankaltaisen yhteistyön perustana kuin EU:n jäsenvaltioiden kanssa. EU:n jäsenvaltioiden kesken tehtävää ja tapahtuvaa rikosoikeudellista yhteistyötä kehittävät ja turvaavat yhteiset säännöt ja arvot. Erityisesti tulevaisuuden kehityksen suhteen EU:n jäsenvaltioiden välillä tehtävän rikosoikeudellisen yhteistyön osalta keskeisiä ovat keskinäinen luottamus ja vahva sitoutuneisuus oikeusjärjestelmien kehitykseen yhteisten arvojen ja sääntöjen pohjalta.

4 §. Kauttakuljetus. Pykälän mukaan Suomen kansalaista ei saisi kuljettaa Suomen kautta sovellettaessa EU-UK-sopimusta.

Pykälä perustuisi esityksessä ehdotettuun kansalaisuuteen perustuvaan poikkeukseen, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Myös yleisen luovuttamislain 33 §:n mukaan Suomen alueen kautta tapahtuva Suomen kansalaisen kauttakuljetus ei ole mahdollista pois lukien muihin EU:n jäsenvaltioihin tai muihin pohjoismaihin.

Pykälä pohjautuisi 623 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan valtio, jonka puolesta on tehty kansalaisuuteen perustuvaa poikkeusta koskevan 603 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ilmoitus siitä, että sen omia kansalaisia ei luovuteta tai että luovutukseen annetaan lupa tietyin erikseen määritellyin ehdoin, voi samoin ehdoin kieltää kansalaistensa kuljetuksen alueensa kautta tai asettaa sille samat ehdot.

5 §. Keskusviranomaisen rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa. Pykälän mukaan EU-UK-sopimuksen 605 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen olisi oikeusministeriö. Oikeusministeriön tehtävänä olisi avustaa toimivaltaisia viranomaisia pidätysmääräyksen toimitamiseen liittyvässä yhteydenpidossa.

Säännös olisi pääosin sama kuin laissa rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta (430/2017).

6 §. Rikosrekisteritietojen vaihtamiseen sovellettava sääntely. Pykälän mukaan EU-UK-sopimuksen kolmannen osan IX osaston rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevia määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain, mitä EU-rikosrekisterilain 1 §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 2–5, 7 ja 8 §:ssä, 9 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 10–15, 15 a, 16–20, 20 a, 21 ja 22 §:ssä säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Rinnakkaista soveltamista on edellä tarkemmin perusteltu 643 artiklan yhteydessä.

Mainittujen pykälien soveltamisen osalta viitataan ECRIS-puitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevaan hallituksen esitykseen 1/2012 vp.

ECRIS-puitepäätöksen tavoin EU-UK-sopimus sisältää yksityiskohtaiset määräykset rikosrekisteritietojen vaihtamisesta EU:n jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä. Määräykset ovat Suomessa kansallisesti suoraan sovellettavaa oikeutta. Määräykset vastaavat suurelta osin ECRIS-puitepäätöksen ja ECRIS-päätöksen säännöksiä.

ECRIS-puitepäätös on Suomessa pantu täytäntöön EU-rikosrekisterilaille. EU-rikosrekisterilaki on soveltamisalaltaan rajattu, sillä se soveltuu vain Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välillä tehtävään yhteistyöhön rikosrekisteritietojen vaihtamisessa. Esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilain sääntelyä tarpeellisilta osin noudatettaisiin soveltuvin osin rinnakkain sovellettaessa EU-UK-sopimusta, koska sopimuksen rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevat määräykset, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, vastaavat pääosin ECRIS-puitepäätöksen säännöksiä.

7 §. Keskusviranomaisen rikosrekisteritietojen vaihtamisessa. Pykälän mukaan EU-UK-sopimuksen 645 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen olisi Oikeusrekisterikeskus.

8 §. Säilytysrekisterin tietosisältö. Pykälän 1 momentin mukaan kaikki Yhdistyneen kuningaskunnan EU-UK-sopimuksen 646 artiklan nojalla ilmoittamat tiedot merkittäisiin EU-rikosre-

kisterilaissa tarkoitettuun säilytysrekisteriin. Momentti perustuu tuomioiden säilyttämistä koskevan 647 artiklan 1 kohtaan. EU-UK-sopimuksen liitteen 44 1 luvun 4 artiklan 1 ja 2 kohta määrittelee, mitä tietoja kaikissa 646 artiklassa tarkoitetuissa ilmoituksissa on oltava.

Säätely poikkeaa EU-rikosrekisterilain 9 §:n 1 ja 2 momentista, jotka eivät edellytä kaikkien ilmoitettujen tietojen merkitsemistä säilytysrekisteriin.

Pykälän 2 momentin mukaan sovellettaessa EU-UK-sopimusta Oikeusrekisterikeskus saisi luovuttaa säilytysrekisteristä 1 momentissa tarkoitettut tiedot noudattaen soveltuvin osin rinnakkain, mitä EU-rikosrekisterilaissa säädetään. Momentti täydentää EU-rikosrekisterilain 3 §:n 2 momentin 4 kohdan säätelyä. Säätely olisi tarpeellinen, sillä Yhdistyneen kuningaskunnan osalta säilytysrekisteristä luovutettavat tiedot eivät olisi EU-rikosrekisterilain lain 9 §:n mukaisesti merkittviä tietoja, vaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja.

9 §. Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevien rikosrekisterilain säännösten soveltaminen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Pykälän mukaan sovellettaessa EU-UK-sopimusta rinnakkain rikosrekisterilain kanssa toista Euroopan unionin jäsenvaltiota ja toista jäsenvaltiota koskevia säännöksiä sovellettaisiin soveltuvin osin myös Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Säännös mahdollistaisi toista Euroopan unionin jäsenvaltiota ja toista jäsenvaltiota koskevien rikosrekisterilain tarpeellisten säännösten soveltamisen EU-UK-sopimuksen soveltamisessa.

10 §. Vastauksen kieli. Pykälän mukaan EU-UK sopimuksen 649 artiklassa tarkoitettu rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön annettu vastaus toimitettaisiin suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Pykälä perustuu EU-UK-sopimuksen liitteen 44 1 luvun 4 artiklan 4 kohtaan.

11 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi voimaantulosäännöksen.

4.2 Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa

24 §. Rikosrekisteritietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi selvittävä säännös, jonka mukaan Yhdistyneestä kuningaskunnasta saatuja tietoja luovutettaessa Oikeusrekisterikeskuksen olisi noudatettava, mitä EU-UK-sopimuksen 651 artiklan 4 kohdassa määrätään.

Voimassa olevan kansainvälisen rikosoikeusapulain 24 §:n 1 momentin ehto, jonka mukaan henkilötietoja saadaan käyttää vain sen rikosasian käsittelyyn, johon ne on pyydetty, liittyy niin sanottuun käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteeseen. Ehdotetulla viittaussäännöksellä varmistettaisiin tämän periaatteen sekä riittävää tietosuojan tasoa koskevien vaatimusten huomioiminen, kun Yhdistyneen kuningaskunnan keskusviranomaisen luovuttamia henkilötietoja luovutetaan edelleen kolmanteen maahan. Artiklan 4 kohdan suhdetta EU:n jäsenvaltioita sitovaan tietosuojalainsäädäntöön selostetaan tarkemmin artiklan sisällön kuvauksen yhteydessä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus EU-UK-sopimukseen ja soveltamista koskevaan lakiin. Viittaus olisi vastaava kuin momentissa jo on EU-rikosrekisterilain osalta.

5 Sopimuksen nojalla tehtävät ilmoitukset

EU-UK-sopimuksen mukaan Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni jäsenvaltionsa puolesta voivat kumpikin antaa lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön erityiskomitealle sopimuksen artiklojen soveltamiseen liittyviä ilmoituksia. Luovuttamista koskevan sopimuksen kolmannen osan VII osaston ilmoituksia voidaan tehdä 599 artiklan 4 kohdan, 602 artiklan 2 kohdan, 603 artiklan 2

kohdan, 605 artiklan 1 kohdan, 606 artiklan 2 kohdan, 611 artiklan 4 kohdan, 623 artiklan 3 kohdan, 625 artiklan 1 kohdan ja 626 artiklan 1 kohdan mukaan.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomi ei tekisi 599 artiklan 4 kohdan mukaista ilmoitusta. Siten esityksen mukaan artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kaksoisrangaistavuuden edellytystä sovellettaisiin kaikissa tilanteissa.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu poliittista rikosta koskevan 602 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että artiklan 1 kohtaa sovelletaan ainoastaan kohdan a ja b alakohdassa mainituissa yhteyksissä. Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin selventävä säännös poliittista rikosta koskevasta poikkeuksesta.

Kansalaisuuteen perustuvaa poikkeusta koskevan 603 artiklan 2 kohdan mukaisesti on ilmoitettu, että Suomen kansalaisia ei luovuteta. Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otetaan säännös, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Ehdotettu säännös kieltäisi myös 604 artiklan b kohdan mukaisen Suomen kansalaisen ehdollisen luovuttamisen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Lisäksi 623 artiklan 2 kohdan mukaisesti esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin säännös, jolla kiellettäisiin Suomen kansalaisten kuljetus Suomen kautta. Edelleen esityksessä ehdotetaan, että Suomen 603 artiklan 2 kohdan mukainen ilmoitus uusitaan 630 artiklan mukaisesti, jos asetetut edellytykset edelleen täyttyvät.

Keskusviranomaiseen turvautumista koskevan 605 artiklan 1 kohdan mukaiseksi keskusviranomaiseksi on ilmoitettu oikeusministeriö. Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otetaan keskusviranomaisesta säännös. Esityksen mukaan keskusviranomaisena oikeusministeriön tehtävänä olisi avustaa toimivaltaisia viranomaisia pidätysmääräyksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa. Lisäksi kauttakuljetusta koskevan 623 artiklan 3 kohdan mukaisesti on ilmoitettu oikeusministeriö viranomaiseksi, joka on vastuussa kauttakuljetusta koskevien pyyntöjen sekä tarvittavien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä muusta kauttakuljetuspyyntöihin liittyvästä virallisesta kirjeenvaihdosta.

Pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa koskevan 606 artiklan 2 kohdan mukaisesti on ilmoitettu, että suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä tehdyt pyynnöt hyväksytään.

Suostumuksesta luovuttamiseen koskevan 611 artiklan 4 kohdan mukaisesti on ilmoitettu, että artiklan 1 kohdassa tarkoitettu suostumus luovuttamiseen ja mahdollinen erityissäännöstä luopuminen sekä suostumus edelleen luovuttamiseen voidaan peruuttaa, kunnes luovuttamista koskeva päätös on pantu täytäntöön.

Esityksen mukaan mahdollista syytteenpanoa muista rikoksista koskevan 625 artiklan 1 kohdan ja pidätysmääräyksen mukaista luovuttamista ja luovuttamista edelleen kolmanteen valtiooon koskevan 626 artiklan 1 kohdan mukaisia ilmoituksia Suomi ei antaisi, vaan Suomelta tulisi aina pyytää suostumusta 625 ja 626 artiklan mukaisesti.

Lisäksi EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu, että valtioneuvoston aikomuksena on esittää säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa 598 artiklan c alakohdan mukaiseksi toimivaltaiseksi täytäntöönpanosta vastaavaksi oikeusviranomaiseksi Helsingin kärjäoikeus ja artiklan d alakohdan mukaiseksi toimivaltaiseksi pidätysmääräyksen antavaksi oikeusviranomaiseksi syyttäjät. Tähän liittyen esityksessä ehdotetaan säänneltäväksi soveltamista koskevassa laissa, että EU-UK-sopimuksen luovuttamista koskevia määräyksiä sovellettaessa noudatettaisiin niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain EU-luovuttamislain 11 §:ää toimivaltaisen tuomioistuimen osalta ja 12 §:ää toimivaltaisten syyttäjien osalta.

Rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevan sopimuksen kolmannen osan IX osaston ilmoituksia voidaan tehdä 645 artiklan ja liitteen 44 1 luvun 4 artiklan 4 kohdan mukaan.

EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkamisen yhteydessä on ilmoitettu keskusviranomaisia koskevan 645 artiklan nojalla, että Oikeusrekisterikeskus on keskusviranomaisen ilmoitusten ja rikosasian käsittelyä koskevien saapuvien pyyntöjen osalta, kunnes toisin ilmoitetaan, ja että oikeusministeriö on keskusviranomaisen rikosasian käsittelyä koskevien lähtevien pyyntöjen osalta, kunnes toisin ilmoitetaan. Esityksen mukaan Suomi antaisi 645 artiklan nojalla uuden ilmoituksen, jonka mukaan artiklassa tarkoitettu keskusviranomaisen olisi Oikeusrekisterikeskus. Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin vastaavan sisältöinen säännös.

Esityksen mukaan Suomi voisi EU-UK-sopimuksen liitteen 44 1 luvun 4 artiklan 4 kohdan nojalla ilmoittaa hyväksyvänsä suomen, ruotsin ja englannin kielen. Esityksessä ehdotetaan, että soveltamista koskevaan lakiin otettaisiin vastaavan sisältöinen säännös, jonka mukaan EU-UK-sopimuksen 649 artiklassa tarkoitettu rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön annettu vastaus toimitetaan suomen, ruotsin tai englannin kielellä.

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian.

Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä (EUVL C 384 I, 12.11.2019, jäljempänä *erosopimus*) sisältää siirtymämääräyksiä vireillä olevista rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskevista menettelyistä. Sopimuksen 62 artiklan 1 kohdan mukaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa sekä jäsenvaltioissa, silloin kun asiassa on liittymä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, on sovellettava ensinnäkin rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta b alakohdan mukaan neuvoston puitepääöstä 2002/584/YOS eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin silloin kun etsitty henkilö pidätetään ennen siirtymäkauden päättymistä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemiseksi, eikä soveltamiseen vaikuta, pitääkö täytäntöönpaneva oikeusviranomaisen kyseisen henkilön vapaudenmenetyksen voimassa vai vapauttaako se hänet väliaikaisesti. Sopimuksen 126 artiklan mukaan siirtymäkausi on päättynyt 31.12.2020. Artiklan määräys tarkoittaa, että Suomessa luovuttamisasioihin sovelletaan EU-luovuttamislain sääntelyä asioissa, joissa on liittymä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, myös 31.12.2020 jälkeen tapauksiin, joissa etsitty henkilö on EU-luovuttamislain 16 §:n mukaisesti otettu kiinni ennen 1.1.2021.

Rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta siirtymämääräyksiä sisältyy myös EU-UK-sopimuksen 631 artiklaan ja 632 artiklaan. Mainitun 631 artiklan (Vireillä olevat pidätysmääräykset soveltamatta jättämisen tapauksessa) mukaan sen estämättä, mitä 526, 692 ja 693 artiklassa määrätään, osaston määräyksiä sovelletaan pidätysmääräyksiin silloin, kun etsitty henkilö pidätetään pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten ennen tämän osaston soveltamisen loppumista, eikä soveltamiseen vaikuta, pitääkö täytäntöönpaneva oikeusviranomaisen kyseisen henkilön vapaudenmenetyksen voimassa vai vapauttaako se hänet väliaikaisesti. Artiklassa viitattu 526 artikla sisältää määräykset yhteistyön laajuudesta siinä tapauksessa, että jäsenvaltio ei enää osallistu vastaaviin unionin lainsäädännön mukaisiin toimenpiteisiin, 692 artikla sisältää määräykset soveltamisen lopettamisesta ja 693 artikla sisältää määräykset soveltamisen keskeyttämisestä. Käytännössä 631 artiklan määräys koskee mahdollisia tulevaisuuden tilanteita, joissa EU-UK-sopimuksen luovuttamista koskevan VII osaston soveltaminen lopetetaan tai keskeytetään jonkun valtion osalta. Artiklassa mainitulla ennen osaston soveltamisen loppumisella

tarkoitetaan soveltuvin osin samaa kuin mitä 632 artiklassa tarkoitetaan maininnalla ennen siirtymäkauden päättymistä.

Mainitun 632 artiklan mukaan (Soveltaminen olemassa oleviin eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin) osastoa sovelletaan eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin, jotka valtio on antanut neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS mukaisesti ennen siirtymäkauden päättymistä, jos etsittyä henkilöä ei ole pidätetty sen täytäntöönpanoa varten ennen siirtymäkauden päättymistä. Kuten edellä on todettu, siirtymäkausi on päättynyt 31.12.2020.

Artiklojen määräykset tarkoittavat, että EU-UK-sopimusta sovelletaan ensinnäkin 632 artiklassa tarkoitettuihin eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin. Lisäksi, koska sopimuksen soveltaminen on alkanut 1.1.2021, lähtökohtana voidaan pitää, että 31.12.2020 jälkeen annettuihin EU-UK-sopimuksen mukaisiin pidätysmääräyksiin tulee EU-UK-sopimuksen mukaan soveltaa sopimuksen määräyksiä. Kuten edellä on todettu, Suomessa EU-UK-sopimuksen luovuttamista koskevat määräykset eivät tietyiltä osin ole sovellettavissa suoraan itsenäisesti, ennen kuin ehdotettu soveltamista koskeva laki on tullut voimaan. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan Suomessa voi olla vireillä Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusministeriölle esittämiä pidätysmääräyksiä ja niitä koskevia menettelyjä. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan toimivaltainen viranomaislain luovuttamis päätöksen tekemiseen olisi oikeusministeriön sijaan Helsingin kärjäoikeus. Esityksessä on katsottu, että näihin vireillä oleviin Yhdistyneen kuningaskunnan antamiin pidätysmääräyksiin ja niitä koskeviin menettelyihin voitaisiin heti soveltaa soveltamista koskevaa lakia. Tilanteeseen sovellettaisiin myös EU-UK-sopimuksen mukaisesti sen määräyksiä. Sovellettava sääntely edellyttäisi asian siirtämistä oikeusministeriöltä toimivaltaiselle Helsingin kärjäoikeudelle. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan vireillä saattaa olla myös oikeusministeriön yleisen luovuttamislain nojalla esittämiä luovuttamispyyntöjä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan toimivaltainen viranomaislain pidätysmääräyksiä esittämiseen olisi oikeusministeriön sijaan kuitenkin syyttäjä. Esityksessä on katsottu, että tilanteessa, jossa Yhdistynyt kuningaskunta suostuisi oikeusministeriön tekemään luovuttamispyyntöön, voitaisiin soveltaa soveltamista koskevaa lakia. Tilanteeseen sovellettaisiin myös EU-UK-sopimuksen mukaisesti sen määräyksiä.

Ehdotuksia pidetään perusteltuna, sillä Suomella on kansainvälinen velvoite soveltaa EU-UK-sopimuksen määräyksiä 1.1.2021 alkaen. Edellä ehdotettu ei edellytä erityistä sääntelyä ehdotettuun voimaantuloa koskevaan säännökseen, koska lakia lähtökohtaisesti aletaan soveltaa sen voimaantulopäivänä ja koska kaikkeen toimintaan lähtökohtaisesti sovelletaan soveltamishetkellä voimassa olevaa lakia.

Rikosrekisteritietojen vaihtamisen osalta erosopimuksen 62 artiklan 1 kohdan h alakohdan siirtymämääräyksen mukaan neuvoston puitepäätöstä 2009/315/YOS on sovellettava tuomioita koskeviin tietopyyntöihin, jotka keskusviranomaislain on vastaanottanut ennen siirtymäkauden päättymistä eli ennen 1.1.2021. Lisäksi alakohdan mukaan siirtymäkauden päättymisen jälkeen vastauksia tällaisiin pyyntöihin ei kuitenkaan toimiteta neuvoston päätöksen 2009/316/YOS nojalla perustetun eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän kautta. Artiklan määräys tarkoittaa, että Suomessa rikosrekisteritietojen vaihtamiseen sovelletaan EU-rikosrekisterilain sääntelyä asioissa, joissa on liittymä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, myös 31.12.2020 jälkeen tapauksiin, jossa Oikeusrekisterikeskus on vastaanottanut tai lähettänyt tietopyynnön ennen 1.1.2021.

EU-UK-sopimus ei rikosrekisteritietojen vaihtamisen osalta sisällä erityisiä siirtymämääräyksiä. Koska sopimuksen soveltaminen on alkanut 1.1.2021, lähtökohtana voidaan pitää, että 31.12.2020 jälkeen toimitettuihin tietopyyntöihin tulee EU-UK-sopimuksen mukaan soveltaa

sopimuksen määräyksiä. Kuten edellä on todettu, Suomessa EU-UK-sopimuksen rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevat määräykset eivät tietyiltä osin ole sovellettavissa suoraan itsenäisesti, ennen kuin ehdotettu soveltamista koskeva laki on tullut voimaan. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan Suomessa saattaa olla vireillä Yhdistyneen kuningaskunnan Oikeusrekisterikeskukselle esittämiä tietopyyntöjä. Esityksessä on katsottu, että näihin vireillä oleviin pyyntöihin voitaisiin heti soveltaa soveltamista koskevaa lakia. Pyyntöihin sovellettaisiin myös EU-UK-sopimuksen mukaisesti sen määräyksiä. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan vireillä saattaa olla myös Suomen esittämiä pyyntöjä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. EU-UK-sopimuksen soveltamisen alkaessa tehdyn ilmoituksen mukaan pyynnöt olisi tehnyt oikeusministeriö. Soveltamista koskevan lain tullessa voimaan toimivaltainen viranomaisen pyyntöjen esittämiseen olisi oikeusministeriön sijaan Oikeusrekisterikeskus. Esityksessä on katsottu, että Yhdistyneen kuningaskunnan antamiin vastauksiin, jotka olisi annettu oikeusministeriön esittämiin pyyntöihin, voitaisiin soveltaa soveltamista koskevaa lakia. Vastauksiin sovellettaisiin myös EU-UK-sopimuksen mukaisesti sen määräyksiä.

Ehdotuksia pidetään perusteltuna, sillä Suomella on kansainvälinen velvoite soveltaa EU-UK-sopimuksen määräyksiä 1.1.2021 alkaen. Edellä ehdotettu ei edellytä erityistä sääntelyä ehdotettuun voimaantuloa koskevaan säännökseen, koska lakia lähtökohtaisesti aletaan soveltaa sen voimaantulopäivänä ja koska kaikkeen toimintaan lähtökohtaisesti sovelletaan soveltamishetkellä voimassa olevaa lakia.

Voimaantulosäännös näin ollen tarkoittaisi, että soveltamista koskevaa lakia sovellettaisiin kaikkiin Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä vireillä oleviin luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskeviin asioihin heti lain tullessa voimaan.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevat sopimusmääräykset ja niihin liittyen ehdotetut lainmuutokset ovat merkityksellisiä perustuslain 9 §:ssä turvatun liikkumisvapauden kannalta. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Lailla voidaan kuitenkin säätää, että Suomen kansalainen voidaan rikoksen johdosta tai oikeudenkäyntiä varten taikka lapsen huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi luovuttaa tai siirtää maahan, jossa hänen ihmisoikeutensa ja oikeusturvansa on taattu.

Esitys sisältää ehdotuksen siitä, että Suomen kansalaista ei saisi luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Ehdotus perustuu yleisen luovuttamislain mukaiseen menettelyyn koskien yhteistyötä muiden kuin EU:n jäsenvaltioiden tai muiden pohjoismaiden kanssa. Ehdotus kieltäisi myös Suomen kansalaisen väliaikaisen luovuttamisen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Lisäksi esitys sisältää ehdotuksen, jonka mukaan EU-UK-sopimuksen soveltamisessa Suomen kansalaista ei saa kuljettaa Suomen kautta.

Esityksessä ehdotetut edellä mainitut säännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain säännösten kanssa.

Henkilötietojen käsittely

Rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevat sopimusmääräykset ja niihin liittyen ehdotetut lainmuutokset ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (PeVL 14/2018 vp, s. 2–3, PeVL 1/2018 vp, s. 2 ja PeVL 14/1998 vp, s. 2).

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojan valtiosääntöisessä arviossa painopiste on henkilötietojen suojan ja käsittelyä määrittävien säännösten sisällöllisessä arvioinnissa. Kansallisen liikkumavaran käyttöön kohdistuvassa valtiosääntöisessä arvioinnissa ovat merkityksellisiä esimerkiksi paitsi yksityiselämän ja henkilötietojen suojan asettamat sisällölliset vaatimukset myös muiden informaatioon liittyvien perusoikeuksien suojan suhde yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Valtiosääntöisiä kysymyksiä liittyy myös esimerkiksi kansallista sääntelyä edellyttäviin oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeisiin (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 7). Perustuslakivaliokunta painottaa edelleen, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 8). Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esim. PeVL 54/2014 vp, s. 2/II, PeVL 10/2014 vp, s. 4/II).

Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on erityisesti arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn osalta ja perusoikeusherkissä sääntelykonteksteissa edelleen arvioitava valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta, täsmällisyyttä ja kattavuutta korostaneen käytännön pohjalta. Valiokunta on toisaalta kiinnittänyt huomiota myös henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn raskauteen ja monimutkaisuuteen (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 6–7 sekä esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4 ja PeVL 71/2014 vp, s. 3). Valiokunta on muistuttanut tämän johdosta, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolella kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleisläillä (PeVL 14/2018 vp, s. 6–7; ks. myös PeVL 31/2017 vp, s. 3–4, PeVL 5/2017 vp, s. 9, PeVL 38/2016 vp, s. 4). Valiokunnan mielestä henkilötietoja koskevan lainsäädännön selvyys edellyttää, että erityislainsäädäntöön ei myöskään sisällytetä sellaisia sääntelykokonaisuuksia, joista säädetään riittävällä täsmällisyydellä ja tarkkuudella henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettavassa laissa (PeVL 14/2018 vp, s. 6–7).

Lakiehdotuksissa ehdotetaan säädettäväksi henkilötietojen käsittelystä ainoastaan siltä osin kuin niissä tarkoitetut tilanteet eivät muutoin tulisi riittävästi katetuiksi sovellettavilla sopimusmääräyksillä tai säännöksillä. Rikosrekisteritiedonvaihtoon sovellettavat sopimusmääräykset ja

säännökset ovat suurimmaksi osaksi sellaisenaan riittävän yksityiskohtaisia ja tarkkarajaisia. Henkilötietojen siirtoihin kolmansiin maihin sovellettavat rikosasioiden tietosuojalain säännökset varmistavat, että henkilötietojen siirroissa otetaan lisäksi huomioon kaikki rikosasioiden tietosuojalain säädetty henkilötietojen suojaa koskevat vaatimukset. Näihin kuuluu myös sen varmistaminen, että tietoja vastaanottavan valtion viranomaiset noudattavat riittäviä tietosuojan takeita. Rikosasioiden tietosuojalain säännökset, joilla on pantu täytäntöön rikosasioiden tietosuojadirektiivin V luvun säännökset, ovat perustuslain tulkintakäytännössä tarkoitettulla tavalla kattavia ja tarkkarajaisia. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaisesti ehdotetut lainmuutokset rajoitettaisiin niihin tilanteisiin, joissa täsmennyksiä pidetään rekisteröidyn oikeuksien suojan kannalta välttämättöminä. Erityisesti ehdotetuilla lainmuutoksilla varmistettaisiin, että tietosuojalainsäädännön mukaisen käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimusta ja riittävää tietosuojan tasoa koskevia vaatimuksia noudatettaisiin myös niissä tilanteissa, joissa Yhdistyneen Kuningaskunnan keskusviranomaisen luovuttamia henkilötietoja luovutettaisiin edelleen Oikeusrekisterikeskuksesta kolmanteen maahan.

Sen lisäksi, että rikosasioihin liittyvät henkilötiedot ovat arkaluonteisia, EU-rikosrekisterilain tarkoitetuun säilytysrekisteriin voidaan tallentaa myös sormenjälkitietoja, jotka kuuluvat rikosasioiden tietosuojalain 11 §:ssä tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin. Säilytysrekisterin sisältämiä sormenjälkitietoja on mahdollista luovuttaa vain toiseen EU:n jäsenvaltioon, minkä lisäksi niiden käsittelyä koskevat rikosasioiden tietosuojalain 11 §:n 2 momentissa säädetty muiden henkilötietojen käsittelyä tiukemmat edellytykset. Sopimuksesta tai siihen liittyvistä lainmuutoksista seuraisi laajennus suhteessa voimassa olevan lain mukaiseen biometristen henkilötietojen käsittelyyn kuitenkin siitä, että säilytysrekisteriin tallennettavat kasvokuvat voisivat olla myös biometrisiä. Sopimuksen 525 artiklaan sisältyy vaatimus siitä, että erityisten henkilötietoryhmien käsittely sallitaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä ja edellyttäen, että noudatetaan asianmukaisia suojatoimia, jotka on mukautettu käsittelyn riskeihin. Tämän huomioiden erityisten henkilötietoryhmien käsittelyä voitaisiin pitää oikeasuhteisena.

Rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevat säännökset vastaisivat kokonaisuutena pitkälti niitä säännöksiä, joita Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä tiedonvaihdossa on sovellettu silloin, kun Yhdistynyt kuningaskunta oli vielä Euroopan unionin jäsenvaltio. Sovellettavat säännökset rajoittuisivat siihen, mikä on tarpeen yhteistyön jatkumisen kannalta, ja olisivat oikeasuhteisia. Ehdotetuilla lainsäädännön täsmennyksillä lisäksi varmistettaisiin, että yksityiselämän suojaa ei rajoiteta pidemmälle kuin on välttämätöntä EU-UK-sopimuksen mukaisen yhteistyön kannalta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen sovellettava sääntely

Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen (jäljempänä *EU-UK-sopimus*) kolmannen osan VII osaston rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia määräyksiä sovellettaessa noudatetaan niiden kanssa soveltuvin osin rinnakkain, mitä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 1, 2 ja 7 §:ssä, 8 §:n 2 ja 3 momentissa, 10–12 §:ssä, 13 §:n 2 ja 3 momentissa, 15–20, 20 a, 20 b, 21, 21 a–21 c, 22–30, 30 a, 31–45 ja 49–54 §:ssä, 55 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 57, 57 a, 58–62, 64 ja 66–71 §:ssä säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

2 §

Poliittista rikosta koskeva poikkeus

Poliittisesta rikoksesta ei saa luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Jos poliittiseen rikokseen samalla sisältyy tai liittyy rikos, joka ei ole luonteeltaan poliittinen, eikä tekoa kokonaisuudessaan voida pitää pääasialliselta luonteeltaan poliittisena rikoksena, luovuttaminen on kuitenkin sallittu.

Luovuttamisesta ei kuitenkaan saa kieltäytyä sillä perusteella, että rikosta saatetaan pitää poliittisena rikoksena, poliittiseen rikokseen liittyvänä rikoksena tai poliittisista vaikuttimista tehdynä rikoksena seuraavissa yhteyksissä:

1) terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 16/1990) 1 ja 2 artiklassa tarkoitetut rikokset;

2) salahanke- tai yhteenliittäytymisrikokset yhden tai useamman terrorismin vastustamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitetun rikoksen tekemiseksi, jos kyseiset salahanke- ja yhteenliittäytymisrikokset vastaavat EU-UK-sopimuksen 599 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua käyttäytymistä; ja

3) EU-UK-sopimuksen liitteessä 45 määritelty terrorismi.

Jos tahallinen surmaaminen tai sen yritys on tapahtunut avoimessa taistelussa, sitä ei pidetä poliittisena rikoksena.

3 §

Kansalaisuuteen perustuva poikkeus

Suomen kansalaista ei saa luovuttaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

HE 58/2021 vp

välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 22.4.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

HE 58/2021 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

pan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä kauppaja yhteistyösopimuksessa sekä Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20